

Møte torsdag den 5. februar 2015 kl. 10President: **Kenneth Svendsen**

Dagsorden (nr. 43):

1. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om overenskomster inngått med fremmede stater eller internasjonale organisasjoner i 2012 (Innst. 95 S (2014–2015))
2. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid for perioden 1. oktober 2013 til 12. september 2014 (Innst. 127 S (2014–2015), jf. Dokument 14 (2014–2015))
3. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd for 2. halvår 2013–1. halvår 2014 (Innst. 119 S (2014–2015), jf. Dokument 18 (2013–2014))
4. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om nordisk samarbeid (Innst. 126 S (2014–2015), jf. Meld. St. 5 (2014–2015))
5. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om lov om utenriksstjenesten (utenriksstjenesteloven) (Innst. 133 L (2014–2015), jf. Prop. 11 L (2014–2015))
6. Interpellasjon fra representanten Torstein Tvedt Solberg til utenriksministeren:

«Menneskerettighetssituasjonen i Aserbajdsjan har i den siste tiden blitt betraktelig forverret. Myndighetene har i en årrekke kneblet sine kritikere ved å anklage dem for fiktive forbrytelser og deretter dømme dem til lange fengselsstraffer. Etter at Aserbajdsjan tiltrådte formannskapet i Europarådet har situasjonen eskalert, en arrestasjonsbølge mot mange av de viktigste lederne, kombinert med en ytterligere tilstrømming av lovverket, vanskeliggjør sivilsamfunnets arbeid. Den norske Helsingforskomité har uttrykt sterk bekymring for utviklingen, og tildelte Sakharovs frihetspris til politiske fanger i Aserbajdsjan. Den norske delegasjonen i OSSE PA har ved gjentatte anledninger reist problemstillingen direkte med den aserbajdsjanske delegasjonen.

I lys av den nylig fremlagte stortingsmeldingen om menneskerettigheter, hva vil utenriksministeren konkret foreta seg overfor aserbajdsjanske myndigheter?»
7. Innstilling fra næringskomiteen om et mangfoldig og verdiskapende eierskap (Innst. 140 S (2014–2015), jf. Meld. St. 27 (2013–2014))
8. Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken og Snorre Serigstad Valen om tak på lederlønninger (Innst. 138 S (2014–2015), jf. Dokument 8:96 S (2013–2014))
9. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Sy-

versen, Steinar Reiten, Line Henriette Hjemdal og Kjell Ingolf Ropstad om tiltak for å skape ny grønn vekst i Norge og like konkurransevilkår med Norges naboland for etablering av grønne datasentre (Innst. 142 S (2014–2015), jf. Dokument 8:8 S (2014–2015))

10. Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kenneth Svendsen, Oskar J. Grimstad og Odd Henriksen om endringer i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. Midlertidig bestemmelse om snøscooterløyper i tidligere forsøkskommuner (Dokument 8:56 L (2014–2015))
11. Referat

Presidenten: Fra den møtende vararepresentant for Oslo, Truls *Wickholm*, foreligger søknad om fritak for å møte i Stortinget under representanten Jens *Stoltenbergs* permisjon, i tiden fra og med 5. februar til og med 18. februar, på grunn av omsorgspermisjon ved fødsel.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Andre vararepresentant, Pableen *Kaur*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Pableen Kaur er til stede og vil ta sete.

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon for representanten Torstein Tvedt *Solberg* i tiden fra og med 9. februar til og med 1. mars for å delta i International Visitor Leadership Program i USA.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Øystein Langholm *Hansen*, innkalles for å møte i permisjonstiden fra og med 10. februar til og med 19. februar.

Presidenten: Representanten Marianne Marthinsen vil framsette et representantforslag.

Marianne Marthinsen (A) [10:02:04]: På vegne av representanten Hans Olav Syversen og meg selv har jeg gleden av å framsette representantforslag om å opprette et norsk offentlig eierskapsregister for å sikre åpenhet om eierskap i norske selskap.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:02:33]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om overenskomster inngått med fremmede stater eller internasjonale organisasjoner i 2012 (Innst. 95 S (2014–2015))

Øyvind Halleraker (H) [10:02:57] (ordfører for saken): Selv om dette er en relativt omfattende sak, er den

vel nærmest å anse som en ekspedisjonssak. Det gjelder 2012, og mange vil jo da mene at det kanskje er på tide å få den behandlet.

Som det framgår av saken, har ikke komiteen andre merknader enn å vise til dokumentet fra Utenriksdepartementet, og komiteen ber om at saken vedlegges protokollen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 2, 3 og 4 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [10:03:41]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid for perioden 1. oktober 2013 til 12. september 2014 (Innst. 127 S (2014–2015), jf. Dokument 14 (2014–2015))

Sak nr. 3 [10:03:58]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd for 2. halvår 2013–1. halvår 2014 (Innst. 119 S (2014–2015), jf. Dokument 18 (2013–2014))

Sak nr. 4 [10:04:13]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om nordisk samarbeid (Innst. 126 S (2014–2015), jf. Meld. St. 5 (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Thore Vestby (H) [10:05:00]: Jeg vil redegjøre for to saker, først årsrapporten fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd for 2. halvår 2013–1. halvår 2014 og deretter innstillingen til Meld. St. 5 om nordisk samarbeid, som utenriks- og forsvarskomiteen enstemmig anbefaler.

Nordisk råds sesjon ble avholdt i oktober 2013 i Stortinget. Et hovedtema var å fjerne og å motvirke grensehindre mellom de nordiske land. Jeg har her å bemerke at ofte må EUs regelverk tas hensyn til når man skal finne løsninger. Dette viktige arbeidet bør videreføres.

Sverige ledet Nordisk råd i 2014. «Norden i Euro-

pa – Europa i Norden» var temaet, som omhandlet svært viktige områder. Det som ble vektlagt, var

- det nordiske arbeidsmarkedet
- bærekraftig utvinning av naturressurser
- 200 år med fred i Norden

Vi ser nå drastiske endringer i det sikkerhets- og geopolitiske bildet langs Europas grenser. Vi opplever et komplekst og uforutsigbart landskap, der Norge blir mer eksponert for brå endringer. Konfliktene i Midtøsten og i Ukraina har reist grunnleggende spørsmål med hensyn til Norges sikkerhet. Fra norsk side har det vært viktig å inkludere russiske parlamentarikere i det nordiske samarbeidet, men dette samarbeidet har, naturlig nok, vært i en bølgedal siden annekteringen av Krim i mars i fjor. Den dramatiske utviklingen vi ser i Ukraina, understreker viktigheten av at vi står samlet med våre partnere og allierte i EU og i NATO mot Russlands folkerettsbrudd.

Det er viktig å understreke at det er NATO som er grunnpilaren i vårt forsvarssamarbeid. Samtidig er det ønskelig å fortsette pragmatisk samarbeid med Russland innenfor områder som folk-til-folk-samarbeidet og søk og redning. Det videre nordiske samarbeidet med Nordvest-Russland må ses i lys av den politiske situasjonen og de restriktive tiltakene rettet mot landet.

Det er verdt å merke seg at vi har hatt 200 år med fred i Norden. Det nordiske samarbeidet gir Norge økt sikkerhet, innflytelse og handlingsrom og danner modell for et moderne, regionalt sikkerhetsarbeid.

Et godt nabolikskap – fra Vest-Norden til Østersjøregionen og til parlamentariske organer i nord og i Arktis – bør fortsatt prioriteres. Det nordiske samarbeidet omfatter i økende grad europaspørsmål, og det synes å være et potensial for økt europapolitisk samarbeid, særlig knyttet til EØS-avtalen og det indre marked og nedbrytning av grensehindre.

Den nordiske temasesjonen, som for første gang holdes i Brussel 25. og 26. mars, vil samle nordiske parlamentarikere, EU-parlamentarikere og EU-kommissærer. Temaene er bl.a. miljøspørsmål, mobilitet og konkurransepolitikk.

Det nordiske samarbeidet synes mer dynamisk og resultatorientert enn på lenge. Det er positivt å se utviklingen av det nordiske utenriks- og forsvarssamarbeidet, som ikke fantes for 20 år siden. I 2014 startet reformarbeidet med det mål å forsterke den politiske plattformen i Nordisk råd. Dette er et steg i riktig retning. En enstemmig komité har store forventninger til at moderniseringsarbeidet i både Nordisk råd og Nordisk ministerråd skjer. Det er ønskelig med et mer dynamisk og politisk rettet samarbeid, støttet opp av effektive beslutningsprosesser og god administrativ praksis. Arbeidet i Nordisk råd må i størst mulig grad forankres i Stortinget og i fagkomiteene her.

Grunnsteinen i det nordiske samarbeidet er Helsingforsavtalen. Det er avgjørende at dagsordenen settes av politikere, og at samarbeidet i Nordisk råd og i Nordisk ministerråd brukes aktivt for å skape nordisk nytte for borgerne i Norden.

Den økte internasjonale interessen for den nordiske modellen for økonomi, velferd og arbeidsliv bør imøtekommes. Derfor er det positivt at Nordisk ministerråd har

igangsatt et arbeid for internasjonal profilering og posisjonering av Norden, ikke minst i internasjonale fora hvor de nordiske land har en felles interesse.

Norge har lenge fremmet (presidenten klubber) og styrket samarbeidet mellom de nordiske utenriktjenester. I dag er det ulike former for nordisk samlokalisering på rundt 25 steder i verden.

Til slutt vil jeg si at formålet med det nordiske samarbeidet må være (presidenten klubber) å skape nordisk nytte for borgerne i Norden, og at vårt nordiske samarbeid fungerer som en viktig brobygger i det regionale Europa og i våre nærområder (presidenten klubber) ...

Presidenten: Presidenten ber om at man avslutter innlegget og holder seg til taletiden.

Marit Nybakk (A) [10:10:47]: For å starte der Thore Vestby sluttet: For nøyaktig to år siden sto Washington i Nordens tegn. Utstillingen Nordic Cool fra februar 2013 er den hittil største felles nordiske kultursatsingen utenfor Norden. Amerikanerne fikk se og ikke minst lære om nordiske verdier, nordisk kunst og kultur, nordisk mat og den nordiske samfunnsmodellen. Norden og nordiske verdier får stadig større oppmerksomhet ute i verden. Interessen for den nordiske modellen er stor. Universelle rettigheter, likestilling og trepartssamarbeidet i arbeidslivet er blant de etablerte strukturene som folk er nysgjerrige på og ser til.

Jeg ser av stortingsmeldingen at regjeringen er opptatt av at Nordisk ministerråd skal profilere Norden sterkere. I 2014 ble det satt i gang et arbeid med en strategi for internasjonal profilering og posisjonering av Norden. Som også Thore Vestby sa: Nordisk samarbeid er mer dynamisk enn på lenge, både på regjeringnivå og i Nordisk råd.

Ministerrådet har satt ned et grensehinderråd til erstatning for det gamle grensehinderforumet. Fra norsk side sitter Svein Ludvigsen i rådet. Fjerning av grensehindre i Norden og det å hindre nye er nok fortsatt det viktigste arbeidet landene imellom. Dette må også ses innenfor en EU-EØS-ramme og EUs indre marked, slik at vi ikke får nye grensehindre som følge av ulik implementering av direktiv. Det svenske formannskapet i Nordisk råd satte da også fokus nettopp på Norden og Europa.

Ministerrådet har fått den tidligere svenske statsråd Bo Könberg til å utrede mulig framtidig helsesamarbeid. Han har lagt fram 14 konkrete forslag, bl.a. innenfor såkalte sjeldne diagnoser, folkehelse og tiltak mot antibiotikaresistens. La meg legge til at mange av disse temaene jobber også velferdsutvalget i Nordisk råd med, altså parlamentarikerne, og flere av dem må ses som en oppfølging av rådets beslutninger.

Det mest praktiske og dynamiske samarbeidet i de senere år har vært innenfor forsvars- og sikkerhetspolitikk, et samarbeid som foregår til tross for – men med basis i – at de nordiske land har ulike sikkerhetspolitiske forankringer. Forsvarssamarbeidet foregår uformelt, men målbevisst og resultatorientert mellom de nordiske lands regjeringer og forsvarssjefer innenfor NORDEFECO. Siden det ikke er noe ministerråd i den sektoren, tok Nordisk råd under det norske formannskapet i 2013, da undertegnede var president,

initiativ til å få en bedre parlamentarisk forankring. Høsten 2013 fikk vi den første rundebordskonferansen mellom Nordisk råds presidium og de nordiske forsvarsministrene. Det møtet ble holdt i Helsingfors fordi Finland i 2013 hadde formannskapet i nettopp NORDEFECO. Formannskapet ble i 2014 overtatt av den norske forsvarsministeren. Den 13. oktober i fjor gjentok vi rundebordskonferansen i Oslo, her i stortingsbygningen, og det var også en stor suksess.

Slik det omtales i begge innstillingene, huskes vel høsten 2013 best av den norske delegasjonen til Nordisk råd – av det som står i dokumentene – for da ble sesjonen holdt i Stortinget. Best huskes nok at vi hadde prisutdeling i Operaen, og at den ble kringkastet fra NRK ut til samtlige nordiske land. La meg benytte denne anledningen til å takke NRK for et svært godt samarbeid.

2013 var også året da den første nordiske barnebokprisen ble delt ut, noe som var viktig for å styrke skandinavisk språk i vår engelsktalende verden, som også kryper inn i Norden. La meg gi ros til tidligere kulturminister Anniken Huitfeldt, som faktisk sto ganske kraftig på for å få den barnebokprisen inn som en av de nordiske prisene. Høsten 2014 gikk for øvrig prisen for beste barnebok til Norge. Det var Håkon Øvreås og Øyvind Torseter som fikk prisen for barneboka «Brune».

Så helt til slutt, fordi også Thore Vestby tok opp dette: Nordisk råd har de siste årene hatt et utstrakt – eller i hvert fall brukbart – samarbeid med russiske parlamentarikere. I den situasjonen vi er i nå, mener rådet at på et eller annet nivå bør også den dialogen fortsette. Vi tror det er viktig at parlamentarikere møtes over slike grenser akkurat nå.

Gry-Anette Rekanes Amundsen (FrP) [10:16:18]: Jeg er så heldig å ha fått overta saksordføreransvaret i saken om arktisk parlamentarisk samarbeid fra Kristian Norheim, siden jeg for tiden møter i hans fravær.

Den 22. oktober 2009 vedtok Stortinget å opprette en delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid. Delegasjonen har seks medlemmer og seks varamedlemmer. Lederen av Stortingets delegasjon, Eirik Sivertsen, representerer Stortinget på møtene i Den arktiske parlamentariskkomiteen. Denne komiteen består av folkevalgte fra de åtte arktiske landene – Canada, Danmark, Finland, Island, Norge, Russland, Sverige og USA – og Europaparlamentet. Urfolkene i Arktis deltar i samarbeidet som faste deltakere.

I september 2014 ble delegasjonsleder Sivertsen valgt som ny leder av Den arktiske parlamentariskkomiteen for de to kommende årene, og Dennis Bevington fra Canada ble gjenvalgt som nestleder av komiteen. Et viktig formål med møtene i Den arktiske parlamentariskkomiteen er å ha dialog med landet som er leder av Arktisk råd – det arktiske regjeringssamarbeidet. Stortinget har påtatt seg å være vertskap for sekretariatsfunksjonen til det arktiske parlamentarikersamarbeidet.

En ny delegasjon ble valgt av Stortinget den 12. november 2013, og Eirik Sivertsen ble valgt til delegasjonsleder med Janne Sjelmo Nordås som nestleder. Delegasjonen har i perioden avholdt fire møter. I februar 2014

arrangerte delegasjonen et dialogmøte om nordområdene med utenriksminister Børge Brende. Dialogmøtene er en oppfølging av nordområdemeldingen.

Det har i tillegg vært møter i Bodø, på Svalbard og i Finland. Temaene har vært næringsvirksomhet, utveksling av arbeidskraft og studenter, tettere samarbeid i de grensenære områdene i nord, bærekraftig infrastrukturutvikling, styringsmodeller og beslutningsprosesser i Arktis, økonomisk utvikling – ressursutvinning og kapasitetsbygging – og miljøutfordringer.

I det kommende år ønsker delegasjonen å bidra til en levende og engasjert debatt om utviklingen i Arktis, nasjonalt og internasjonalt. Vi vil arbeide for implementeringen av slutterklæringen fra konferansen i Whitehorse, hvor dialog med USA som påtroppende formannskap i Arktisk råd vil være særlig viktig.

Det geopolitiske landskapet er i endring, spesielt med tanke på Russland–Ukraina-situasjonen, og dette underbygger viktigheten av dette samarbeidet. Det er også viktig å understreke samarbeid på søk og redning i nordområdene og teknologiske hjelpemidler som kan forenkle og kvalitetssikre dette arbeidet i fremtiden. En samlet forsvars- og utenrikskomité viser til at Norge, med lange tradisjoner i polare strøk, har store nasjonale interesser å ivareta som en polnasjon.

Utviklingen i Arktis de siste årene gir en ny situasjon. Interessen for Arktis og nordområdene har økt. Mer aktivitet knyttet til bl.a. skipsfart, ressursutvinning og turisme gjør området attraktivt på en ny måte.

Komiteen merker seg at delegasjonen vil delta aktivt på møter og skape nye arenaer hvor arktiske spørsmål diskuteres. Komiteen ser at delegasjonen på den måten vil ha tett kontakt med relevante aktører og samarbeidspartnere for å forme fremtidens arktiske politikk.

Jeg vil vise til dokumentet om årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid for perioden 1. oktober 2013 til 12. september 2014 og tilrår at den vedlegges protokollen.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [10:20:26]: 2015 er et viktig år for utviklinga av Arktis, fordi 2015 forhåpentligvis er det året hvor da får en ny forpliktende global avtale om redusering av utslipp av klimagasser i Paris. Det at vi lykkes i Paris, er det viktigste vi kan gjøre for Arktis og for resten av jordkloden vår. Det er under ett år til regjeringene i verden møtes i Paris, og jeg vil oppfordre regjeringa til å bruke alle anledninger fremover til å arbeide for at vi lykkes med å få en best mulig avtale.

Den nordiske samarbeidsministeren må se på hvordan vi fra Norden kan arbeide sammen for å nå dette målet. Norden har mye å bidra med, og vi må se nøye på hvordan vi kan jobbe sammen for å redusere utslippene. Vi må lede ved eksemplets makt og gjøre Norden til en foregangsregion for reduksjon av klimautslipp. Samtidig må vi se på hvordan vi kan bidra på annet vis i den globale prosessen fram mot Paris. Et steg i riktig retning er gårsdagens klimavtale mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Vår utenriksminister bør ta klimautfordringene opp i

alle fora han møter, og særlig vil jeg oppfordre ham til å bruke samarbeidet i Arktisk råd som en plattform i dette arbeidet. Fra Arktisk råds ministermøte i Canada i slutten av april senere i år bør det komme et sterkt og tydelig budskap om konsekvensene av klimaendringene i Arktis og viktigheten av at vi får en best mulig avtale i Paris.

Vi vet at temperaturen i Arktis stiger dobbelt så raskt som ellers i verden. Derfor er det i Arktis vi tidligst ser konsekvensene av den globale oppvarmingen.

Det arktiske samarbeidet er viktige vitenskapelige bidragsyttere til vår kunnskap om hvordan klimagassene og den økte temperaturen påvirker miljøet, både i havet og på landjorda. Det er viktig at vi formidler kunnskapen om dette videre, og samarbeidet i Arktisk råd er den beste arenaen vi har for dette.

Ifølge forskere ved NASA i USA var 2014 det varmeste året på kloden siden målingene startet med vitenskapelige instrumenter på begynnelsen av 1880-tallet. Samtidig ser vi oftere mer ekstremt vær, både her hjemme og ellers på kloden. Vi får flere og flere flommer, samtidig som andre områder opplever langvarig tørke. Det er ikke lenger noen tvil om at dette skyldes oss mennesker og hvordan vi lever på jorda.

Møtet i Paris er en viktig milepæl i arbeidet med å få ned klimagassutslippene, men det er ingen tvil om at arbeidet vil måtte fortsette i mange år fremover. Gjennom samarbeidet i det nordiske og det arktiske har vi gode muligheter til å drive prosessen i en positiv retning. Disse mulighetene må vi bruke.

Utenriksminister Børge Brende [10:24:30]: Utviklingen i våre nærområder skaper nye utfordringer for det utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeidet i Norden, men åpner også nye muligheter.

Som komiteen gir uttrykk for i sin innstilling, er det bred støtte til det nordiske samarbeidet. Samholdet i Norden gir Norge økt sikkerhet, innflytelse og handlingsrom.

Stoltenberg-rapportens visjoner videreføres i lys av de nye utfordringene vi står overfor.

Det nordiske forsvarssamarbeidet er betraktelig styrket. Den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa øker også behovet for styrket samarbeid i Norden.

Jeg vil også fremheve det økende samarbeidet mellom NATO og Sverige og Finland. Under toppmøtet åpnet NATO for å tilby Sverige og Finland et enda nærmere samarbeid. Norge var her en pådriver. Frem mot toppmøtet i 2016 vil vi arbeide for at et forsterket partnerskap omsettes i praktisk samarbeid og politisk dialog.

De nordiske landene er enige om at det er gode grunner for tettere samarbeid om nordområdespørsmål. Vi har tradisjon for å gjøre felles sak i klima- og miljøspørsmål i det internasjonale samarbeidet i nord.

Jeg vil jobbe tett sammen med mine nordiske kollegaer og det innkommende amerikanske formannskapet i Arktisk råd for å påvirke de internasjonale klimaforhandlingene i riktig retning. Dette var også et viktig spørsmål i de bilaterale samtalen jeg hadde med admiral Papp, som leder av arbeidet i State Department nå rundt det amerikanske formannskapet i Arktisk råd.

Lykkes vi i Paris på slutten av året, kan resultatet bli en av de viktigste avtalene i vår tid.

Jeg sendte i fjor ut en generalinstruks til alle norske utenriksstasjoner om i alle relevante sammenhenger nå å sette klima helt på toppen på dagsordenen, og jeg kan forsikre om at dette også er viktig i de politiske samtalenene som jeg har om dagen, sammen med utviklingen av de nye tusenårsmålene, bærekraftsmålene, og arbeidet med finansiering for utvikling.

De nordiske landene deler en felles visjon om å forvalte ressursene på en bærekraftig måte. Tillit mellom gode naboer gir et godt grunnlag for å øke samarbeidet på viktige områder, som kan legge til rette for utviklingen i nord.

Oppfølgingen av vismannsgruppens rapport, «Growth from the North», som ble fremlagt på Arctic Frontiers, er et godt eksempel på konkret samarbeid med Finland og Sverige.

I en tid med økte forventninger til utenrikstjenestene, sammen med press på budsjettene, er vi opptatt av å kunne levere bedre tjenester gjennom konkret nordisk samarbeid på de enkelte ambassadene. Ett eksempel på samlokalisering er det nordiske ambassadehuset i Myanmar. Felles administrativ drift, med deling av personellressurser og andre tjenester, er et nyskapende konsept som kan danne modell for tilsvarende etableringer.

I løpet av de nærmeste månedene ferdigstilles et norsk-dansk ambassadekompleks i Kabul. På lengre sikt er ytterligere fire–fem byer blinket ut som aktuelle for fellesnordiske løsninger, bl.a. et norsk-dansk fellesprosjekt i Dhaka.

Jeg anser dette som svært nyttige investeringer for vår utenrikstjeneste og for våre muligheter til å ivareta norske interesser på best mulig måte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marit Nybakk (A) [10:28:34]: Utenriksministeren nevnte i innlegget sitt, helt på slutten, samarbeidet mellom de nordiske land når det gjelder ambassader ute. Dette er jo en oppfølging av Stoltenberg-rapporten, eller et av de konkrete forslagene i Stoltenberg-rapporten, og det kan vel sies at det går litt saktere enn det man egentlig kunne forvente eller hadde håpet. Men la meg legge til at jeg synes det er viktig både det som har skjedd i Berlin og i Myanmar, og også det som vel planlegges når det gjelder FN-delegasjonen.

Så er det et annet område innen utenrikspolitikken som presidiet i Nordisk råd har vært opptatt av de siste månedene, og det er mulighetene for å styrke samarbeidet mellom de ministre som har ansvar for utviklings- og bistandspolitikk. Presidiet har fattet et vedtak hvor vi ber utviklings-/utenriksministrene om å styrke det samarbeidet. Jeg vet ikke om utenriksministeren kan si litt om hva som er status på det feltet.

Utenriksminister Børge Brende [10:29:40]: Takk til representanten Nybakk for at hun tar opp spørsmålet rundt den viktige utviklings- og bærekraftsdimensjonen av samarbeidet på nordisk nivå, ikke minst i et år hvor man

først skal bli enig om finansiering og nasjonal ressursmobilisering som et oppløp til FNs høynivåmøte om de nye bærekraftsmålene.

Det er nå initiert et møte mellom de nordiske utviklingsministrene i Helsingfors i februar/mars, hvor vi også skal møte Verdensbankens direktør, Kim, for å se på hvordan vi som Norden kan spille en enda mer aktiv rolle i oppløpet mot denne konferansen og disse viktige konferansene. Så jeg ser frem til deltagelse der og har allerede startet et viktig koordineringsarbeid med mine nordiske kolleger.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Elisabeth Aspaker [10:31:02]: Internasjonal virksomhet har vært viktig innenfor Nordisk ministerråd i en årrekke. Ikke minst gjelder dette samarbeidet med Nordvest-Russland. Vi reagerer derfor skarpt på at russiske myndigheter nå har registrert kontoret i St. Petersburg som «utenlandsk agent». Ministerrådet fortsetter imidlertid dialogen under det danske formannskapet om å få endret kontorets status. Dersom dette ikke fører fram, må det vurderes om kontorene i Russland må avvikles.

Nordisk ministerråd har det siste året vært preget av betydelig omstilling. Generalsekretær Høybråten fikk i 2013 et moderniseringsoppdrag med sikte på å effektivisere og forbedre regjeringssamarbeidet. Endringene er vidtrekkende og grundige og omfatter hele virksomheten, inkludert institusjonene, beslutningsprosesser og budsjettprosessen. Ministerrådet er dermed bedre rustet til å møte de utfordringer som vi står overfor.

Potensialet for et sterkere og fordypet nordisk samarbeid er stort. Könberg-rapporten fra i fjor viste potensialet for økt samarbeid på helseområdet. Flere av disse anbefalingene vil bli fulgt opp i året som kommer. Rapporten har vært inspirasjon for også andre ministerråd. På arbeidslivsområdet ønsker man å finne fram til felles nordiske initiativ knyttet til å fremme sysselsetting, lav ledighet, et inkluderende arbeidsliv og godt arbeidsmiljø samt nordisk samarbeid i internasjonale saker og trepartssamarbeidets rolle i et nordisk perspektiv.

Også et annet kjerneområde i det nordiske samarbeidet er grensehinder. Dette har vært gjenstand for store endringer i året som gikk. Grensehinderrådet har nå fungert i ett år, og den kommende årsrapporten håper jeg vil vise at den nye organiseringen gir gode resultater. Jeg hadde rett før jul, sammen med vår norske representant i Grensehinderrådet, Svein Ludvigsen, møte med alle berørte departementer for å få status på de prioriterte grensehindre som Norge har satt seg som mål å løse. Mitt inntrykk er at sektorene arbeider godt med grensehindre.

Av de fem sakene som var prioritert i 2014, er fire under behandling med sikte på å finne en løsning, det være seg ved utarbeidelse av nye forskrifter om rett til dekning av utgifter eller forbedring av skatte- og avgiftsforvaltningen. Kun ett avvises av politiske årsaker, og det er fedrekvoten under foreldrepengeordningen.

Prioriterte saker i 2014 har vært

– pasientreiser for arbeidstakere i Norge, bosatt i Finland

- norske toll- og merverdiavgifter for midlertidig innførsel av anleggsmaskiner
- fedrekvoten under foreldrepengeordningen
- skatteinnbetaling for grensegjengere
- lang saksbehandlingstid i EU-relaterte saker særlig innen trygdeområdet

Strategien for internasjonal profilering og posisjonering av Norden 2015–2018 er et samarbeid som kan bringe de nordiske landene enda tettere innen et viktig satsingsområde. Strategien har som mål å øke nordisk konkurransekraft og internasjonal innflytelse. Den skal legge til rette for nordiske fellesaktiviteter innenfor utvalgte profileringsområder: den nordiske modellen, Norden som kunnskapssamfunn, nordisk kreativitet og innovasjon samt Nordens kultur og natur.

Representanten Marit Nybakk viste til suksessen Nordic Pool, og inspirert av dette samarbeider nå de nordiske landene om å identifisere prosjekter og initiativer. Fra og med 2016 settes det av friske midler til større profilskapende internasjonale satsinger. I år blir aktiviteter gjennomført innenfor dagens budsjettammer i Ministerrådet.

Ministerrådets budsjetter har vært gjenstand for kutt de siste to årene. Rammene vil i 2016 være redusert med ca. totalt 8 pst. Dette er imidlertid ikke dramatisk for virksomheten, men har vært krevende for sektorene. Jeg håper vi med dette kan sette strek for ytterligere kutt i rammene til Nordisk ministerråd.

Samarbeidet med Nordisk råd har vært godt i denne prosessen, og vi ser også at dialogen på andre politikkområder har blitt tettere. Det synes jeg er veldig gledelig.

Til slutt la meg nevne at vi ser fram til å samarbeide med det danske formannskapet i 2015, som har valgt seg følgende fokusområder: vekst, velferd, verdier og Det Blå Arktis.

Eirik Sivertsen (A) [10:35:55]: La meg først få lov til å takke saksordføreren for saken om den arktiske delegasjonens årsrapport for en god oversikt over rapporten som er lagt fram.

Det er bred enighet i Norge om at nordområdene er viktige, om ikke det viktigste området vi har. Det representerer store områder geografisk, men det representerer også store verdier og dermed store muligheter for nasjonen. Jeg vil også benytte anledningen til å understreke at det er et godt samarbeid mellom den arktiske delegasjonen og utenriksministeren og Utenriksdepartementet. Det er også et uttrykk for oppfølging av stortingsmeldingen om nordområdene, som nettopp pekte på at det var rom for å styrke det parlamentariske arbeidet og samarbeidet mellom regjeringen og parlamentarikerne både nasjonalt og for så vidt internasjonalt. Jeg er også glad for at flere talere her har vært inne på de – i mangel av et bedre ord – synergiene som i den sammenhengen finnes mellom det arbeidet som foregår i Nordisk råd, og det arktiske. Der tror jeg vi har et ytterligere potensial som kan realiseres.

Delegasjonen er relativt ung, med de fordelene det gir. Den ble opprettet, som saksordføreren var inne på, i 2009. Det gir også mulighet for å utforske andre måter å styrke det parlamentariske arbeidet på. En av de tingene vi

prøvde i fjor, var knyttet til et arrangement i Arendalsuka, sammen med UNEP/GRID Arendal, og i år har delegasjonen f.eks. fulgt opp Teknologirådets rapport om droner og muligheter for droner i Arktis, i et forsøk på å følge opp og fokusere på et område som gir muligheter for Norge.

Jeg kommer ikke utenom å nevne Russland når vi diskuterer Arktis og nordområdene i 2015, i lys av det som skjedde i Ukraina og på Krimhalvøya i fjor. La meg få understreke at det er enighet om det norske synet på Russlands handlinger både i Ukraina og på Krim, og som utenriksministeren ofte sier, er Norge blant de landene i verden som er mest avhengige av at folkeretten, internasjonale lover og avtaler blir respektert. Vi har store interesser knyttet til havområdene, der er det havretten som gjelder. Vi har konvensjoner som regulerer Svalbard, og vi har avtaler som regulerer Antarktis. Men vi må også ta innover oss den bekymringen som uttrykkes lenger nord i Norge, for behovet for dialog med vår nabo. Det er helt avgjørende at vi finner en riktig balansegang mellom hvordan vi uttrykker vårt syn på hva Russland har gjort, og at vi ikke aksepterer det, og hvordan vi organiserer samarbeidet. Et samarbeid i nordområdene og Arktis uten Russland, som har 40 pst. av kystlinjen mot Polhavet, blir nesten meningsløst.

Margunn Ebbesen (H) [10:39:25]: Det er mye som gjør samarbeidet i Arktis spennende og viktig. Nordområdene er vårt viktigste utenrikspolitiske interesseområde, og i det arktiske samarbeidet er vi partnere med mektigt land som USA, Canada og Russland. Samarbeidet er dynamisk og har med rette fanget interessen i land som ligger langt fra Arktis, som Singapore, Korea og Kina. Viktige samarbeidsområder er klimaendringer, søk og redning og hvordan vi i lag kan utvikle en region med livskraftige samfunn hvor folk kan leve gode liv i pakt med sine tradisjoner og sin kultur. Arktis er også et område med mange ressurser, og vi vet at nesten 90 pst. av våre eksportinntekter kommer fra ressurser og økonomisk aktivitet i våre havområder.

Men i det arktiske samarbeidet er våre nordiske naboer viktige partnere. I våre egne nordområder er samarbeidet mellom Norge, Sverige og Finland av stor betydning. På dette området ser vi også at det arktiske samarbeidet og det nordiske samarbeidet glir over i hverandre. I Stortingets arktiske delegasjon har vi hatt et samarbeid med vår søsterdelegasjon i det finske parlamentet. Vi har diskutert utviklingen i våre egne nordområder og sett på hvilke muligheter vi har for samarbeid på tvers av grensene i nord.

Jeg er glad for at regjeringen også ser de mulighetene som ligger i samarbeidet med våre nordiske naboer i nord. I mai 2014 ble et nordområdepartnerskap mellom Norge og Finland lansert av utenriksminister Brende og hans finske kollega. Økt studentutveksling, dialog om transport og logistikk, styrket regionalt samarbeid og flyt av arbeidskraft og tjenester er hovedsatsingene i partnerskapet. Dette er helt i tråd med hva vi parlamentarikere også diskuterte og ble enige om.

For bare et par uker siden ble rapporten «Vekst fra nord» presentert for statsminister Solberg under konferan-

sen Arctic Frontiers i Tromsø. Rapporten var en bestilling fra statsministrene i Finland, Sverige og Norge og tar opp i seg mange av de samme temaene som det finsk-norske partnerskapet diskuterte i fjor.

Jeg mener vi må bruke partnerskapet og rapportene til å konkretisere og sette trykk på samarbeidet mellom våre land. Dersom vi evner å sette det nordiske samarbeidet inn i en arktisk kontekst, tror jeg det vil åpne nye muligheter, både innenfor det nordiske og innenfor det arktiske samarbeidet. Det er også økt internasjonal interesse for Arktis, og da trenger vi en robust utvikling i nord, basert på kunnskap og innovasjon. Vi må se på hvordan vi kan utnytte våre ulike styrker til sammen å posisjonere regionen for utvikling og vekst i Arktis. Samtidig vil et slikt arbeid i nord kunne sette fart i arbeidet med å fjerne grensehindringene mellom våre nordiske land, et arbeid som alltid vil være aktuelt i Nordisk råd.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [10:42:40]: Jeg tror vi kan si det så enkelt som at Arktis er viktig, har vært viktig og vil bli viktig for Norge i all framtid. Norge har et eierskap til og ansvar for deler av Arktis og havområdene i nord, og dette må vi som nasjon ta på fullt alvor.

Samtidig er det slik at Arktis og nordområdene er sårbar områder. Derfor er det utrolig viktig at vi som nasjon har en best mulig beredskap, at vi hele tiden trener slik at «search and rescue»-operasjoner kan bli gjennomført effektivt og på en god måte. Vi trenger ikke bare nasjonal trening for å få det til, vi trenger også et samarbeid med andre nasjoner slik at vi i fellesskap kan stå for en best mulig beredskap i nord.

Så er det et par ting jeg ønsker å poengtere. Den ene biten gjelder bruk av droner i nord. Jeg er overbevist om at dette vil komme i full skala. Det er en enkel måte å ha overvåkning på, og det er en effektiv måte å ha overvåkning på. Går man inn og ser på ressursbruken knyttet opp mot å kunne bruke droner i stedet for fysisk tilstedeværelse over alt, er det ingen tvil om at dette er en effektiv måte å gjøre det på.

Det er også utrolig interessant å besøke overvåkings-sentralen i Vardø, hvor man via satellitt har full kontroll på all skipsfart fra Beringstredet til Nordsjøen. Det gir en trygghet når det gjelder aktiviteter i nord.

Så er det en ting jeg har lyst til – egentlig er det ikke å komme med kritikk til denne eller den forrige regjeringen, det er rett og slett et område jeg ønsker at vi skal fokusere på, og som jeg tror er utrolig viktig. Vi bruker i dag utrolig mye ressurser på forskning, klima, endringer i temperatur og hele den biten, og det har jeg intet imot. Men det er en sak som fort blir glemt i forhold til dette, og det er utslipp av miljøgifter i nord. Vi vet at det i dag er store mengder av både PCB, bly og kvikksølv som blir sluppet ut fra industrien i Europa, og teknologien har kommet så langt at man faktisk kan spore dette tilbake til hvert enkelt utslipp. Dette må man fokusere på, for vi opplever at mennesker ikke kan spise kjøtt, og at dyr blir født med store skader. Slik kan vi ikke ha det i Arktis.

Sonja Mandt (A) [10:46:09]: Nordisk samarbeid er viktig på mange områder. I går var jeg på en stor konferanse som handlet om hvordan vi skulle få til bedre samarbeid om helse, med fokus på Körnberg-rapporten. Antibiotikaresistens, sjeldne sykdommer og høyspesialisert forskning var noen av temaene som ble drøftet. Dette er aktuelle og viktige saker som alle er enig om at vi må samarbeide bedre om, for dette klarer vi ikke alene.

Det er mange felt vi kan lære å samordne, ta del i hverandres erfaringer og finne gode løsninger på – det gjør vi allerede. Men innenfor helse er det viktig å gjøre det, for vi er for små på mange felt, og vi trenger mer kompetanse. Det er dessverre grensehinder og lovverk å rydde opp i, og vi er ulikt organisert. Samarbeidsministrernes rolle må være å avdekke problemene og gjøre noe med dem.

Kun gjennom mer samarbeid kan vi gjennomføre det som Körnberg-rapporten foreslår. Det er Ministerrådet sjøl som har bestilt rapporten, derfor har jeg stor forventning til at det nå skjer noe.

Jeg er også med i en arbeidsgruppe i regi av BSPC som jobber med innovasjon innenfor helse og sosial. Der finner vi de gode eksemplene, som kan bidra til nye grep og ideer som kan være nyttige for alle landa i regionen. Også der avdekkes ulikheter og grensehinder, og ikke minst ulike kulturer. Det er spennende, og det gir store muligheter til å finne nye gode løsninger for framtida. Slike arbeidsgrupper er nyttige og nødvendige.

Nordisk råd bidrar til at vi parlamentarikere får bedre forståelse for andre lands utfordringer, språk og hvordan de løser sine politiske saker. Det er god nordisk nytte. Da vi vedtok en plan for giftfri hverdag tirsdag, var dette en oppfølging av utvalgsarbeid i Nordisk råd.

Når vi nå har til behandling et forslag om felles regler for au pairer, vil det kanskje bidra til en bedre ordning i hele Norden. Dette er to gode eksempler på godt nordisk arbeid.

Jeg er litt bekymret for at det på sikt vil være vanskeligere å beholde nordisk som arbeidsspråk. Stadig flere finner og islendinger prater kun engelsk, og det tolkes mer og mer. Vårt pre i Norden er en felles språkforståelse, det må vi beholde. Flere nordiske tv-serier og mer nordisk tv vil kunne bidra, men jeg tror vi også må tørre å ta debatten og gjøre den levende nok en gang dersom vi skal lykkes.

Vi politikere ønsker å forandre det vi kan, også i Nordisk råd. Et sterkt Norden i Europa er viktig, derfor bør vi være enda mer aktive i å bidra for å beholde legitimiteten til rådet.

Michael Tetzschner (H) [10:49:10]: Det er som leder av den norske delegasjonen til Nordisk råd at jeg finner det ikke unaturlig å knytte noen kommentarer til den saken, meldingen om nordisk samarbeid, som inngår i formiddagsbolken.

Hvis ord og konferanser hadde hatt den virkning som deltakerne ser ut til å tillegge dem, hadde jo de fleste problemer vært løst. Slik er det ikke. Derfor er det også viktig at delegasjonen i Nordisk råd passer på at vi bruker tiden effektivt, at vi har et reisemønster som gjør at ingen ekskluderes, og at det er både tids- og kostnadseffektivt.

Derfor har det vært en reformgruppe i gang som ser på hvordan vi praktisk innretter samarbeidet i Nordisk råd.

Utover det er det viktig at vi har en bedre styring av den økonomiske planleggingen gjennom et oppdatert budsjettokument. Jeg må som leder av budsjettgruppen også si at jeg har sett at de egentlige prioriteringene først tvinges igjennom når et av landene ut fra konsensusprinsippet påfører den samlede ramme kutt. Slik skulle det ideelt sett ikke være, det skulle være de nødvendige oppgavers løsning og deres finansiering som tilsa hva man brukte. Men som i mange offentlig drevne organisasjoner fremtvinges prioriteringene først gjennom pengemangel.

Et bidrag til å rydde opp i hva vi bør gjøre og bruke tiden på, er det å få til en dypere integrasjon. Samarbeid utenfor det nordiske området må også prioriteres. Da vil jeg velge å vektlegge samarbeidet med de demokratiske land, de nye demokratiene rundt Østersjøen, og hjelpe dem til å motstå ytterligere press.

Jeg vil også si at det ville være en unnlattessynd her i dag om vi gikk forbi det faktum at kontaktkontoret i St. Petersburg er underlagt overvåking og registreringsplikt som utenlandsk agent. Det er ikke slik man fremmer samarbeid på tvers av systemer og geografiske grenser. Jeg har også selv talt for i Nordisk råd, i budsjettgruppen, i presidiet, hvor jeg sitter sammen med min gode kollega Marit Nybakk, at denne formen for registrering kan ikke forenes med at man driver utveksling av ideer – og dette kontoret vil være under avvikling inntil russerne frafaller dette kravet.

Gunvor Eldegard (A) [10:52:28]: Nordisk råd har anbefalt dei nordiske landa sine regjeringar bl.a. å utarbeida ein felles nordisk strategi for utvikling og investering i transportinfrastruktur. Dette spørsmålet har også vorte tatt opp her i Stortinget i ein interpellasjon i 2013. Eg fekk som transportrapportør for Nordisk råd eit lite innsmett på det uformelle nordisk-baltiske transportministermøtet i 2014, sånn at eg kunne presentera synspunkta frå Nordisk råd. I Nordisk råd er transport og transport over grensene eit tema som engasjerer veldig mange – det er vel det som det har vorte stilt flest spørsmål om. Både i Næringsutskottet, som eg er medlem av, og i Miljøutskottet, har me stort engasjement, og me jobbar no med bl.a. tog – Oslo–Gøteborg–København, 8-millionarsbyen, for å sjå på korleis me i samarbeid kan få til ein betre, felles, havnepolitikk. Og det trur eg er viktig.

Men i meldinga står det at regjeringa meiner at det nordiske transportsamarbeidet fungerer tilfredsstillande og vert føreslått vidareført framfor å byggja nye strukturar. Men då trur eg statsråden har bomma litt, for Nordisk råd har ikkje bedt om at det skal byggjast nye strukturar, men me ønskjer og vil at ein ved store investeringar i nasjonale samferdselsprosjekt også skal ta omsyn til naboland. Me har teke kontakt med fagstatsråden, Solvik-Olsen, for å få han til å stilla på eit møte med nordiske parlamentarikarar som er engasjerte i gode nordiske samferdselsløsningar.

Den svenske transportministeren har stilt seg positiv til eit slikt møte, men den norske ministeren synest visst det

er vanskeleg å få tid til det. Eg synest, dersom det skal vera noko vits i det nordiske samarbeidet, at me parlamentarikarar som møtest fleire gonger i året, må oppleva eit engasjement hos regjeringane våre for dei spørsmåla som me brenn for der.

Difor har eg ei oppmoding til samarbeidsminister Aspaker, som har eit koordineringsansvar for det nordiske regjeringssamarbeidet: Nordiske parlamentarikarar er veldig interesserte i å få dei nordiske samferdselsministreane – særleg den norske, den svenske og den danske – i tale for å drøfta gode og framtidretta transportløyningar som er effektive, sikre og miljøvennlige for Norden og Nordens nærrområde.

Jorodd Asphjell (A) [10:55:42] Jeg har hatt gleden av å være delegat til Nordisk råd i tre–fire år, og i de siste to årene som leder av kultur- og utdanningskomiteen. Det har vært både lærerikt og inspirerende når det gjelder det felles nordiske samarbeidet, og ikke minst hvilke felles utfordringer vi har.

25. februar inviterer den danske statsministeren, Helle Thorning-Schmidt, til et møte for å presentere det danske formannskapsprogrammet for innværende år. Å invitere på tvers av landene er et godt initiativ når dette skal presenteres.

Samarbeidet i kultur- og utdanningskomiteen er veldig godt, på tvers av både parti- og landegrenser. Det er en aktiv komité, og det er svært sjelden at vi har skarpe voteringer, men vi trekker fram felles saker som alle har stor interesse av.

I denne komiteen har vi løftet fram tre nye områder som vi ønsker å prioritere. 2015 er friluftslivets år. Det markeres i hele Norge og i de nordiske land. Vi har innledet et samarbeid med de nordiske friluftsjansjonene om å ha en felles konferanse på dette området med temaet urbant friluftsliv.

Oslo er den hovedstaden i Europa som vokser mest. Grønne områder, friområder som skal bidra til fysisk aktivitet, blir mindre og mindre i de største byene i Norden. Det er et viktig tema som ble godt tatt imot av de nordiske ministrene da vi presenterte dette.

Det andre temaet er sport og idrett. De nordiske idrettsforbundene har et fellesmøte hvert år. Nå skal vi prøve å få til et nytt fellesmøte med de nordiske ministrene og de nordiske parlamentarikerne på dette området om temaer som kampfiksing og antidoping – den norske kulturministeren er nå Europas representant i det internasjonale WADA-styret – temaer som er felles utfordringer framover. Det handler om spillpolitikk, om internasjonale idrettsarrangementer, og ikke minst om folkehelse og fysisk aktivitet.

Det siste punktet er å ha en felles nordisk kulturell skolesekk, på linje med den norske, for å fremme f.eks. de nordiske prisene vi har: filmprisen, litteraturprisen, barne- og ungdomslitteraturprisen, musikkprisen osv. På denne måten fremmer vi de nordiske prisene, de blir bedre kjent, men ikke minst fremmes de nordiske språkene, sånn at barn og ungdom blir godt kjent med dem.

Dette ble godt mottatt av de nordiske kulturministrene i møtet vi hadde i Stockholm i fjor. Jeg håper at samarbeids-

ministeren også kan følge opp disse sakene, og at den norske delegasjonen kan ha samtaler rundt de prioriteringene som komiteen har i inneværende år.

Øyvind Halleraker (H) [10:58:58]: Mye godt er sagt, og Nordisk råd har åpenbart fortsatt en rolle å spille hvis, vil jeg legge til, arbeidet konsentreres. Men kanskje bør likevel terskelen for å fremme forslag til Ministerrådet bli noe høyere, i den forstand at man unngår å ende som en resolusjonskvern der Ministerrådet velger å se bort fra anbefalingene.

Grunnlaget for å gjøre noe til et felles nordisk anliggende må jo være at det gir merverdi for landene som samarbeider, med andre ord at det utløser en større nordisk nytteverdi. Et av disse områdene var området som Eldegard tok opp, nemlig grenseoverskridende transport som jeg også mener har et betydelig potensial.

Det har skjedd en vitalisering i samarbeidet i sikkerhets- og forsvarsspørsmål. Til tross for at man ikke har ministerrådssamarbeid på området, fører Nordisk råd stadig vekk disse temaene opp til debatt. Det gjør den nordiske debatten på mange måter mer vital og interessant. Men det er viktig fra Norges side at dette skjer innenfor rammen av det atlantiske forsvarssamarbeidet gjennom NATO. Med andre ord: Det nordiske samarbeidet vil først og fremst være teknisk, operativt og økonomisk. Dagens ordning innenfor NORDEFECO er i god utvikling. Det handler om et praktisk, pragmatisk samarbeid basert på identifiserte behov i landenes forsvarsorganisasjoner, og her hadde jo Norge formannskapet i 2014. I tillegg gir det nordiske samarbeidet en drivkraft for Sverige og Finlands tilnærming til NATO – en positiv merverdi for oss alle i Norden.

Samtidig som behovet for sikkerhetspolitiske utfordringer løses innenfor rammen av NATO, vil det være helt klart gevinster ved et regionalt samarbeid i Norden. En større konflikt i Norden vil nødvendigvis påvirke alle nordiske land, og en felles koordinert innsats vil være en styrke. Dette må selvsagt ikke forveksles med en alternativ sikkerhetsgaranti. De nordiske landene har, etter Høyres mening, ikke noen selvstendig kapasitet til å garantere egen sikkerhet. I hverdagen vil man derimot kunne ha lokalt samarbeid med naboland. Det samme gjelder enkelte patruljerings- og overvåkingsoppgaver. Samarbeid er også aktuelt innenfor styrkeproduksjonsfusjoner, som utdanning, materiellvedlikehold, materiellinvesteringer og øvelser. Det at vi nå utvider dette samarbeidet til de baltiske land, er meget positivt og velkomment der.

Så fra Høyres side ser vi positivt på dette pragmatiske samarbeidet, og mitt inntrykk er at samarbeidet går godt fordi det springer ut fra et felles behov i de ulike land, men vi presiserer at det må skje på en måte som mer styrker enn svekker vår NATO-tilknytning.

Ingalill Olsen (A) [11:02:12]: Arktis er viktig. For den rød-grønne regjeringen var det helt spesifikt uttrykt at nord var regjeringens viktigste strategiske område. Retorikken fra Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen er tonet ned. Det er lagt merke til hos oss som lever og bor i nord.

Jeg vil henlede Stortingets oppmerksomhet på en rapport som heter Hvordan kan Norge, Sverige og Finland oppnå bærekraftig vekst i skandinavisk Arktis? Den ble lagt fram i januar i år. Denne rapporten er utarbeidet av tre representanter fra Norge, Sverige og Finland. Fra norsk side er representanten Anne Husebekk, rektor ved UiT, Norges arktiske universitet.

Rapporten definerer fire vekst drivere og fire virkemidler som regjeringene i Norge, Sverige og Finland kan bruke for å sikre bærekraftig økonomisk vekst i nordområdene. Driverne er: For det første LNG og fornybare energikilder. Den andre driveren er mer miljøvennlige løsninger i gruveindustrien. Den tredje er økt turisme, og den fjerde er løsninger for is- og kuldeproblemer.

Rapporten peker også på fire virkemidler som regjeringene kan bruke. Det første er felles rammevilkår, fjernere grensehindre, samordne byggeforskrifter i områdene og grenseløse offentlige tjenester.

Det andre virkemiddelet er felles talent- og arbeidsmarked, hvor man harmoniserer krav til utdanning, og hvor man kommer opp med nye løsninger mellom de nasjonale arbeidsmarkedsetatene, og å utnytte enda bedre utviklingsprogram og felles utdanning.

Det tredje virkemiddelet er felles langsiktig transport- og infrastrukturplan, sånn at det er mulig å reise – ikke ned i landet og så over til det andre landet, men på tvers av landene.

Det siste er en felles stemme i arktiske spørsmål, med felles målsettinger og felles lobbyvirksomhet i Brussel.

Det er opp til regjeringen å følge opp disse konkrete forslagene fra denne rapporten. Fra Arbeiderpartiets side oppfordrer vi til at ord må bli til handling.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 2, 3 og 4.

Sak nr. 5 [11:04:49]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om lov om utenriktjenesten (utenriktjenesteloven) (Innst. 133 L (2014–2015), jf. Prop. 11 L (2014–2015))

Øyvind Halleraker (H) [11:05:10] (ordfører for saken): I denne saken behandler vi en ny lov om utenriktjenesten. Loven definerer formålet med utenriktjenesten og organiseringen av utenriksstasjonene, herunder personale, krav, plikter og utøvelse av myndighet ved utenriksstasjonene.

Den nye loven regulerer de samme områdene som gjeldende lov om utenriktjenesten av 2002, men det er gjort endringer, særlig når det gjelder definisjoner av ulike personellgrupper og deres plikter. Det er også gjort redaksjonelle endringer for å gi loven en logisk oppbygging, og så er språket modernisert.

Den nye loven fastslår, i likhet med gjeldende lov, at formålet med utenriktjenesten er å fremme norske interesser og yte bistand til norske borgere. I tillegg presiseres det at utenriktjenestens oppgaver også inne-

bærer ivaretagelse og støtte til norsk næringsliv i utlandet.

Lov om utenriktjenesten er av særlig betydning for å avklare de ulike personellgruppene på utenriksstasjonene. Det viktigste skillet går mellom utsendt og lokalt ansatt personell. Loven medfører en forenkling ved at benevnelsene «fagtjenestemann» og «utsendt administrativt personell» bortfaller og nå omfattes av samlebegrepet «utsendt utenriktjenestemann». Dette gir seg særlig utslag i at flytteplikten er utvidet til å gjelde alle som er fast ansatt i Utenriksdepartementet som reiser ut for mer enn ett år, og således styrker det handlingsrom departementet trenger for å besette og disponere stillinger ved utenriksstasjonene.

Lokalt ansatte ved utenriksstasjonene ivaretar et bredt spekter av oppgaver ved utenriksstasjonene. I loven vi vedtar i dag, er det foreslått å fjerne dagens formelle begrensning der disse kun er å anse som administrativt personell. Det presiseres i den nye loven at de er ansatt direkte ved utenriksstasjonene. Det viser en anerkjennelse av viktigheten av lokalt ansattes særlige kompetanse.

Flytteplikten er en sentral del av utenriktjenestens pålagte oppgaver, og ved denne lovrevisjonen får departementet det nødvendige handlingsrom for å besette stillinger på utenriksstasjonene.

Det er også viktig at det har kommet på plass presiseringer knyttet til krav, plikter og utøvelse av myndighet for ulike personellgrupper i Utenriksdepartementet.

Det er en enstemmig komité som står bak innstillingen til ny lov, og etter komiteens syn vil endringene innebære en nødvendig modernisering av gjeldende lov og føre til administrative forenklinger.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [11:08:12]

Interpellasjon fra representanten Torstein Tvedt Solberg til utenriksministeren:

«Menneskerettighetssituasjonen i Aserbajdsjan har i den siste tiden blitt betraktelig forverret. Myndighetene har i en årrekke kneblet sine kritikere ved å anklage dem for fiktive forbrytelser og deretter dømme dem til lange fengselsstraffer. Etter at Aserbajdsjan tiltrådte formannskapet i Europarådet har situasjonen eskalert, en arrestasjonsbølge mot mange av de viktigste lederne, kombinert med en ytterligere tilstramming av lovverket, vanskeliggjør sivilsamfunnets arbeid. Den norske Helsingforskomité har uttrykt sterk bekymring for utviklingen, og tildelte Sakharovs frihetspris til politiske fanger i Aserbajdsjan. Den norske delegasjonen i OSSE PA har ved gjentatte anledninger reist problemstillingen direkte med den aserbajdsjanske delegasjonen.

I lys av den nylig fremlagte stortingsmeldingen om menneskerettigheter, hva vil utenriksministeren konkret foreta seg overfor aserbajdsjanske myndigheter?»

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:09:32]: For en kort uke siden – sist torsdag – kom nok en dårlig nyhet fra

Baku. Den velkjente journalisten Seymour Hazi fra opposisjonsavisen Azadliq ble dømt til fem års fengsel. Den offisielle anklagen var narkotikabesittelse. Den egentlige grunnen er hans kritiske journalistikk.

For knappe tre uker siden, den 15. januar i Sheki-distriktet, ble nestlederen i opposisjonspartiet Aserbajdsjans folkefront, Ali Abdullajev, arrestert og dømt til 30 dagers fengsel. Den offisielle anklagen var motstand mot politiet. Den egentlige grunnen er kampanjen for å få satt fri den berømte gravejournalisten Khadija Ismayilova, som i desember ble varetektsfengslet for to måneder. Den offisielle anklagen mot henne var at hun skulle ha drevet en person til forsøk på selvmord.

Bare siden jeg sendte inn denne interpellasjonen til utenriksministeren sent i 2014, har det blitt seks nye navn på listen over politiske fanger i Aserbajdsjan. I tillegg er 15 personer blitt bøtelagt eller har fått såkalte administrative reaksjoner.

Fra før kjenner vi også til Anar Mammadli, som ble dømt til fem og et halvt års fengsel i mai 2014. Mammadli leder Aserbajdsjans mest anerkjente organisasjon for valgobservasjon og ble i realiteten fengslet for sine kritiske rapporter om det udemokratiske valget i Aserbajdsjan.

Vi kjenner også historien til Rasul Jafarov, som ble fengslet sommeren 2014 og risikerer mange år i fengsel. Jafarov ble kjent for den mye omtalte «Sing for Democracy»-kampanjen da Eurovision Song Contest ble avholdt i Baku i 2012.

13 journalister og bloggere, ti menneskerettighetsforvarere og advokater og ni ungdomsaktivister og sentrale opposisjonsledere utgjør deler av den stadig voksende listen over politiske fanger i Aserbajdsjan. Lokale menneskerettighetsaktivister har, gjennom å bruke Europarådets kriterier, identifisert over 90 politiske fanger i landet.

De offisielle anklagene mot Mammadli, Jafarov, Abdullajev og de andre politiske fangene varierer fra besittelse av narkotika og våpen til økonomisk mislighold og vold mot politiet. Den egentlige grunnen til arrestasjonene er en helt annen. Den norske Helsingforskomité forteller meg at aserbajdsjanske myndigheter i en årrekke har kneblet sine kritikere ved å anklage dem for fiktive forbrytelser og deretter dømme dem til lange fengselsstraffer.

Det som er alarmerende – og som er bakgrunnen for denne interpellasjonen – er den akselererende negative utviklinga. Aserbajdsjan går i full fart i gal retning. Etter at Aserbajdsjan tiltrådte formannskapet i Europarådets ministerkomité våren 2014, meldes det om at myndighetene satte i verk en arrestasjonsbølge som rammet mange av de viktigste lederne i landets demokratiske sivile samfunn. Andre er drevet i eksil eller har gått under jorden.

Dette skjedde samtidig som det ble vedtatt ytterligere tilstramminger av lovverket som angir rammene for sivilsamfunnets arbeid, som bl.a. gir sterke restriksjoner for muligheten til å motta finansiering fra utlandet. Den norske Helsingforskomité har uttrykt sterk bekymring for utviklinga og tildelte Sakharovs frihetspris til politiske fanger i Aserbajdsjan nå i høst.

Demokratisk sivil samfunn i Aserbajdsjan er på kort tid nærmest knust. Alarmen bør ringe hos Utenriksdepar-

tementet når et av Norges samarbeidsland på så kort tid får en forverret menneskerettighetssituasjon. Individets frihet og medbestemmelse er svekket, rettsstat og rettsikkerhet er forverret, og ytringsfriheten er innskrenket. Punkt for punkt settes de sentrale menneskerettighetene på prøve.

Det er – og det skal være – statens ansvar å beskytte menneskerettighetene og forhindre alle former for diskriminering og vold. Så hva gjør Norge nå når Aserbajdsjan – et land vi samarbeider med – er på full fart i gal retning? Jeg fremmet denne interpellasjonen for å utfordre utenriksministeren på hva regjeringa konkret vil foreta seg overfor aserbajdsjanske myndigheter. For hva konkret kan gjøres?

Regjeringa la i desember fram stortingsmeldinga «Muligheter for alle – menneskerettighetene som mål og middel i utenriks- og utviklingspolitikken». Den er nå overlevert Stortinget. Der skriver regjeringa at en ser et gap mellom de forpliktelser statene har påtatt seg, og etterlevelsen av menneskerettighetene i praksis. En anerkjenner at det mange steder er økt press på menneskerettighetene, spesielt sivile og politiske rettigheter som ytringsfrihet og forsamlingsfrihet. Et av disse stedene er Aserbajdsjan.

En skriver videre:

«Manglende respekt for menneskerettighetene er en krenkelse av enkeltindividet, og kan også svekke og hindre samfunnsutviklingen med svært negative konsekvenser over tid, lokalt, nasjonalt og internasjonalt.»

En beskriver bl.a. Aserbajdsjan.

40 organisasjoner, skriver UD, har spilt inn nærmer 400 forslag til denne stortingsmeldinga. Med så mange gode forslag å velge mellom har jeg store forhåpninger til hva utenriksministeren har med seg av konkrete forslag her i dag. Situasjonen i Aserbajdsjan er en gylden anledning til å gjøre ord til handling, til å omsette gode, runde målsettinger til konkret og klar handling.

Mitt engasjement for Aserbajdsjan springer ut fra arbeidet i den norske delegasjonen til OSSEs parlamentarikerforsamling her på Stortinget. Denne delegasjonen har engasjert seg spesielt for situasjonen i Aserbajdsjan. Vi har gjentatte ganger tatt opp situasjonen med den aserbajdsjanske delegasjonen til OSSEs parlamentarikerforsamling, og vi møtte bl.a. journalister og menneskerettighetsaktivister under hovedsesjonen til OSSE PA i Baku i Aserbajdsjan sommeren 2014. Vi har vært aktive ute blant medparlamentarikere, men det var også viktig for oss å ta arbeidet fra OSSE PA med hjem til Norge. Derfor denne interpellasjonen, derfor denne debatten om hva Norge konkret kan gjøre – jeg mener det er viktig at vi blir bedre på disse koblingene.

Jeg har også merket meg mye av det samme engasjementet i den norske delegasjonen til Europarådet og IPU. Så jeg håper utenriksministeren spesielt kan si noe om hvordan regjeringa ønsker å styrke OSSEs og Europarådets arbeid på dette området.

Demokratisk sivil samfunn i Aserbajdsjan er på kort tid nærmest knust. I 2014 satte myndighetene i verk en arrestasjonsbølge. Listen over de politiske fangene vokser for hver uke. Andre er drevet i eksil eller har gått under jorden. Punkt for punkt settes menneskerettighe-

tene på prøve. Jeg vil derfor oppfordre utenriksministeren til å svare på hva han konkret vil foreta seg overfor aserbajdsjanske myndigheter.

Utenriksminister Børge Brende [11:17:24]: Jeg deler representanten Tvedt Solbergs bekymring for menneskerettighetssituasjonen i Aserbajdsjan.

Medier, opposisjon og det sivile samfunnet har i den senere tid opplevd tiltakende press fra sikkerhetsmyndigheter, politi og påtalemyndigheter. En rekke personer er fengslet eller utsatt for vold. Samtidig er det sterk tvil knyttet til domstolenes uavhengighet.

Fra norsk side har vi gjentatte ganger gitt klart uttrykk for vår bekymring. Vi har bedt om at journalister og menneskerettighetsforkjempere løslates, og vi har oppfordret til at landets sivile samfunn må få utvikle seg fritt.

Siden selvstendigheten i 1991 har Aserbajdsjan stått overfor betydelige utfordringer. Landet har et krevende nabolag. Deler av landets territorium er okkupert. Siden krigen om Nagorno-Karabakh har man gjennom årtier måttet ta hånd om hundretusener av internt fordrevne. Utgangspunktet for å utvikle et velfungerende demokrati har ikke vært det beste.

Men la meg gjøre det helt klart: Intet av dette kan tjene som unnskyldning for en utvikling som lenge har gått i gal retning når det gjelder demokrati, rettsstat og menneskerettigheter. Flere land i det tidligere sovjetiske området – land som også befinner seg i vanskelige nabolag, og som også står overfor store utfordringer – har klart å ta viktige skritt i riktig retning. Dette viser at det er mulig.

Dessverre ser vi en utvikling i Aserbajdsjan og i flere andre tidligere sovjetrepublikker, ikke minst i Russland, som trekker i negativ retning.

Myndighetene i Baku er opptatt av å bevare stabiliteten internt i det aserbajdsjanske samfunnet. Men dette burde heller være en ytterligere påskyndelse til å sikre at borgernes grunnleggende friheter og rettigheter respekteres, ikke det motsatte.

Levende sivilsamfunn, frie medier og rom for meningsmangfold sikrer et mer velfungerende samfunn – noe som i neste omgang bidrar til stabilitet. Det samme gjelder utviklingen av et rettsvesen som har borgernes tillit. Aserbajdsjan har påtatt seg klare forpliktelser på disse feltene – som medlem av FN, Europarådet og Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa, OSSE, som representanten var inne på. Disse forpliktelsene må etterleves. Vi må stille samme krav til Aserbajdsjan som til alle andre medlemsland. På en rekke viktige punkter etterleves i dag ikke disse forpliktelsene i Aserbajdsjan. Dette må landets myndigheter holdes ansvarlig for.

Interpellanten viser til den nylig fremlagte stortingsmeldinga om menneskerettigheter, den første meldinga om menneskerettigheter i utenriks- og utviklingspolitikken på 15 år. Meldinga gjenspeiler hvilken avgjørende vekt regjeringen tillegger fremme av grunnleggende menneskerettigheter, som grunnlag for en positiv og bærekraftig samfunnsutvikling, for stabilitet og sikkerhet.

Menneskerettigheter er ofte som kanarifuglen vi kjenner fra graven: Når det går i gal retning når det gjelder

menneskerettigheter og respekten for grunnleggende rettigheter, er det en indikasjon på at det er et samfunn som svekkes. Blant annet på denne bakgrunn er jeg veldig bekymret over det vi nå har sett av forverringer i Aserbajdsjan i de siste ukene, noe interpellanten slo fast.

I vår dialog med Aserbajdsjan er det viktig å utnytte de møteplassene vi har gjennom landets medlemskap i OSSE, i Europarådet og i FN. Dette er organisasjoner hvor Aserbajdsjan har påtatt seg fundamentale forpliktelser, noe jeg var inne på. Organisasjonene gir gode rammer både for å ta opp utfordringene på disse feltene og for å gi bistand når det gjelder etterlevelsen av forpliktelsene.

Vi – Norge – er ett av få land som ved flere anledninger har tatt opp situasjonen i Aserbajdsjan i FNs menneskerettighetsråd. Det er det tyngste organet når det gjelder denne type spørsmål. Vi vil fortsette å reise dette i FNs menneskerettighetsråd.

Da Aserbajdsjan avsluttet sitt formannskap i Europarådet, sto vi sammen med våre nordiske naboer bak et felles innlegg hvor det ble rettet klar kritikk mot utviklingen i landet gjennom dets formannskapsperiode. Arbeidet i OSSE gir jevnlig anledning til å drøfte aktuelle saker i medlemslandene – med myndighetsrepresentanter fra vedkommende land. Også her kommer Norges syn klart til uttrykk. Jeg tok personlig opp Norges bekymringer med Aserbajdsjans utenriksminister på utenriksministermøtet i Basel før jul.

Minst like viktig som dialog – om nødvendig, kritisk dialog – er det å støtte arbeidet for å bedre situasjonen, bl.a. ved å støtte det sivile samfunnet og andre aktører som fremmer verdiene som landet har forpliktet seg til å bygge på. Gjennom mange år har Norge gitt slik støtte – og gjennom flere kanaler – gjennom vår utviklingshjelp.

Ikke minst kan Europarådet bistå på en god måte. Generalsekretæren i Europarådet, Thorbjørn Jagland, er meget opptatt av dette spørsmålet, og han har Norges fulle støtte til å fortsette å holde «trøkket» i denne saken. Dette fordrer imidlertid at landets egne myndigheter er rede til et slikt samarbeid. Norge støtter Europarådets handlingsplan for Aserbajdsjan og håper på en reell dialog mellom Europarådets generalsekretær, Thorbjørn Jagland, og president Aliyev i Baku. Vi håper at dette samarbeidet vil utvikle seg slik at det gir grunnlag for å øke våre bidrag til dette arbeidet.

Videre har vi fra norsk side lenge forsøkt å støtte opp om fremveksten av et levende aserbajdsjansk sivilsamfunn. Dette er i dag under sterkt press, som interpellanten var inne på. Ny lovgivning har dessverre gjort det svært vanskelig å gi direkte økonomisk støtte til aserbajdsjanske frivillige organisasjoner, noe vi nå også opplever i Russland. I den forrige debatten kom det opp at selv Nordisk råds representasjonskontor i St. Petersburg blir tvunget til å registrere seg som en fremmed agent. Det er helt uakseptabelt. Det setter grenser for Norges støtte og aktivitet når denne type begrensninger settes fra myndighetenes side.

Gjennom mange år har vi dessuten – på den positive siden – støttet norske organisasjoner som gjør en verdifull innsats i Aserbajdsjan. Det vil vi fortsette å gjøre. Også deres samarbeid med aserbajdsjanske partnere er dessver-

re blitt vanskeligere. De har imidlertid ikke gitt opp, og vi vil fortsette å gi vår støtte til disse positive kreftene. I dette arbeidet må vi samtidig innse begrensningene ved våre påvirkningsmuligheter. Det har vi sett gjennom flere år.

Stortingsmeldingen beskriver en rekke verktøy i verk-tøykassen, og vi bruker dem. Det vil vi fortsette å gjøre. Vi vil fortsette å bruke de kanaler og fora vi har til rådighet, for å ta opp utfordringer knyttet til menneskerettigheter – gjennom vår direkte politiske dialog så vel som i internasjonale rammer.

Vi vil fortsette å bidra til et mest mulig samlet påtrykk fra det internasjonale samfunn for å bedre situasjonen for det aserbajdsjanske folk, for sivilsamfunnet, for menneskerettighetsforkjempere, som er utsatt for et stort press. Og vi vil fortsette å bidra til konkrete tiltak og prosjekter, det være seg i regi av det sivile samfunn, norske organisasjoner eller gjennom aktører som Europarådet. Støtten til menneskerettighetsforkjempere er en sentral del av dette, som jeg var inne på.

Vi har ingen garantier for snarlig fremgang i Aserbajdsjan – men vår innsats for menneskerettighetenes gjen-nomslag er langsiktig.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:25:57]: Først av alt vil jeg takke utenriksministeren for svaret. Jeg er spesielt glad for at han deler min bekymring for den negative utviklinga, og at han ser at Aserbajdsjan er på full fart i gal retning. Jeg er spesielt glad for å høre at utenriksministeren selv hadde en prat med utenriksministeren fra Aserbajdsjan om dette.

«Hvis frihet betyr noe som helst, betyr det retten til å fortelle folk det de ikke ønsker å høre.» Dette George Orwell-sitatet fra Animal Farm brukte utenriksministeren selv i en kronikk i Dagens Næringsliv 13. januar etter angrepet på Charlie Hebdo i Paris. I den kronikken skrev utenriksministeren at vi må beskytte journalister og medarbeidere, vi må bekjempe straffefrihet og angrep mot dem som fremmer det frie ord. Vi gjør mye allerede, men vi vil trappe opp innsatsen ytterligere.

Denne kronikken ga meg forhåpninger til denne debatten. Å trappe opp innsatsen ytterligere måtte jo bety noe. Svarene til utenriksministeren her i dag viser at en kanskje er ferdig med fundamentet til det første trappetrinnet, men mye gjenstår før en har trappa opp.

Siden utenriksministeren også har sett denne akselererende negative utviklingen, legger jeg til grunn at Utenriksdepartementet har gjort nye vurderinger av den negative situasjonen som nå utvikler seg. Jeg håper derfor utenriksministeren i sitt neste innlegg kan bli enda tydeligere på hvilke konkrete tiltak en nå jobber med, spesielt sett i lys av den negative utviklingen som vi har sett gjennom våren, sommeren og høsten – tiltak en ikke har jobbet med før, og som kanskje reflekterer alvoret i dagens situasjon.

Det er et annet element som jeg tenker det er verdt å trekke fram. Utenriksministeren nevnte nabolaget til Aserbajdsjan og de tidligere sovjetstatene i sitt innlegg. Det skjer mye bra, men noe går også i feil retning. Slik jeg ser det, begynner situasjonen i Aserbajdsjan å bli skremmende lik den vi lenge har sett i Hviterussland. Høsten 2014 for-

lenget EU de 20 år gamle sanksjonene mot Hviterussland. Norge fulgte etter. Begrunnelsen var at regimet i Minsk ikke har gjort nok for å bedre menneskerettighetene i landet. En har politiske fanger, og en har ikke hatt respekt for menneskerettigheter og rettssikkerhet. Flere organisasjoner har nå tatt til orde for at en bør vurdere sånne sanksjoner mot Aserbajdsjan. Jeg vil gjerne høre utenriksministerens betraktninger rundt dette og eventuelt hvilken rolle han tenker at Norge kan spille i en sånn diskusjon.

Jeg vil igjen takke utenriksministeren for svarene og håper at han i sitt neste innlegg kan komme inn på disse to nevnte spørsmålene.

Utenriksminister Børge Brende [11:29:14]: Situasjonen i Aserbajdsjan er bekymringsfull, og den har utviklet seg i klart negativ retning i den senere tid, som jeg sa i mitt svar til interpellanten. Norge har allerede stått i første rekke når det gjelder å påtale menneskerettighetsbrudd i Aserbajdsjan. Dette vil vi fortsette med, og det er ikke noen tvil om at vi nå i de siste ukene har trappet opp også våre reaksjoner når vi ser at menneskerettighetsforkjempere blir behandlet på en helt uakseptabel måte. Vi vil fortsette, som jeg sa, å ta opp situasjonen i Aserbajdsjan i FNs menneskerettighetsråd, hvor Norge har vært en av de ledende. Det byr seg også nye muligheter i OSSE-sammenheng fremover, og ikke minst skal det være et utenriksministermøte i Europarådet i mai hvor saken om Aserbajdsjan, utviklingen i Aserbajdsjan og den negative utviklingen i Aserbajdsjan bør og vil stå på dagsordenen, iallfall ønsker Norge det.

Vi må fortsette å støtte det lille sivile samfunn som er igjen i Aserbajdsjan. Det blir vanskeligere for det norske utenriksdepartementet å gjøre det, men vi vil forsøke alle muligheter gjennom vår ambassade i Baku og gjennom en helt klar innsats. Vi vil også bidra til å fortsette støtten gjennom det som er av menneskerettighetsorganisasjoner og sivile samfunn i Norge som jobber inn mot Aserbajdsjan.

Jeg vil fortsette å ta opp situasjonen i landet også politisk med kollegaer, og ikke minst med de aserbajdsjanske myndighetene når anledningen byr seg. Vi kan ikke sitte og se på i det 21. århundre at et europeisk land, et land som står oss nært gjennom sitt medlemskap i Europarådet og i Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa, driver i en så klar negativ retning. Jeg mener at vi fremover må vurdere ulike tiltak, ikke minst i samarbeid med våre nordiske naboer. Når Sveriges utenriksminister, Margot Wallström, kommer til Norge om en ukes tid, står saken og utviklingen i Aserbajdsjan på dagsordenen, og vi vil vurdere en ytterligere nordisk koordinering og nordisk stemme i Aserbajdsjan.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Lise Christoffersen (A) [11:32:12]: La meg først få berømme interpellanten for å fremme denne interpellasjonen. Selv er jeg medlem av europarådsdelegasjonen og har stiftet bekjentskap med Aserbajdsjan i den rollen. Aser-

bajdsjan har vært medlem av Europarådet siden 2001. Ved opptak i Europas menneskerettighetsorganisasjon skriver alle land under på at de skal respektere de verdier Europarådet bygger på – demokrati, rettsstatens prinsipper og Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, samt en rekke andre konvensjoner som omhandler menneskerettigheter.

Europarådet er den eneste paneuropeiske organisasjonen vi har. Det eneste landet som ennå ikke er medlem, er Hviterussland, som interpellanten var inne på. Det arbeides også med en avtale med EU for at EU skal slutte seg til Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, sånn at arbeidet med menneskerettigheter samordnes mellom de to organisasjonene og dermed kan bli enda mer kraftfullt enn hvis man skulle gå og trække i hverandres bed.

Medlemskap i Europarådet er som sagt frivillig. Medlemslandene tar frivillig på seg de forpliktelsene medlemskapet innebærer. Fordelen for befolkninga i medlemslandene er at de blir beskyttet av Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen og kan bringe overgrep inn for Den europeiske menneskerettighetsdomstolen.

Det kan være en lang vei å gå for enkelte land når det gjelder å oppfylle medlemskapsforpliktelsene, men de står ikke alene i dette arbeidet – Europarådet stiller opp med topp internasjonal ekspertise når det gjelder både grunnlovsarbeid, annen lovgivning, bistand til å gjennomføre valg, bistand til å bygge opp statsinstitusjoner, et uavhengig rettsvesen og å sikre at maktfordelingsprinsippet mellom lovgivende, utøvende og dømmende myndigheter blir reelt. I tillegg har parlamentarikerforsamlinga en egen komité som kun har som oppgave å følge med og rapportere om framgangen i de landene som ennå ikke er i mål.

Noen ganger blir dessverre oppgaven å rapportere om tilbakegang. I Aserbajdsjan er situasjonen blitt stadig verre, som de foregående talerne har vært inne på. Journalister og menneskerettighetsforkjempere trakasseres og fengsles. Vi husker NRK-journalisten under Melodi Grand Prix som ble tvunget til å skjende det iranske flagget, mens det hele ble filmet. Vi husker Nasibova, som fikk Raftopprisen i 2009. Som en følge av det bor to av barna hennes nå som politiske flyktninger i Norge. Menneskerettighetsaktivisten Leyla Yunus sitter nå fengslet. Lokalene til Human Rights House er stengt og ødelagt. Og sånn kunne vi bare fortsatt.

Som utenriksministeren var inne på, går formannskapet i Europarådet på omgang blant medlemslandene. Aserbajdsjan har nettopp avsluttet sitt formannskap. Alle hadde håpet at det ekstra søkelyset det medførte, skulle føre til en bedring, men det motsatte skjedde – ting ble verre. Det endte med at Europarådet stanset alle planlagte arrangementer og møter i Aserbajdsjan under formannskapsperioden. Det var rett og slett pinlig for Europarådet som organisasjon. Hver gang vi er i Strasbourg, har vi møter med ulike menneskerettighetsforkjempere. De aserbajdsjanske er ofte representert, men det som etter hvert nå er i ferd med å skje, er at vi opplever at de som vi har hatt møte med, blir fengslet så fort de er tilbake. Ismayilova, journalisten som ble trakassert ved at overvåkningsbilder fra hennes eget soverom ble publisert offentlig, er en av dem.

Lederen av overvåkningskomiteen, Stefan Schennach fra Østerrike, opplevde at tre personer som han hadde møte med i Strasbourg i oktober, nå alle sitter i fengsel. Han har tenkt å reise dit for å kreve at de blir satt fri. Spørsmålet er om han klarer å få det til.

Aserbajdsjan gjør også alt de kan for å stikke kjepper i hjulene for Europarådets arbeid i landet. Rapportører kjøpes opp, bokstavelig talt, medlemmer i parlamentarikerforsamlinga kjøpes opp, rapportører nektes visum til landet. Tidligere medlemmer av vår parlamentarikerforsamling dukker plutselig opp som aktive lobbyister fra ingen steder. Vi mottar invitasjoner til feiringer med alle kostnader til reise og opphold betalt. Det er helt systematisk sånn Aserbajdsjan går fram – de har ingen ønsker om å oppfylle medlemskapsforpliktelsene sine.

Jeg opplever at vi står overfor en kynisme som gjør at vi nesten blir litt maktesløse. Derfor synes jeg interpellasjonen her i dag er spennende, derfor synes jeg koblinga til stortingsmeldinga om menneskerettigheter er spennende, der hovedbudskapet er at vi må bruke de berøringspunktene vi har bilateralt og i internasjonale organisasjoner. Det viktigste vi kan gjøre, som utenriksministeren sa, er kanskje å støtte sivilsamfunnet og koordinere oss selv bedre når vi reiser saker om Aserbajdsjan i de ulike internasjonale foraene hvor vi er, sånn at det kommer koordinert, klart og tydelig.

Helt til slutt vil jeg minne om at vi også har noen forretningsmessige forbindelser, bl.a. via Statoil, og at vi kan se på om det kanskje er mulig å påvirke på den måten.

Elin Rodum Agdestein (H) [11:37:25]: Jeg vil også takke interpellanten for å reise et veldig viktig tema til debatt, og utenriksministeren for svært tydelige og gode svar.

Menneskerettighetssituasjonen i Aserbajdsjan er bekymringsfull og har gått fra vondt til verre. Flere konkrete eksempler på det er nevnt her i dag. Særlig alvorlig er det at den negative utviklingen har gått parallelt med at Aserbajdsjan har hatt formannskapet i Europarådet.

I et møte med vinnerne av Sakharovs frihetspris her på Stortinget i november oppfordret delegasjonen fra Aserbajdsjan norske parlamentarikere til å ta opp menneskerettssituasjonen på alle nivå. Det er derfor prisverdig at den norske parlamentarikerdelegasjonen til OSSE skrev et brev til den aserbajdsjanske presidenten i desember der særlig bekymring for menneskerettighetsaktivisten Leyla Yunus ble trukket fram. Svaret som kom fra utenriksdepartementet i Aserbajdsjan den 23. januar, er langt fra betryggende. Tvert imot – brudd på grunnleggende demokratiske rettigheter, overgrep og lovbrudd benektes å finne sted.

Selv om landet har en broket historie og beliggenhet i et konfliktområde, er det uakseptabelt at et land som nå er medlem av OSSE, Europaparlamentet og FN, bryter med grunnleggende rettsstatsprinsipper. Og som utenriksministeren sa: Press mot menneskerettigheter er ofte det første tegnet på at et land utvikler seg i feil retning. Utenriksministeren understreker i svarene sine betydningen av kritisk dialog. Vi merker oss også at Norge er et av de få landene som har tatt opp situasjonen i Aserbajdsjan i FNs menneske-

kerettighetsråd. Jeg har tillit til at regjeringen følger saken tett videre på alle naturlige arenaer.

Vi er dessverre inne i en periode med økt press på menneskerettigheter, politiske og sivile rettigheter og demokrati, ikke bare i Aserbajdsjan, men i en rekke land, som følge av krig og konflikt. Flere av dagens konflikter er preget av økt kompleksitet, økt grad av brutalitet og uhyrlige overgrep overfor sivilbefolkningen. Det er flere flyktninger enn noen gang siden den andre verdenskrig og mange humanitære kriser. Dette viser at vi ikke kan ta våre grunnleggende verdier som rettsstat og demokrati for gitt. Regjeringen har derfor varslet et taktskifte i innsatsen. Den første stortingsmeldingen om menneskerettigheter på 15 år kom i desember og er nå under behandling her i Stortinget.

Det er positivt at menneskerettighetene nå skal integreres i all utenriks- og utviklingspolitikk. Respekt for menneskerettigheter er et utenrikspolitisk mål, men det er også et middel for å oppnå varig utvikling og sikkerhet. Regjeringens vektlegging av utdanning står også sentralt i arbeidet for menneskerettighetene, og satsingen får en styrking på formidable 550 mill. kr i neste års budsjett – da med et særlig fokus på barn i krig og konflikt. Utover det skal vi heller ikke glemme at EØS-midlene også er et svært viktig virkemiddel for sosial og økonomisk utjevning i Europa og skal støtte opp under grunnleggende europeiske verdier som demokratibyggning, menneskerettigheter, ikke-diskriminering og likestilling.

Det er svært viktig å stille tydelige krav til mottakere av norsk bistand om vilje til framgang innen menneskerettigheter, demokrati og rettsstatsutvikling. Det er ikke minst viktig å fortsette å reagere på alvorlige menneskerettighetsbrudd, som situasjonen i Aserbajdsjan er et eksempel på. Vi må på alle nivå fortsette å arbeide med å verne om og styrke menneskerettighetene som universelle og ukrenkelige rettigheter.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:41:39]: Aller først en takk til interpellanten Solberg for å ha tatt opp denne saken. Vi deler et engasjement når det gjelder Aserbajdsjan og menneskerettighetsutviklingen der, som den norske OSSE-delegasjonen har fulgt nøye og over litt lengre tid. Jeg vil også takke utenriksministeren for hans svar til interpellanten. Det er godt å se at utenriksministeren deler den bekymringen vi har for utviklingen i Aserbajdsjan. Jeg tenker at kanskje nettopp fordi Norge også har økonomiske interesser i Aserbajdsjan, gjennom Statoil, bør Norge, etter mitt syn, ta en lederrolle i dialogen med aserbajdsjanske myndigheter og også forankre det, slik utenriksministeren nå sier, bl.a. i de nordiske landene.

I vår dialog med aserbajdsjanske myndigheter har vi i OSSE-delegasjonen også vært veldig opptatt av å forankre det ikke bare i den norske delegasjonen, men også hos våre samarbeidsland, land som på mange måter deler våre verdier. Enhver henvendelse til aserbajdsjanske myndigheter er blitt forankret i vårt nordiske og baltiske samarbeid, slik at det ikke bare er Norge som står bak våre henvendelser overfor aserbajdsjanske myndigheter, vi har også fått god støtte fra våre nordiske og baltiske venner.

Jeg er enig med utenriksministeren når han sier at

menneskerettighetene er kanarifuglen i kullgruven. Det er dessverre slik i Aserbajdsjan at luften i dette landet har blitt veldig mye tynnere. For opposisjonelle, for journalister som er kritiske, og for NGO-er er det blitt vanskelig å puste. Derfor er det så viktig at vi holder skarpt fokus på dialogen og kontakten med aserbajdsjanske myndigheter. Vi fra parlamentarisk hold skal gjøre vår jobb, og jeg er glad for at utenriksministeren sier at det vil også han, fra Utenriksdepartementets side, følge opp.

Min store bekymring er at vi har store konflikter og kriser i verden. Vi har Boko Haram i Afrika, vi har ISIL, og vi har krisen i Ukraina, som får hele verdens oppmerksomhet. I dekke av disse store krisene er det min bekymring at land som f.eks. Aserbajdsjan kan gå fra vondt til verre når det gjelder menneskerettighetene, fordi de føler seg trygget på at verdens oppmerksomhet ikke er rettet mot dem. Men nettopp i en sånn situasjon er det viktig at vi som enkeltland, og sammen med andre, ikke glemmer disse små landene som tror de kan operere fritt uten at vi vier dem oppmerksomhet. Det tror jeg er viktig å ta med seg i arbeidet videre.

Vi ble kontaktet av Helsingforskomiteen for over ett år siden. Da gjaldt det en helt konkret sak. Anar Mammadli, som driver et valgobservasjonskontor i Aserbajdsjan, var blitt varetektsfengslet og med veldig fiktive anklager. Dette tok vi opp med våre parlamentariske kollegaer i den aserbajdsjanske delegasjonen på vintermøtet i OSSE for ett år siden. Det var ganske påfallende å høre det svaret de ga, for de var på mange måter enig i beskrivelsen av menneskerettssituasjonen i Aserbajdsjan. Så måtte vi selvfølgelig være litt tålmodige, for dette var et nytt demokrati. Men de skulle ta dette opp, og de var veldig opptatt av at det skulle bli en rettferdig rettsak, i og med at verdens oppmerksomhet var rettet mot nettopp dette. Det endte med at Anar Mammadli ble fengslet for fem og et halvt år, og det er ganske bedrøvelig å se hvordan også situasjonen har vært for flere andre menneskerettighetsforkjempere, som også er nevnt ved navn i denne debatten. Det går fra vondt til verre i Aserbajdsjan, og vi skylder å fortsatt vie dem stor oppmerksomhet – selv om det er andre kriser i verden som får verdens oppmerksomhet. Vi skal fra vår og fra OSSEs side fortsette å jobbe med forholdene i Aserbajdsjan. Det er også gledelig å se at Europarådet er så på ballen som de er.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:47:08]: Først av alt vil jeg takke dem som har deltatt i debatten. Alle innleggene som har blitt holdt her nå, har støttet opp om at situasjonen i Aserbajdsjan er betraktelig forverret den siste tida. Det viser at dette er en viktig debatt å ta tak i, ikke minst at vi ser det Aserbajdsjan gjør, og at det ikke skjer utenfor vår oppmerksomhet. Selv om engasjementet fra salen kanskje ikke var overveldende, håper jeg at utenriksministeren sitter igjen med et inntrykk av at de norske delegasjonene, både i OSSE og i Europarådet, følger utviklinga av situasjonen i Aserbajdsjan tett.

Vi vil fortsette å engasjere oss i denne saken i de respektive fora og samtidig fortsette å ta slike debatter hjem.

Vi må, som representanten Rodum Agdestein nevnte, være koordinerte på alle nivå.

Jeg synes det er interessant at utenriksministeren nevnte dette med et nordisk samarbeid og at en vil ta et initiativ til dette. Og som representanten Bekkevold nevnte, har vi allerede dette i OSSE. Jeg håper at Norge tar en ledende rolle når en jobber og utformer et slikt samarbeid, og jeg håper at utenriksministeren kort kan kommentere det også.

Jeg vil igjen takke utenriksministeren for svarene han har gitt. De viser at en også ser den situasjonen som er, og ikke minst at en er på ballen og har konkrete, gode ideer med seg i verktøykassen.

Stortingsmeldinga som er nevnt, er nå i Stortinget. Jeg håper behandlinga i Stortinget vil styrke den verktøykassen som utenriksministeren kan bruke på veien videre.

Jeg er også spent på hva resultatet av et slikt nordisk samarbeid kan bli, og vil følge med på det, og jeg håper dialogen mellom regjeringa og Stortinget kan fortsette i denne saken, sånn at vi kan være koordinerte på alle nivå.

Utenriksminister Børge Brende [11:49:26]: Jeg vil føye meg til rekken av dem som takker interpellanten, Tvedt Solberg, for å ha tatt opp saken. Det er dessverre meget betimelig, for utviklingen i Aserbajdsjan har gått i gal retning over flere år, men det siste året og det siste halvåret har det vært en tiltagende forfølgelse av menneskerettighetsforkjempere, og det er lagt ytterligere begrensninger på det sivile samfunnet, noe som det er viktig å påtale.

Jeg vil også berømme Stortingets ulike parlamentariske delegasjoner for å ha fulgt opp denne saken, både gjennom Europarådet og gjennom OSSE. Det viser at Stortinget og parlamentarikerdelegasjonene har en ikke ubetydelig dagsordensettende mulighet gjennom disse forsamlingene, og det blir lagt merke til i de landene som dette engasjementet utspiller seg mot. Jeg tror man merker seg dette i Aserbajdsjan, og som det ble nevnt, er det også en aktiv virksomhet fra Aserbajdsjans side for å dempe den typen aktivitet. Det kan vi ikke akseptere.

Jeg synes parlamentarikerdelegasjonene har utvist det samme, veldig viktige, engasjementet også når det gjelder folkerettsbrudd og brudd på FN-charteret fra Russlands side. Dette er også saker som vi må ta på aller største alvor.

Europarådet skal møtes på viseutenriksministernivå i løpet av våren. Jeg håper at Aserbajdsjan kan komme på dagsordenen der, og at man vil ta det opp på en ordentlig måte også med våre folk som jobber opp mot Europarådet.

Jeg skal som sagt diskutere dette med Sveriges utenriksminister om en ukes tid, og jeg vil ta det opp med den finske utenriksministeren i neste uke, for å se om vi kan gjøre mer i en nordisk sammenheng. Men jeg kan garantere interpellanten at i FNs menneskerettighetsråd skal Norge fortsatt være det landet som har en veldig klar linje når det gjelder Aserbajdsjan. Flere har merket seg det norske engasjementet, ikke minst fordi vi har betydelige norske investeringer i Aserbajdsjan gjennom ikke minst Statoil. Dette viser at Norge er villig til å ta opp brudd på menneskerettighetene selv der vi har ikke ubetydelige økonomiske investeringer.

Presidenten: Debatten i sak nr. 6 er dermed avsluttet.

Sak nr. 7 [11:52:24]

Innstilling fra næringskomiteen om et mangfoldig og verdiskapende eierskap (Innst. 140 S (2014–2015), jf. Meld. St. 27 (2013–2014))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden fordeles slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Høyre 15 minutter, Framskrittspartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter partienes hovedtalere og seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil det bli foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Gunnar Gundersen (H) [11:53:17] (ordfører for saken): Komiteens behandling av eierskapsmeldingen kan egentlig oppsummeres med at det er stor enighet om de overordnede prinsippene for forvaltningen av det statlige eierskap. Regjeringen har fått gjennomslag for det meste, og jeg vil takke komiteen og spesielt Kristelig Folkeparti og Venstre for et konstruktivt samarbeid.

Det har vært nokså heftig debatt i media om noen få utvalgte selskaper. Fullmaktene det bes om for Kongsberg Gruppen og Flytoget, utsettes til rammebetingelsene er utredet og på plass, men et eventuelt nedslag er ikke stanset. Når det gjelder det tredje stridstemaet, Statskog, mener jeg at diskusjonen i stor grad har forholdt seg til noe som ikke var foreslått. I eierskapsmeldingen ble det aldri bedt om en fullmakt. Det redegjøres i meldingen for en utredning som er igangsatt. Utredningen gjennomføres, og Stortinget vil få god mulighet til å debattere konklusjonen når regjeringen har bestemt seg.

Disse sakene har overskygget det viktige og sentrale. Norge har, gjennom flere regjeringer og gjennom å tilpasse seg vekslende krav og samfunnsutvikling, utviklet et meget profesjonelt og forutsigbart statlig eierskap. Det er bygget på fundamentet om kategorisering av selskapene ut fra statens formål med sitt eierskap og på statens prinsipper for god eierstyring. For disse prinsippene har regjeringen Stortingets fulle støtte. Det er meget gledelig.

Statens prinsipper for god eierstyring er helt sentrale. Staten forplikter seg til å styre gjennom vedtak i generalforsamling, likebehandling av alle aksjonærer og andre sentrale styringsprinsipper. Det dras klare ansvarslinjer mellom daglig ledelse, styrets ansvar og eiers rolle. Spørsmålet er naturligvis – når man leser noen av merknadene

– om bl.a. Arbeiderpartiet har forstått innholdet. Regjeringen og vi er meget tydelige på at vi har forventninger til selskapene når det gjelder samfunnsansvar. Samfunnsansvar er viktig i den offentlige debatt. Det omfatter svært mange temaer: klima, menneskerettigheter, barnarbeid, korrupsjon – for å nevne noen. Men når Arbeiderpartiet foreslår at Stortinget skal behandle rekrutteringsstrategier i selskapene, er det forunderlig at man ikke ser konflikten med styringsprinsippene. Da er det godt å vite at denne regjeringen uttrykker langt høyere forventninger til selskapene enn de rød-grønne noen gang gjorde.

Med dette er vi raskt inne på statens mange roller. I rollen som eier skal staten styre gjennom generalforsamling. Handlingsrommet er åpenbart begrenset. Stortingsdebatter kan ikke gå rett inn i styrerommet.

Eierskap er viktig. Det er eier som setter krav til styrene om utvikling av selskapene. Eierskap og egenkapital er helt sentralt for utviklingen av framtidens arbeidsplasser. Vi er særdeles fornøyd med at en samlet komité slutter seg til at det private eierskap er bærebjelken i norsk verdiskaping. Statlig, utenlandsk og et mangfoldig privat norsk eierskap utgjør et samlet hele som i sum har vært viktig for å utvikle det velferdsnivået vi har i Norge. Sammenlignet med alle land vi sammenligner oss med, skiller Norge seg ut ved at statens engasjement gjennom eierskap og rolle i næringslivet er meget stort.

Det private mangfoldige norske eierskap må styrkes. Reduksjon av den diskriminerende formuesskatten på det lokale norske mangfoldige private eierskap er viktig for denne regjeringen, men det er grunn til å glede seg over at en enstemmig komité slutter seg til forslag som er rettet mot å styrke mangfoldet i og det private eierskapet generelt. Dette er viktig for å sikre forståelse for næringsvirksomhet og dens betydning for framtidig velferd.

Eierskapsmeldingen er en god melding. Den er ingen salgsmelding, men har fokus på at statens eierskap skal ha en begrunnelse utover det forretningsmessige. Der det kun er forretningsmessige grunner for eierskapet, kan andre gjøre en like god eller bedre jobb enn staten. Da bør staten heller konsentrere seg om sin primære oppgave som lovregulerer og som tilsyns- og kontrollmyndighet.

Det er en styrke at det i denne sal er stor enighet om prinsippene. Regjeringen kan glede seg over tilslutningen.

Jeg tar opp forslagene flertallet har framsatt, og ser fram til en viktig debatt om helt fundamentale spørsmål for utviklingen av vår framtidige velferd.

Presidenten: Representanten Gunnar Gundersen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Odd Omland (A) [11:58:30]: Representanten Gundersen har ved flere anledninger forsøkt å framstille det som at det regjeringen foreslår, er et arronderingssalg av Statskog på lik linje med det de rød-grønne foreslo. I meldingen sier regjeringen at deres mål er å selge areal tilsvarende det Statskog har kjøpt, altså 1,1 millioner mål, ca. en fjerdedel av Statskogs produktive skogsareal. I tillegg blir det sagt i

debatter at jakt, fiske og friluftsinnteresser ikke skal påvirkes. Kan representanten Gundersen redegjøre for hva som er Høyres definisjon av et arronderingssalg? Og kan representanten Gundersen fra grunneierpartiet Høyre garantere at allmennhetens tilgang på jakt, fiske og friluftsliv ikke påvirkes?

Gunnar Gundersen (H) [11:59:24]: Til det siste: Nei, det er jo det som er en del av utredningen. Vi får avvente og se hva Statskog svarer. Men jeg synes spørsmålet er interessant, med representanten Omlands påstand om «på lik linje». Da de rød-grønne la ut dette salget, var overskriften «Historisk skogsalg». I den meldingen som departementet da la ut, var ikke jakt, fiske og friluftsliv engang nevnt. Det er ganske interessant. Så vi har ikke lagt ut for salg «på lik linje». Vi har gitt klar beskjed til Statskog om at det skal utredes hvordan jakt, fiske og friluftsliv vil bli påvirket. Så får vi avvente utredningen før vi svarer på det spørsmålet. Jeg imøteser den utredningen med stor spenning, og så får vi se. Men som sagt: Det var overhodet ikke nevnt da de rød-grønne la ut salget. Det forundrer meg at det ikke da også ble debatt.

Geir Pollestad (Sp) [12:00:33]: Jeg vil følge opp litt når det gjelder Statskog, for hos NTB har vi flere ganger kunnet lese at representanten Gundersen snakker om at en her legger opp til salg av små skogteiger til lokale eiere. Når jeg stiller spørsmål til landbruksministeren om det er aktuelt å privatisere og selge hele eller deler av Statskog SF, får jeg til svar at det ikke er aktuelt å privatisere og selge hele. Altså ligger det en åpning der for at regjeringen kan tenke seg et salg av deler av Statskog SF. Da er mitt spørsmål til representanten Gundersen, som er opptatt av salg av små skogteiger til lokale grunneiere – noe jeg synes er bra: Kan representanten Gundersen avkrefte eller bekrefte at Høyre er villig til å privatisere deler av Statskog SF?

Gunnar Gundersen (H) [12:01:27]: Det er viktig å vite hva vi snakker om her. Det har aldri vært snakk om å selge hele Statskog. Det har aldri vært nevnt i vår utredningsinstruks. Statskog har enorme fjell-, utmarks- og uproduktive arealer. Der sitter Statskog på 25 pst. av Norges areal. Det vi snakker om her, er 0,7 pst. av Norges areal, som er det produktive skogarealet Statskog innehar. Der har vi satt i gang en utredning om hvordan man kan privatisere det, og der er Senterpartiet og jeg helt enige. Fortrinnsvis vil jeg se det som en fordel om dette kan gå til å styrke det lokale næringsgrunnlaget for lokale bønder. Vi får avvente utredningen og se. Statskog vil komme med sin utredning, og da får vi helt sikkert en debatt rundt det.

Geir Pollestad (Sp) [12:02:22]: Det er et mandat for denne utredningen. Jeg trodde Høyre og Senterpartiet var enige om at det å styrke det lokale eierskapet var det sentrale. Men hvis en leser i mandatet som regjeringen har gitt Statskog, står det at maksimering av statens verdier skal legges til grunn for det videre arbeidet. Her er altså det som skal legges til grunn, maksimering av statens verdier. Det står ingenting om at det skal legges til grunn det

som jeg mener ville ha vært rett, nemlig hensynet til lokalt eierskap og lokal verdiskaping. Hva er begrunnelsen for at en er så opptatt av staten oppe i dette? Burde en ikke heller ha sagt at det er hensynet til det lokale og private eierskapet som skal være førende for den prosessen og for det oppdraget som Statskog nå har fått?

Gunnar Gundersen (H) [12:03:17]: Dette er et veldig interessant spørsmål, og her skiller nok Høyre og Senterpartiet lag, for vi har sterk tillit til den lokale forvaltningen. Vi mener den har klare konkurransefortrinn, og den vil kunne betale best. Det er også erfaringen fra salgsrunden som har vært gjennomført. Man har solgt 273 000 dekar, halvparten av det den rød-grønne regjeringens fullmakt lød på, og der tror jeg det var 69 pst. som var solgt til private eiere bosatt i den kommunen teigen ligger i. 13 pst. er solgt til staten for fredning. Omtrent 10 pst. er solgt til kommuneskoger, og 8 pst. er solgt utenbygds. Senterpartiet burde komme seg på det sporet at det lokalt forankrede eierskapet har klare konkurransefortrinn når det gjelder å forvalte denne ressursen, og de kommer til å vinne uansett hvilke forutsetninger vi setter. Men målet er at det skal ut til lokal forvaltning.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Else-May Botten (A) [12:04:37]: Det er en viktig sak vi skal debattere i dag – statlig eierskap. Det handler om vårt felles eierskap til viktige naturressurser. Det handler om kontroll med viktig infrastruktur og eierskap i bedrifter som sikrer verdiskaping, industriell utvikling og trygge arbeidsplasser.

Regjeringen la i juni fram sin eierskapsmelding hvor den ber om en rekke salgfullmakter. Mange har referert til denne meldingen som en salgsmelding, der reduksjon av statlig eierskap er et mål i seg selv.

Hvorfor skal regjeringen selge? Dette spørsmålet har vi etterlyst et svar på siden meldingen kom, men vi mener regjeringen i liten grad begrunner hvorfor den skal selge ut statlige selskaper, utover å komme med postuler om at staten eier for mye, og at makta må spres.

Norge trenger ikke kortsiktige engangsinntekter og spredning av eiendom på utenlandske hender. Tvert imot – vi vil ha et aktivt, dynamisk, profesjonelt og langsiktig statlig eierskap som kan gi varige inntekter og sikre en strategisk utvikling av norsk næringsliv. Store utsalg er i realiteten irreversible grep og langsiktige tap for fellesskapet. Regjeringen vil redusere statens direkte eierskap, og vil selge seg ned i alle de åtte selskapene som omtales som selskaper med forretningsmessig mål. I den gruppen finner vi både Flytoget og Baneservice. Vi mener at disse selskapene bør flyttes over til kategori 3, som også har sektorpolitiske mål.

De fleste har nok fått med seg at regjeringen ønsker å selge Flytoget, med den begrunnelsen at det ikke foreligger særskilte grunner til at staten bør være en langsiktig eier av selskapet, men Stortinget ville det annerledes. Nå fokuseres det på selskapets rolle som en viktig aktør i framtidens kollektivtilbud i Oslo-regionen. Det er vi glad for, men det

er jo grunn til å stille spørsmål om hvorfor dette ikke er skrevet om i det hele tatt i eierskapsmeldingen.

I Arbeiderpartiet stiller vi oss også undrende til den fullmakten regjeringen ønsket knyttet til Kongsberg Gruppen – og det uten at man har vurdert de strategiske sidene ved å åpne opp for nye eiere i et selskap som representerer viktig forsvarsteknologi. Det ble under høringen spesielt vist til Kongsberg Gruppens forsvarsposisjon som utvikler og leverandør av såkalt flerbruksteknologi under eksportkontroll, og at det ville være uheldig om en ikke-alliert får kontroll med en større eierpost. Nå ser vi at regjeringspartiene snur og er enig i at dette må utredes nærmere før fullmakten kan gis. Dette burde vært kjent for regjeringen og vurdert i forkant av framleggelsen av meldingen. Det viser egentlig dårlig politisk håndverk.

Arbeiderpartiet mener at et nedslag av Telenor kan ha beredskapsmessige konsekvenser som burde vært gitt en mer omfattende strategisk vurdering før en går inn for et eventuelt nedslag. En eierandel på dagens nivå gir muligheter til å satse på industrielle løsninger og strategier for Telenor. Både Kongsberg Gruppen og Telenor signaliserte jo i høringen at det også burde vært et tema for staten eventuelt å kjøpe seg opp i disse selskapene. Men denne eierskapsmeldingen eier ikke snev av signaler om at det kan være aktuelt å kjøpe seg opp i noen som helst av selskapene – et tydelig signal om at dynamisk eierskap ikke er førende for dagens regjering.

Så til Statskog. I Arbeiderpartiet er vi ikke imot salg av mindre deler av skogen, slik vår regjeringen la til rette for gjennom arronderingssalg etter kjøpet av Borregaard Skoger for få år tilbake. Men vi støtter ikke et ideologisk styrt storsalg av Statskogs eiendommer, slik regjeringen legger opp til i sine bestillinger med hensyn til Statskogs utredninger. Å ha et stort statlig skogeierskap vil være en viktig drivkraft i utviklingen av skognæringen her i landet også i årene som kommer.

Arbeiderpartiet er positiv til å redusere eierskapet i SAS – helt eller delvis om det finnes en industriell løsning for SAS som er positiv. Denne meldingen og arbeidet rundt denne meldingen har vist tydelige politiske skillelinjer mellom regjeringspartiene og i hvert fall Arbeiderpartiet og i stor grad Senterpartiet. Arbeiderpartiet ønsker et dynamisk eierskap, regjeringen vil kun ha utsalg. Arbeiderpartiet ønsker at statlig eierskap skal være et viktig næringspolitisk virkemiddel, regjeringen mener økt privatisering er viktigst. Arbeiderpartiet foreslår en rekrutteringsstrategi for å få flere kvinner og større mangfold inn i toppledelsen i selskapene, som det ble sagt av Gunnar Gundersen, men regjeringen er imot.

Med dette tar jeg opp forslagene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. I den forbindelse vil jeg også melde fra om at vi trekker forslag nr. 1.

Presidenten: Representanten Else-May Botten har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Frank Bakke-Jensen (H) [12:09:45]: Den meldingen vi diskuterer nå, gir oss en del fullmakter. Noen fullmak-

ter har ligget fra tidligere, og noen er nye. I forrige stortingsperiode behandlet vi fullmakten om å selge konsernet Cermaq, som inneholdt en for- og forskningsdel som het EWOS.

Forrige næringsminister, Trond Giske, splittet dette salget og solgte ut EWOS til to amerikanske investeringsfond. Så ligger det en del igjen, som heter Cermaq. Fullmakten fra Stoltenberg II ligger også tilbake, og nåværende næringsminister Monica Mæland selger Cermaq til et japansk industrikonsern. I merknadene viser komiteen til at «statens eierandel er avhendet og at fullmakt utstedt under Stoltenberg II er benyttet», mens Arbeiderpartiet må legge til at «regjeringen har solgt Cermaq ASA ut av landet». Mitt spørsmål til representanten Botten er: Hva legger man i merknaden «solgt Cermaq ut av landet»? Hva er tanken bak en sånn merknad?

Else-May Botten (A) [12:10:58]: Det er viktige spørsmål Bakke-Jensen tar opp. Det er jo interessant dette med dynamisk eierskap. Vi har sagt hele tiden at hvis det er gode industrielle grunner for å selge ned, er vi med på det, og hvis det er aktuelt å kjøpe opp, gjør vi det.

Når det gjelder Cermaq, var det faktisk en fullmakt som lå der til både å kjøpe seg opp og å selge seg ned, og det var et flertall på Stortinget – enighet i Stortinget – for å gjøre det.

Når representanten lurer på hva vi mener med å selge «ut av landet», er det ikke det at bedrifter ikke skal være i landet – det vet vi ikke – men forutsetningene har jo ligget der. Det som ble sagt i pressemeldingen, var at dette blir i landet, men at det er utenlandske eiere som har tatt over selskapet.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:11:55]: Representanten Botten og undertegnede har vært representanter i denne sal i noen år. Under den rød-grønne regjeringen var det et omfattende nedslag med statsråd Giske som næringsminister. Da hørte vi argumentasjon som at det var nødvendig og hensiktsmessig med nedslag av statlig eierskap. Da var det pragmatikk, nå har det blitt mer og mer ideologi. Jeg har et så enkelt spørsmål til representanten Botten: Hva er forskjellen på blå-blått nedslag og rød-grønt nedslag av statlig eierskap?

Else-May Botten (A) [12:12:35]: For oss er det viktig at vi har et sterkt statlig eierskap. Vi mener det er viktig for langsiktighet og industriell utvikling i landet vårt. Vi er opptatt av at pragmatikken gjenspeiler om det er god argumentasjon for de typene salg man foretar, eventuelt oppkjøp, framfor ideologi, som bare er en generell begrunnelse uansett. I denne meldingen er det åtte selskap man skal selge ut, pluss at man skal selge seg ned i to selskaper. Det er samme begrunnelsen hele veien: Det er maktspredning og privatisering som er på dagsordenen – det er argumentasjonen. Jeg mener at det er mye viktigere hvis man skal gjøre en sånn type grep, som det av og til kan være fornøftig å gjøre, at man i hvert fall har en grundig argumentasjon for det enkelte selskap.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:13:31]: Det har vært brukt ord som «å selge Norge» om arronderingssalg

av Statskog. Nå viser det seg at ca. 80 pst. av de skogeiendommene som Statskog har solgt, er til lokale kjøpere og kommuner. Mener Arbeiderpartiet at å selge skog til kommuner og lokale bønder er «å selge Norge»? Eller er det å styrke lokalt næringsliv?

Else-May Botten (A) [12:13:57]: Jeg er veldig glad for å få det spørsmålet om det som har skjedd nå med det arronderingssalg som den rød-grønne regjeringen satte i gang. Og det er helt riktig som representanten Gundersen tok opp her i stad om hvem det er som har kjøpt opp disse eiendommene. Men det vi går inn i nå med den utredningen som regjeringen ønsket, er et mer stortilt salg. Når arronderingssalg av småteigene er ferdig, skal man selge store eiendommer, for dette var ikke nok for denne regjeringen, man må privatisere mer. I tillegg fjerner man konsesjonsloven, og den sammenhengen bidrar til at det er mye mer aktuelt at det kommer utenlandske oppkjøpere og kjøper skogen. Så oppkjøpsbildet vil snu seg med en sånn type politikk.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Jørund Rytman (FrP) [12:15:06]: Dette er jo en sak der dessverre følelser har overskygget fakta, og der mange falske magesfølelser har kommet på grunn av et oppkonstruert fiendebilde av regjeringen og propagandalignende kampanjer fra enkelte. Debatten i det offentlige rom har, etter at denne eierskapsmeldingen ble lagt fram, vært veldig mye basert på følelser, spesielt i sosiale medier, og enkelte selskaper har fått mer oppmerksomhet enn andre.

Det har ikke vært så veldig mye debatt på et overordnet nivå: Hvorfor skal staten eie enkeltbedrifter, og hvilke selskaper, og hvorfor er akkurat nåværende nivå det aller beste? Og til de skarpeste kritikerne blant politiske parti og representanter: Hvorfor foreslås det ikke masseoppkjøp av private selskaper hvis staten er en så god eier? Hvorfor er det risikofritt?

Staten er ikke alltid den beste og mest kompetente eieren. Og noen ganger ser vi – litt for ofte, kanskje – uheldig politisk innblanding i selv børsnoterte selskaper. Vi husker kanskje alle den noe spesielle saken med daværende nærings- og handelsminister Trond Giske og hans innblanding i Telenors salgsprosess av TV 2, med nachspielrykter fra Lorry og diverse SMS-utvekslinger mellom daværende statsråd og styrelederen i Telenor, Harald Norvik, som reagerte med frustrasjon og sinne og sa til media:

«Det jeg reagerer på er at jeg blir utsatt for klare beskjeder og veldig sterke synspunkter på at styret i Telenor skal ta en annen beslutning enn det styret har tenkt å beslutte.»

Vi husker kanskje også en SMS-utveksling mellom DnB-sjefen og daværende statsminister Jens Stoltenberg. Kanskje litt uheldig? Og noen av oss husker kanskje det merkverdige at første varamedlem til styret i et børsnotert selskap, Kongsberg Gruppen – som «tilfeldigvis» også var LO-leder – fikk full styregodtgjørelse. Så vidt jeg kan huske, ble ikke dette vedtatt på generalforsamlingen til Kongsberg Gruppen, og det sto heller ikke på dagsorde-

nen. Og hvordan var egentlig valgprosessen i forkant? Ifølge media kom LO-lederens navn på bordet på samme tidspunkt som valgkomiteens selvplågte tidsfrist utløp – spilt inn av daværende nærings- og handelsminister Trond Giskes mann i komiteen og da foreslått som ordinært styremedlem. «Jeg har aldri opplevd at et varamedlem får fullt honorar,» sa daværende leder i valgkomiteen, Sverre Valvik, til media.

Når vi ser tilbake på Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statlige selskaper, bekreftes det at vi har en del utfordringer. Riksrevisjonens kontroller av eierskapsutøvelsen viser at flere av departementene har utfordringer når det gjelder styrevalgarbeid, og det gjelder særlig tidsfrister og hensynet til likebehandling av aksjonærer. Blant de kontrollerte eierdepartementene er det stor forskjell i dokumentasjonen av eierdialogen. Det har blitt tatt opp flere ganger av Riksrevisjonen at for et flertall av de deleide selskapene, mottok man ikke innkalling til generalforsamling før generalforsamlingen fant sted. Ved Stortingets behandling av sakene uttalte kontroll- og konstitusjonskomiteen at dette var kritikkverdig. En gjennomgang av innkallingene til ordinær generalforsamling i 2013 viser at Riksrevisjonen hadde mottatt kopi av innkalling for 16 av de 31 deleide aksjeselskapene før generalforsamlingen fant sted. Dette innebærer altså at man kun fikk innkalling til halvparten.

Flytoget har også vært debattert. Jeg registrerer at dette transportselskapet må eies av staten fordi det går så veldig bra med selskapet! Et kort svar tilbake er jo at da får man selvfølgelig mye mer for selskapet hvis man selger det, enn hvis man f.eks. selger et selskap som ikke går så bra, slik som SAS, som man har vanskelig for å kvitte seg med.

Men Flytoget går med overskudd, og det er veldig høy kundetilfredshet. Men jeg vet ikke om man har tenkt litt over hvorfor det er slik – om det kanskje er fordi det er et statlig selskap og man kanskje ikke tenker så innovativt om hvordan man kan få høyere inntjening? Jeg er selv fra Drammen, og er veldig fornøyd med at man fikk Flytoget til Drammen. Men når jeg på en iskald morgen skal ta Flytoget og fly litt senere, ser jeg utenfor at det er stappfullt av mennesker, pendlere, som skal til Oslo. De får ståplass på NSB-toget, mens jeg sitter alene i kupeen min. Kanskje en privat eier hadde tenkt litt annerledes, at man skulle åpne opp for at pendlere kunne ta Flytoget til Oslo? Men når det er et statlig selskap, er det kanskje ikke så viktig?

Jeg avslutter der. Jeg ser at tiden min er ute, men jeg regner med at det blir flere utvekslinger underveis.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [12:20:26]: Representanten Rytman var så vidt inne på regjeringa si eigarskapsmelding, men var vel mest oppteken av SMS-meldingar og nachspiel, og han gløymde heilt å seia at denne regjeringa har gjort som alle andre regjeringar ved å putta inn sine folk i statlege råd og utval.

Eg vil halda meg til eigarskapsmeldinga, og Arbeidarpartiet er veldig undrande til at regjeringa ber om fullmakt til å selja seg ned i f.eks. Kongsberg Gruppen og sleppa

inn nye eigarar utan at ein har vurdert dei strategiske side-
ne i eit selskap som representerer viktig forsvarsteknologi.
Det kom fram under høyringa at det vil vera svært uheldig
dersom f.eks. ein alliert får kontroll over større eigarpostar,
og det kom òg fram at andre land har lovgjeving som re-
gulerer eigarskapskonstellasjonar i selskap med strategisk
interesse for forsvarsindustrien. Kva er grunngevinga til
representanten Rytman for at regjeringa ikkje vil vera med
på å greia ut om ei slik regulering i Noreg?

Jørund Rytman (FrP) [12:21:30]: Det var to spørsmål – eller i hvert fall en påstand og et spørsmål. Til det første: Det er i hvert fall ukjent for meg at denne regjeringen har oppnevnt egne folk, og at de som sitter i styre og stell, ikke er kvalifisert, hvis det var det representanten hintet til.

Så til Kongsberg Gruppen: Det har for så vidt vært en stor debatt i media, og ikke minst i vårt eget parti, Fremskrittspartiet. Vi tar med våre egne partilag og fylkeslag, og ikke minst har vi hatt en omfattende behandling i vår egen stortingsgruppe, hvor faktisk en av våre egne også tok til orde for at vi før et salg eller et partnerskap med hensyn til Kongsberg Gruppen selvfølgelig må ta hensyn til lovgivning. Og selvfølgelig, det viktigste er hva som vil være det beste for Kongsberg Gruppen i forhold til å få en strategisk partner.

Geir Pollestad (Sp) [12:22:34]: Det var et innlegg som var litt vanskelig å bli helt klok på. Det er jo rett at det har vært snakk om følelser, og en har brukt sosiale medier. Det burde være kjent for en representant fra Fremskrittspartiet at følelser og sosiale medier, appell om ting og verdier som er viktige, er tillatt i det offentlige ordskiftet. Jeg har jo registrert at Fremskrittspartiet har brukt det tidligere.

I merknadene får regjeringen kritikk fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet for å ha underkommunisert styrkene ved statlig eierskap i kjølvannet av framleggelsen av denne meldingen. Ser representanten at en har vært for dårlig med å løfte fram at det faktisk finnes noen fordeler ved statlig eierskap, og er følelser tillatt i det offentlige ordskiftet?

Jørund Rytman (FrP) [12:23:37]: Ja, følelser er selvfølgelig tillatt i det offentlige rom og er for så vidt også ofte veldig bra. Følelser er viktig, men ikke hvis de baserer seg på feilaktig informasjon, konstruerte fiendebilder eller faktafeil, som fører til omskrivninger, og så blir det en debatt på feil premisser. Da blir det feil.

Om det er noen fordeler ved statlig eierskap: Ja, noen ganger er det det. Ut fra media og sosiale medier får man inntrykk av at denne regjeringen, eller stortingsflertallet, kommer til å selge alt, rubbel og bit, av børsnoterte selskaper der staten har en eierandel, eller helstatlige. Men det er fortsatt langt over 30 pst. på Oslo Børs som kommer til å være statlig eid, og fortsatt en del helstatlige selskaper. Som svar på spørsmålet: Selvfølgelig finnes det tilfeller hvor det er positivt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:24:49]: Følelser er ein ting, men samanhengande resonnement er kanskje det aller viktigaste når ein skal framføre dette i salen. I samandraget i innstillinga står det noko veldig alvorleg. Det står at staten ikkje har industriell kompetanse nok til å eige så mykje som ein gjer. Det er ein veldig alvorleg beskjed å få frå regjeringa, at ein meiner ein har eit departement som ikkje har god nok industriell kompetanse. Det høyrer ut som eit ganske fundamentalt kompetanseproblem.

Svaret til dei blå-blå er då å selje, ikkje å byggje opp kompetanse. Då blir det naturlege spørsmålet, i alle fall eit rasjonelt spørsmål: Med kva industriell kompetanse har ein kome fram til at det er desse selskapa ein skal selje seg ut av, når ein har sagt at ein ikkje har den industrielle kompetansen?

Jørund Rytman (FrP) [12:25:43]: Jeg har vanskelig for å forstå at man i meldingen har sagt at det er dårlig kompetanse, men i selskaper som er børsnotert, og som opererer i et internasjonalt marked, tror jeg det i mange tilfeller er slik at det finnes en potensiell partner der ute, kanskje også forhåpentligvis i Norge, i private selskaper, som har bedre kompetanse enn – om det så er byråkrater eller statlig ansatte. Både forskning og historien viser jo at innovative løsninger skjer som oftest i private selskaper, ikke i statlige selskaper.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:26:42]: Behandlingen av denne meldingen har gått rett inn i kjernen av en av Kristelig Folkepartis grunnverdier – nemlig forvalteransvaret. Det handler om å forvalte dagens verdier til beste for kommende generasjoner, både de materielle og de ikke-materielle.

Regjeringspartienes merknader i innstillingen er i all hovedsak et sterkt forsvar for privat eierskap. Det er gode grunner til å stimulere til privat eierskap:

- Private eiere kan ofte ha et mer direkte eierskap.
- Private eiere vil normalt ha sterkere motivasjon for å ivareta egne investeringer.
- Privat eierskap kan gi bedre eierstyring, økt lønnsomhet og en bedre styrking av risiko.

Dette kan også fremme kostnadsreduksjon og innovasjon.

Flere studier viser at privatisering også kan medføre lavere kostnader og bedre kvalitet på produkter.

Men det er ikke slik at privat eierskap er løsningen på alt. Jeg mener styrkene ved statlig eierskap har blitt underkommunisert av regjeringen og regjeringspartiene, særlig i det offentlige ordskiftet i kjølvannet av framleggelsen av denne meldingen.

Statlig eierskap kan gi økt oppmerksomhet om samfunnsansvar. Ivaretagelse av klima og miljø, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og antikorrupsjon skal være hovedlinjen for statlige selskaper. Dette setter standarden også for andre, helprivate, selskaper.

Det er en rekke fordeler ved et videre statlig eierskap. Et statlig eierskap kan

- begrense en unormalt høy vekst i lederlønninger
- styrke inkludering, likestilling og mangfold
- stabilisere kapitalmarkedet
- korrigere markedssvikt
- opprettholde hovedkontor i Norge
- bedre ivaretagelsen av miljø og klima
- sikre verdensledende samfunnsansvar
- utvikle nødvendig kunnskap og kompetanse
- ivareta kritisk infrastruktur og
- utvikle og skjerme teknologi eller informasjon av nasjonal interesse

Dette er ikke helt ubetydelige ting. Og det viser viktigheten av å ha et sterkt og aktivt statlig eierskap, med gode styringsprinsipper, slik det nå legges opp til.

For Kristelig Folkeparti har det vært særlig viktig å sikre infrastruktur, naturressurser, teknologi og informasjon knyttet til nasjonal sikkerhet.

Vi er tilfreds med at det blir gitt fullmakt til nedsalg i Telenor. Det er gode avklaringer i merknadene for hvordan kritisk infrastruktur blir ivaretatt for å trygge samfunnsikkerheten. En delprivatisering vil gi gode strategiske muligheter for Telenor og gi dem flere ben å stå på.

Når det gjelder Flytoget, er det en viktig del av kollektivtilbudet på Østlandet. Regjeringen har varslet en jernbanereform. I den har Flytoget en viktig posisjon. Derfor mener vi det ville være uklokt å vurdere et salg av Flytoget før reformen er gjennomført.

Når det gjelder Kongsberg Gruppen, er det viktig å kunne regulere hvem som eier og styrer selskapet dersom det blir et nedsalg, som regjeringen ønsker. Derfor er Kristelig Folkeparti glad for at det nå kommer på plass et regelverk som skal gi oss kontroll over hvem som styrer og eier Kongsberg Gruppen, før vi i det hele tatt tar stilling til om det blir et nedsalg.

Når det gjelder Statskog, blir det heller ikke her gitt signaler om regjeringens mål om å selge like mye som det ble kjøpt opp i forrige periode.

Alt i alt har vi i denne innstillingen fått på plass gode piller for forvaltningen av neste generasjons verdier. Både de materielle og de ikke-materielle verdiene er ivaretatt på en god måte.

Denne sakens behandling i Stortinget har funnet et bedre balansepunkt, slik Kristelig Folkeparti ser det.

Til slutt vil jeg ta opp forslaget fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, slik det framgår av innstillingen.

Presidenten: Representanten Line Henriette Hjemdal har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Lasse Juliussen (A) [12:30:59]: Aller først vil jeg gi en honnør til Kristelig Folkeparti for å ha bidratt til å bremse og moderere en del av det som lå i regjeringens melding. Representanten Hjemdal var innovert samfunnsansvar, og gjennom å ha et sterkt statlig eierskap kan Stortinget og regjeringen bidra til at de selskaper vi har eierskap i, går foran og viser vei i samfunnsutviklingen. Et område der de statlig eide selskapene kan gå foran, er jobben med bedre kjønnsbalanse i ledende stillinger. Et flertall i komi-

teen har også uttrykt ønske om at statlig eide selskaper skal ha en rekrutteringsstrategi for å øke antallet kvinner, med mål om minst 40 pst. av begge kjønn i ledelsen.

Det er imidlertid sånn at Arbeiderpartiet og Senterpartiet står alene om å fremme et sånt forslag i dag. Da er det nærliggende å lure på om Kristelig Folkeparti er trygge på at regjeringen vil få fortgang i dette arbeidet selv om et slikt forslag skulle bli nedstemt i dag.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:31:52]: Aller først vil jeg si tusen takk for honnøren. Som jeg avsluttet mitt innlegg med, mener jeg at behandlingen av eierskapsmeldingen i Stortinget denne vinteren har fått til et bedre balansepunkt for hva staten skal eie, og hvordan staten skal eie det.

Representanten Juliussen tar opp en viktig problemstilling: 40 pst. kjønnsbalanse og en rekrutteringsstrategi. Jeg er trygg på at en mindretallsregjering følger opp flertallet i stortingssalen. Det vet jeg at denne regjeringen vil gjøre, og dermed er det viktigste at vi får til en bedre rekruttering av begge kjønn i statlig eide selskaper.

Geir Pollestad (Sp) [12:32:42]: Jeg vil også starte med å gi ros til Kristelig Folkeparti for den jobben de har gjort. På mange måter dreier dette i alle fall litt i riktig retning. Jeg hørte representanten Gundersen tidligere understreket veldig nøye at her er det bare snakk om en utsettelse av salget.

Når det gjelder Flytoget, er det et selskap med forretningsmessige mål: et kategori 1-selskap. Arbeiderpartiet og Senterpartiet har et forslag om å flytte det til kategori 3. Her er utsettelsen av salget begrunnet i hensyn til jernbanereformen. Det må bety at en mener at Flytoget har sektorpolitiske mål i seg, siden en kobler eierskap til reformen. Hva er bakgrunnen for at Kristelig Folkeparti ikke støtter vårt forslag om å flytte Flytoget til kategori 3, og hva mener en er forskjellen på Flytoget og NSB når det gjelder den eierskapsmessige behandlingen?

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:33:44]: Tusen takk også for rosen fra lederen i komiteen. Dette tror jeg hele Norge bør merke seg, når en leder av næringskomiteen mener at vi gjennom denne behandlingen har dratt denne meldingen i riktig retning.

Det er slik, som både representanten Pollestad og jeg har vært inne på, at regjeringen varsler en jernbanereform. For Kristelig Folkeparti har Flytoget en viktig posisjon i kollektivtilbudet på Østlandet. Derfor mener vi det ville være uklokt å selge Flytoget før denne reformen er gjennomført. For oss er nettopp det et viktig punkt: Reformen skal ikke bare bli presentert, den skal ikke bare bli vedtatt, den skal bli gjennomført. Så viktig ser vi på Flytoget i denne store jernbanesatsingen. Derfor har vi fått flertall, med regjeringen, for dette – noe også Senterpartiet vil være med og støtte opp om. Der står saken i dag, og det er den vi nå skal avgjøre.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:34:54]: Mi opplevning er at Kristelig Folkeparti er eit parti som har tatt

inn over seg at vi lever i ei tid med store menneskeskapte klimaendringar, som vi som samfunn har i oppgave å gjere noko med. Det må også få betydning for eigarskapen, korleis vi forvaltar han og at dei same kreftene dreg i den same retninga.

Vi veit at flytoget frå Heathrow og frå Arlanda, som er kommersielt drivne, har ein høgare pris enn då dei var eigde av det offentlege. Kommersielt fastsett pris ligg høgare enn det Flytoget i dag leverer. Antakeleg, viss ein ser på Heathrow og Arlanda, ville prisen gått over 200 kr, frå i dag 170 kr.

Vil Kristeleg Folkeparti kunne vere med på ei løysing som aukar prisen på Flytoget i Noreg, og dermed reduserer talet på kollektivreisande til Gardermoen.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:35:54]: Det vi i dag diskuterer, er om staten skal eie Flytoget vidare. Det er det et flertall for i denne sal, det er det som er viktig, og det er det denne debatten dreier seg om nå.

Så kjenner representanten Knag Fylkesnes ikke bare til at Kristelig Folkeparti har tatt inn over seg at klimautfordringene er menneskeskapt: Vi mener det, og vi står for en politikk som legger til rette for mer kollektivsatsing. Det har vi gjort i de to siste budsjettene, der vi har dratt regjeringen i en grønnere retning, nettopp for å styrke togene.

Når det gjelder pris på et eventuelt framtidig billett-system: Den glasskula tror jeg verken Knag Fylkesnes eller jeg skal se inn i og gjøre oss til dommere. Det viktigste nå er at vi øker kollektivsatsingen, at flere av oss tar toget hver eneste dag, og at vi setter bilen hjemme. Da har representantene Knag Fylkesnes og Hjemdal et ansvar for å legge til rette for et godt togtilbud. Det gjør vi i dag.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Geir Pollestad (Sp) [12:37:06]: Det har vært en spennende og god prosess i Stortinget om eierskap, som har vakt engasjement i hele det norske samfunnet, og som svært mange har deltatt i. Det er veldig bra, og det viser hvor klokt det var av komiteen å utsette behandlingen, ut fra det løpet som det opprinnelig var lagt opp til fra regjeringens side.

Jeg vil si at et av høydepunktene i denne diskusjonen var da statsministeren i spørretimen sa at debatten om norsk eller unorsk var «tåpelig». Det ga ytterligere fart i en svært viktig debatt som har forandret politikken. For da denne saken ble lagt fram i juni 2014, hørte vi en regjering som argumenterte for hvorfor det var viktig å selge, hvor viktig det var å få inn private eiere, og hvordan dette skulle gjøre ting bedre. Nå har diskusjonen gått, argumenter har i stor grad blitt plukket fra hverandre, og nå hører en representanter for regjeringspartiene snakke om hvor lite en skal selge, og at det egentlig ikke har så stor betydning. I tillegg har den konkrete politikken blitt forandret. Det er gledelig.

For Senterpartiet er det ingen motsetning mellom et godt privat eierskap og at staten er en stor eier. At staten er en stor eier, er viktig for landet vårt, og det er et redskap som vi kan bruke for å nå noen politiske mål. Dette har nok

Senterpartiet en bredere tilnærming til enn hva regjeringspartiene og flertallspartiene legger opp til, for vi mener at det er et selvstendig mål å sikre nasjonalt eierskap og bruker statlig eierskap for å nå det. Vi mener at beredskaps-hensyn skal kunne begrunne statlig eierskap, i likhet med kontroll over naturressursene, kontroll med viktig infrastruktur og bevaring av kompetansemiljøet i Norge, men også som et redskap for å sikre høy avkastning på statens kapital.

Den norske stat er en stor eier. Vi eier enorme verdier. Diskusjonen har i stor grad gått på om vi kun skal eie i utlandet, eller om vi også skal våge å satse nytt og eie nye ting i Norge.

Det som kanskje har vært mest interessant, og som viser hvordan det er ideologien som drev arbeidet med denne meldingen, er det som skjedde rundt Kongsberg Gruppen. At regjeringen har greid å behandle en sånn sak uten med ett eneste ord å beskrive konsekvensen av at en ikke-alliert kunne komme inn på flertallseiersiden i Kongsberg Gruppen, er svært spesielt. Det finner en ikke spor av, og det skulle en tro at regjeringen ønsket å gjøre Stortinget oppmerksom på. Heldigvis hadde vi høring i komiteen der dette kom fram. Det endret politikken, og jeg tror det vil ta svært lang tid før en får på plass et regelverk som i samme grad som statlig eierskap sikrer kontrollen over den teknologien og de hemmelighetene og den forsvarskompetansen som Kongsberg Gruppen besitter.

Det har blitt sagt at regjeringen vil selge Norge bit for bit. Jeg mener det er grunnlag for å påstå det. Jeg mener ikke det er tomme slagord, jeg mener ikke det er føleri. Vi har eierskapsmeldingen her, vi har Statskog, der representanten Gunnar Gundersen får det til å framstå som et avansert juletrevalg. Men realiteten i mandatet som er gitt, er at en åpner for en full privatisering av statens skogsvirksomhet. Vi har en konsesjonslov som regjeringen har sendt på høring. Den åpner for at aksjeselskap – norske og utenlandske – kan eie jord og skog i Norge. Da nytter det ikke for oss at statsråden sier at hun tror dette ikke vil bli noe problem – fordi de åpner for det. Og innen fiskerilovgivningen har vi klare tendenser til at en går vekk fra det som har vært bærebjelker i den norske politikken. Så det er grunnlag for å si at regjeringen har en politikk for å selge Norge bit for bit – det er ikke et innholdsløst slagord. Heldigvis tror ikke jeg at Stortinget ønsker å være med på en sånn politikk.

For Senterpartiet har det også vært viktig i denne prosessen å tenke nytt. Derfor har vi sagt: Skal staten eie 100 millioner telekunder i Asia, eller kan vi tenke nytt rundt Telenor? Derfor ønsker vi å få utredet et nytt eierskapsinstrument, fordi vi vil bruke – i ryddige former, i tråd med aksjelovgivningen – statlig eierskap som et politisk mål. Det har vært førende for Senterpartiet i det arbeidet vi har lagt ned i denne saken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jørund Rytman (FrP) [12:42:21]: Jeg lurer på om representanten kan fortelle meg om Senterpartiet på noe

tidspunkt har angret på at man solgte seg ut. Det har de siste 10–15–20 årene vært nedsalg. Et av de største nedsalgene har kanskje vært Televerket, nå Telenor. Angrer man på at man f.eks. solgte seg ned der, eller er det andre selskaper hvor man angret og kanskje vurderer å kjøpe seg opp igjen? Min påstand vil være at i de aller fleste tilfellene har det faktisk vært suksesshistorier. Kan Senterpartiets representant gi noe svar på det?

Geir Pollestad (Sp) [12:43:05]: Det er sånn, som det ofte er sagt, at vi har et pragmatisk forhold til dette. Det er ikke sånn at Senterpartiet lengter tilbake til den tiden da vi hadde Televerket, men det er sånn at Senterpartiet mener at vi bør ha kontroll med viktig infrastruktur. Det har kommet i nyhetene i dag at vi får to utenlandske eiere til to av de nettverkene som vi har innenfor mobiltelefoni. Ja, kanskje det kan være verdt å bevare Telenor som et statlig eid selskap.

På samme måten er jeg fornøyd med det vi gjorde med Statskog da vi satt i regjering. Vi kjøpte Borregaard Skoger, og så bestemte vi oss for å selge en betydelig mengde skog for å styrke det lokale eierskapet. Jeg står for at det var rett å kjøpe seg opp i Statoil og sikre full kontroll – 68 pst. eierskap – i Statoil, som den forrige regjeringen gjorde. Jeg synes ikke det var en god idé å selge Cermaq. Fullmakten lå der, men det var denne regjeringen som sitter nå, som solgte Cermaq.

Ove Bernt Trellevik (H) [12:44:22]: Me har fått ei regjering som er oppteken av samfunnsansvar. Det vert spegla av i ti flotte prinsipp for statleg eigarskapsstyring, som òg Senterpartiet slutta seg til. Likevel meiner Senterpartiet at statleg eigarskap og verkemiddel skal brukast i særskilde delar av politikkområdet. Ein tek til orde for at ein i klima- og miljøpolitikken må bruka desse statlege selskapa. Ein nemner ikkje barnarbeid, korrupsjon, sosial dumping og svart arbeid og andre utfordringar i samfunnet. Er det ikkje styret som skal gjera eit slikt strategiarbeid, basert på gjeldande lovar og reglar i samfunnet, og ikkje Stortinget?

Geir Pollestad (Sp) [12:45:08]: Jeg mener at Stortinget skal trekke opp noen hovedlinjer, noen forventninger når det gjelder samfunnsansvar. Og, som vi skriver i innstillingen, «selskaper der staten er eier skal være spydspisser på samfunnsansvar».

Så har vi spesielt pekt på klimabiten av dette. Jeg registrerer også at i et intervju i VG, etter at statsråd Mæland hadde fått karakter null av Zero for ikke å ha møtt opp og levert noe til det grønne skiftet, peker statsråden på eierskapsmeldingen som et viktig redskap i klimaarbeidet som regjeringen har lagt fram. Så det er helt relevant at Stortinget skal styre på overordnet nivå. Vi er opptatt av at styringen skal skje gjennom generalforsamlingen i tråd med aksjelovgivningens regelverk. Da har man, i likhet med andre eiere, mulighet til å påvirke styringen av selskapet, og der ønsker vi å gå noe lenger enn det vi har gjort. Men Stortingets oppgave skal være å vedta de overordnede målene for eierskapet.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:46:20]: Jeg deler representanten Pollestads inngang om at det har vært en spennende og god prosess i Stortinget, som har ført fram til den innstillingen vi nå debatterer.

Så sier representanten Pollestad at det er et selvstendig mål for Senterpartiet å sikre statlig eierskap. I denne innstillingen vi nå debatterer, er det vel slik at Senterpartiet ber om fullmakt – i et ganske stort omfang – til oppkjøp, kanskje opp mot 80 mrd. kr. Da er mitt spørsmål til representanten: Er det realistisk at staten noen gang vil ha mulighet til å kjøpe seg opp i et slikt stort omfang?

Geir Pollestad (Sp) [12:47:08]: Jeg er glad for spørsmålet.

Her må en skille litt. Når vi sier at vi ønsker å kjøpe oss opp i Telenor Norden, som vi har valgt å kalle det, til 68 pst., er det fordi vi ønsker å ha kontroll med infrastrukturen, på samme måte som vi har en tilsvarende eierandel i Statoil. Når vi f.eks. for DNB eller for Hydro har lagt inn et ønske om 49 pst., skriver vi også i merknadene at vi mener det kan være hensiktsmessig å legge seg noe over disse tersklene i eierskapslovgivningen, fordi vi ønsker å gi selskapene en mulighet til å bruke aksjer som virkemiddel i strategiske handler og utvikling av selskaper. Så det er ikke vårt mål at en skal eie 49 pst. av en bank eller av Hydro, men vi ønsker å gi den fullmakten. Så får det være opp til regjeringen å vurdere om en ønsker å bruke den fullmakten fullt ut.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Pål Farstad (V) [12:48:26]: Jeg vil starte med å takke saksordføreren og komiteen for godt samarbeid, et samarbeid som vil gi oss en ansvarlig og balansert eierskapspolitikk. Det har vært gode prosesser med regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, og på enkelte områder har vi funnet gode løsninger med øvrige deler av komiteen.

I Venstre er vi fornøyd med at vi nå får en ansvarlig og balansert eierskapspolitikk. Vi savner imidlertid en ambisjon fra regjeringen om å gjøre eierskapspolitikken enda grønnere. For Venstre har det vært viktig å fastslå at FNs 2-gradersmål skal ligge til grunn for statens utøvelse av det statlige eierskapet og eierskapsstrategiene til selskapene der staten er en betydelig eier. Jeg er glad for at dette også gjelder for Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, men registrerer at regjeringen og Arbeiderpartiet så langt ikke har villet være med på dette. På de øvrige vesentlige punktene har vi fått – meget langt på vei, i hvert fall – gehør for vårt syn.

Venstre er tilfreds med at det ikke blir tale om verken helt eller delvis salg av Flytoget før regjeringen kommer med den ventede reformen for jernbanesektoren. Et eventuelt nedsalg må ses i sammenheng med denne. Vi har hele tiden vært opptatt av at det er økt satsing på jernbane som bærer med seg den mest bærekraftige løsningen for framtidens utfordringer innenfor infrastruktur og klima. Det var inngangen til Venstre da vi startet prosessen med eierskapsmeldingen sist høst, og det har også blitt resultatet vi nå har på bordet.

Kongsberg Gruppen og Kongsberg-miljøets kompetanse- og teknologiutvikling er av stor betydning for hele landet. Derfor er det viktig at vi har tunga beint i munnen for å sikre at Kongsberg Gruppens viktige interesser blir ivarettatt på en måte som tjener både lokale og nasjonale interesser.

For Venstre er det viktig at komiteen nå ber regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en utredning eller en gjennomgang av hvilke reguleringer og virkemidler andre, sammenlignbare, land har tatt i bruk for å beskytte selskap av nasjonal og strategisk interesse, før en eventuell fullmakt kan gis til å redusere statens eierandel i Kongsberg Gruppen ASA. Vi er godt fornøyd med at det nå er flertall for dette.

Venstre mener det er fornuftig at det gis fullmakt til et statlig nedsalg i Telenor ned mot 34 pst. For at Telenor i fremtiden skal kunne tiltrekke mer utenlandsk kapital til Norge, og for at Telenor skal kunne utvikle seg, mener Venstre at et redusert statlig eierskap kan være en del av løsningen. Samtidig er det en forutsetning at kritisk infrastruktur blir ivarettatt om staten velger å selge seg ned i Telenor. Det er avgjørende for oss at dette er på plass.

Når det gjelder Statskog, har Venstre under hele prosessen vært opptatt av å finne en balansert og framtidsrettet løsning. Derfor er Venstre godt fornøyd med at vi, ikke minst gjennom godt samarbeid med Kristelig Folkeparti, har fått gehør for våre synspunkt. Venstre er opptatt av at vi har og får private skogeiere som kan gjøre butikk av skogen, samtidig som allmennheten – vi som ferdes i skog og mark, og som vil fiske eller jakte – ikke blir avskåret fra det ved eventuelle salg. Venstre ser fram til at regjeringen kommer tilbake med en sak til Stortinget om Statskogs rolle framover etter at det igangsatte utredningsarbeidet om Statskog er ferdig. Venstres posisjon vil være klar. Stortinget må sikre folk samme retten til å ferdes i skog og mark og ha virkemidler som bidrar til forutsigbarhet og tilgjengelighet når det gjelder fiske- og jaktrettigheter.

Venstre vil fortsatt arbeide aktivt på Stortinget for at klimaendringer og nasjonale og internasjonale klimatiltak blir tenkt på samtidig med styringen av selskap der staten er eier eller har medeierskap. Derfor er Venstre opptatt av at Statoil ASA som et ledende energiselskap også skal ha virksomhet innenfor fornybar energi. I Venstre ser vi derfor positivt på at Statoil nå utvikler seg videre på dette området. I Venstre mener vi at statlig eierskap er et virkemiddel som skal brukes i klima- og miljøpolitikken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lasse Juliussen (A) [12:53:25]: Som representanten Farstad var inne på, er det statlige eierskapet et virkemiddel som kan bidra til å løse mange utfordringer, og det er bred enighet om at norsk statlig eierskap skal bidra til utvikling av et konkurransedyktig næringsliv, innovasjon og framtidens arbeidsplasser, og ikke minst gjelder det eierskapet i Innovasjon Norge og Siva, og ikke helt uten relevans for denne eierskapsmeldingen er det at regjeringen har initiert flere prosesser knyttet til både eierskap og struktur i Innovasjon Norge. I den sammenheng er det bekymrings-

fullt at regjeringen, og flertallspartiene i sine merknader til denne meldingen, toner ned Innovasjon Norges og Sivas rolle i å bidra til næringsutvikling og innovasjon over hele landet.

Da er spørsmålet: Ville det ikke vært naturlig i en melding om statlig eierskap, og ikke minst i forbindelse med innovasjonsselskapene våre, nettopp å slå fast, som Stortinget gjorde i forrige eierskapsmelding, at vårt eierskap skal bidra positivt til utvikling av både små, mellomstore og større bedrifter over hele landet?

Pål Farstad (V) [12:54:29]: Takk for spørsmålet. Venstre er særst opptatt av Innovasjon Norge og Innovasjon Norges arbeid, spesielt ute i distriktene. Vi har med interesse fulgt den prosessen som skjer nå i Innovasjon Norge, og venter i spenning på hva som kommer ut av den gjennomgangen av Innovasjon Norge som nå er på gang. Venstre har klare oppfatninger av hva vi vil med Innovasjon Norge, og synes ikke det er hovedsaken i den meldingen som vi nå diskuterer, men vi vil komme tilbake til Innovasjon Norge på egnet måte når saken foreligger her i Stortinget. Men jeg kan love representanten Juliussen og alle andre at Innovasjon Norge er en aktør som Venstre er særdeles opptatt av skal fungere godt i hele landet.

Geir Pollestad (Sp) [12:55:35]: Jeg må rose Venstre på samme måten som Kristelig Folkeparti, ikke fordi de har gjort en perfekt jobb, men fordi de har dratt dette i rett retning. Jeg gleder meg også over at en noen steder har klart å danne et flertall, bestående av Senterpartiet, Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre. Det gjelder bl.a. i en merknad der en mener at Nærings- og fiskeridepartementet må gjennomføre en kartlegging av hvordan staten håndterer den klimarelaterte risikoen knyttet til eierskap.

Så registrerer jeg at Venstre ikke er med på forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, og mitt spørsmål er da: Har representanten Farstad en klar forventning om at statsråden følger opp denne flertallsmerknaden, selv om Venstre altså ikke er med på forslaget?

Pål Farstad (V) [12:56:28]: Jeg forventer at flertallsmerknader blir fulgt opp av statsråden. Vi har jo elementer i merknaden fra komiteen om klima og miljø som Venstre definitivt er med på, og hvor vi kanskje også har vært førende. I klima- og miljøspørsmål håper jeg at man vil ta de grep som er nødvendig for å komme et steg videre.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:57:13]: Eg legg merke til i innstillinga at Arbeidarpartiet og Senterpartiet foreslår ein rekrutteringsstrategi for kvinner i dei statleg eigde selskapa, og Venstre og Kristeleg Folkeparti går imot det. Kvifor?

Pål Farstad (V) [12:57:32]: Det er riktig, som representanten Knag Fylkesnes observerer her, at vi legger til grunn at det er en del av det som skal gjøres av regjeringen i det videre arbeidet med eierskapsmeldingen, uavhengig av om vi er med på merknaden eller ikke.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:58:16]: Alle i denne salen er einige om at staten skal eige, og alle er også einige om at staten ikkje skal eige alt. Vi er alle for ein blandingsøkonomi, men der stoppar også einigheita. Den store forskjellen er blandingsforholdet.

Noreg er, med store eksportinntekter og overskot, spesielt sidan tidleg på 1990-talet, dømt til å eige noko. All reduksjon av statleg eigarskap innanfor Noreg fører til ein tilsvarande auke av norsk statleg eigarskap i utlandet. Det er som eit bankebrett. Så når regjeringa argumenterer med at staten eig for mykje, gjer ikkje statleg nedsal i Noreg noko med det. Spørsmålet må derfor vere mykje meir prinsipielt: Kva skal staten Noreg eige? For SV er svaret enkelt: infrastruktur, naturressursar og miljø. Lat oss ta infrastruktureksemplet først: Noreg ville aldri hatt det godt utbygde tele- og mobilnettet vi har i dag, utan at staten hadde ei sterk styring over Televerket og seinare Telenor.

Eg har reist med hurtigbåt frå Træna til Bodø med NetCom-dekning, utan å kunne laste inn Avisa Nordland si heimeside før eg kom til Gildeskål kommune. Det er ein distanse som svarar til ca. avstanden mellom Stavanger og Sogndal. Kjem ein til dei store byane, er dekninga med NetCom derimot fantastisk, med 4G og greier. Sånn prioriterer marknaden tettbygde strøk først – spreiddbygde strøk veldig halv hjarta.

SSB viste nyleg at utbreiinga av gode nett og breiband har hatt ein positiv effekt på økonomisk vekst og produktivitet. God breibandutbygging i geografiske område der det står dårleg til økonomisk eller i griskrendte strøk viser seg å ha utjamnande effektar samanlikna med område med vel etablert breibandinfrastruktur. Mobilt breiband er eit viktig alternativ til fast breiband. I eit sånt perspektiv burde det seie seg sjølv at staten ikkje bør selje seg ned i eit så viktig selskap som Telenor. Vi bør kjøpe oss opp og bruke selskapet enda meir aktivt i spreiddbygde delar av landet, kor dei store verdiane ligg langt utanfor dei store byane.

Dei som meiner at staten bør selje seg ned i Telenor, går inn for dårlegare nettdækning i store delar av landet, som vil føre til lågare verdiskaping og generelt stor irritasjon. Kvifor skal ein gjere dette? Er det for å kjøpe aksjar i gullgruveselskapet Goldcorp i Guatemala og Colombia?

Flytoget: Det verste med høgresidas ønske om sal av Flytoget er ikkje at staten mister ei god inntektskjelde. Det verste er at det vil øydeleggje kollektivsuksessen til Gardermoen, fordi prisane vil gå opp, noko som fører til at talet på reisande går ned. Gardermoen er den flyplassen i Europa med høgast kollektivdel. I overkant av 67 pst. reiser kollektivt til og frå flyplassen – 47 pst. med tog og 21 pst. med buss. Den raud-grøne regjeringa hadde ambisjonar om å auke den delen ytterligare, til 75 pst. Dagens Flytoget AS blir altså målt på både lønsemd og kollektivdel. I Høgre & co. si verd er dette viktige samfunnsoppdraget borte. Folket ville fått høgare prisar, og kollektivdelen ville gått ned. Kvifor? For å kjøpe eigedomar i London?

Det same resonnementet har SV når det gjeld naturressursar: Statsskog og Cermaq står på spel. Noreg har særleg fire store naturressursar: olje, vasskraft, fisk og skog.

Mens det er udiskutabelt at staten skal ha ein sterk eigarskap i olje og vasskraft, er det ikkje den same argumentasjonen for fisk og skog. Samtidig representerer fisk og skog store, fornybare naturressursar som Noreg har enorme moglegheiter til å utnytte industrielt. All erfaring viser at dei landa som evnar å skape industri av sine naturressursar, har den mest berekraftige økonomien. Eg er villig til å vedde ei god flaske whisky på at utanlandske selskap og investorar som har godt utbygde verdikjeder utanfor landet, kjem til å satse industrielt i Noreg.

Ved å selje seg ut av desse selskapa sementerer høgresida Noreg som ein råvareleverandør. Kvifor? For å eige ein liten bit av Google?

Den største utfordringa vi som samfunn står ovanfor no, er dei menneskeskapte klimaendringane. Eg registrerer at Venstre, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet har skjønt at ein også skal bruke statleg eigarskap som eit verkemiddel i klima- og miljøpolitikken. Eg forstår ikkje kvifor Arbeidarpartiet ikkje er med på den merknaaden.

Eg registrerer også at Senterpartiet og Arbeidarpartiet fremjar forslag om kjønnsutjamning, og eg er overraska over at Venstre og Kristeleg Folkeparti er imot det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingunn Foss (H) [13:03:36]: Flertallet i næringskomiteen vil holde fast på hovedprinsippene i statens holdning til lederlønn i selskaper der staten er eier. Fastsettelse av godtgjørelse for ledende ansatte skal være styrets ansvar, og lederlønninger skal være konkurransedyktige, men ikke lønnsledende. Lederlønningene er en balansegang mellom å være konkurransedyktig og å finne et nivå der rett kompetanse og erfaring kan rekrutteres til selskapene.

Forslagene fra SV vil gripe langt inn i styrenes ansvarsområde, og spørsmålet til SV er om de vil fravike de statlige styringsprinsippene i eierskapspolitikken.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:04:11]: Leiarlønningane i statlege selskap har lege i front også i forhold til det private. Det har vore ein lønnsgalopp – no heldt eg på å seie noko som ikkje er særleg parlamentarisk – som ikkje liknar noko.

Staten har eit heilt spesielt moralsk ansvar for å sørge for at leiarlønningar er på eit nivå som moralsk svarer til det som er folkets oppfatning av kva som er riktig. Det er så spennande å vere leiar i så spennande bedrifter som Telenor, Statoil, Flytoget osv. at eg trur ingenting på at det som avgjer, er 2-3 mill. kr meir eller mindre. Det er ikkje det som avgjer om kompetansen blir påverka eller ikkje. Det å ha eit statleg eigarskap forpliktar på langt større område enn berre å følgje kva som går føre seg i merknaaden. Det er ikkje sånn at vi kan konkurrere med Google når det gjeld løn, men vi kan konkurrere når det gjeld interessante oppdrag for folk som har lyst til å ta artige jobbar.

Ingunn Foss (H) [13:05:19]: Betyr det at SV vil fravike styringsprinsippene i eierskapspolitikken?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:05:21]: Vi har ein annan type tilnærming til eigarskapsmeldinga, som kanskje representanten har fått med seg. Og dersom representanten også les programmet vårt, vil ho sjå at vi har eit heilt anna forhold til eigarskap. Vi meiner jo at staten Noreg eig for lite. Tenk kva for rolle vi kunne hatt dersom vi verkeleg hadde satsa på Kongsberg Gruppen, satsa på Telenor, brukt det til å gjere Noreg verdslende innanfor rom- og mobilteknologi – det som verkeleg er dei store mogleghetene i framtida. Tenk, dersom vi hadde brukt Cermaq og Statskog som store industrielle aktørar til verkeleg å utvikle bioøkonomien i Noreg. Det blir skusla bort i ei sky av næringsnøytralitet og «hands off» frå statleg styring. Det fattar ikkje SV – det er vi sterkt imot.

Gunnar Gundersen (H) [13:06:25]: Representanten Knag Fylkesnes sa at lønnsutviklingen ikke lignet noe. Jeg minner om hvem som har sittet i regjering i åtte år. Det er ganske viktig å ha med seg. Det var altså under SVs styre.

Men jeg synes vi må få klarhet i dette. En annen type regulering av det statlige eierskapet, sier SV. Betyr det at SV går bort fra de ti styringsprinsippene som staten styrer etter? Det er ganske viktig å få avklart. Knag Fylkesnes kan sette seg inn i den praktiske situasjonen: Et styremedlem er personlig ansvarlig for å forvalte selskapet på best mulig måte. Skal da staten pålegge styremedlemmene å ikke ansette dem de mener er best, og forholde seg til det som er SVs forslag, at ingen skal tjene mer enn statsministeren? Dette er ganske viktig, det går på det helt prinsipielle grunnlaget for statlig eierskap.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:07:28]: Det er fleire ting her som eg reagerer på. Det eine er at eg trur ikkje eg har opplevd eit einaste innlegg frå representanten Gundersen der åtte år i regjering ikkje har vore nemnt. No er vi komne eitt og eit halvt år – kanskje enda litt meir – inn i eit blå-blått styre, så eg ser jo for meg at representanten Gundersen snart begynner å snakke om noko anna – begynner å sjå framover.

Når det gjeld prinsippa – det er løn vi snakkar om, det er den styringsretten som styreromma har, det er den som vi ønskjer å påverke. Resten – korleis det andre går føre seg – får vi komme tilbake til. Men det er denne eine tingen vi meiner. Det er folk som tener uendeleg mykje meir enn statsministeren, som det sikkert er einighet om her i salen må ha den mest interessante jobben i dette landet. Dersom representanten meiner at vi slit med å få kompetente folk til den typen stillingar fordi dei ikkje tener vesentleg meir, då lurar eg på kva representanten tenkjer på. Men eg trur at dersom staten Noreg set klare grenser for kor mykje ein kan tene, og det orienterer seg mot løna i regjering, kjem vi ikkje til å tape kompetanse på det.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Statsråd Monica Mæland [13:08:48]: Mangfoldige, velutviklede og kompetente Eiermiljøer er en forutsetning for samfunnets konkurransekraft og verdiskaping. Et godt eierskap – privat og offentlig – skaper trygge ar-

beidsplasser og finansierer våre viktige velferdsordninger.

De aller fleste selskaper i Norge er privateide, og privat eierskap er hovedregelen i norsk næringsliv. Noen grunnleggende forhold gjør privat eierskap godt egnet til å bidra til verdiskaping og til å styrke norsk konkurransekraft. Privat eierskap av norske bedrifter er viktig, og det er bra. Vi vet at privat initiativ og privat investeringsvilje er en drivkraft for utviklingen i økonomien. Og derfor mener vi at det å redusere statens eierskap vil føre til økt mangfold ved at innflytelse i næringslivet fordeles på flere aktører.

Samtidig er det gode grunner til at staten skal være hel- eller deleier i et utvalg selskaper. Begrunnelsen varierer fra selskap til selskap og tar utgangspunkt i at statlig eierskap gir langsiktighet og stabilitet og bidrar til at samfunnsmessige hensyn ivaretas.

I eierskapsmeldingen begrunner vi det statlige eierskapet. Vi forklarer hvorfor og hva staten bør eie, hvor mye staten bør eie, og hvordan vi skal forvalte eierskapet.

Regjeringens eierskapsmelding videreutvikler den statlige eierskapspolitikken. Vi forsterker forventningene staten har på samfunnsansvarsområdet generelt, og forventninger til klima og miljø og arbeidet mot korrupsjon og for åpenhet spesielt.

Vi tar samtidig vare på bærebjelkene i eierskapspolitikken, som har ligget fast gjennom mange år:

- Det handler om at det statlige eierskapet skal utøves profesjonelt og forutsigbart.
- Det handler om en klar rollefordeling mellom staten som eier og styrene.
- Det handler om at staten ikke er representert direkte i styrene og tar del i de forretningsmessige beslutningene.
- Det handler om at eierbeslutninger og vedtak skal foregå på generalforsamling.
- Og det handler om at selskaper med statlig eierandel må kunne konkurrere på samme vilkår som andre selskaper.

Det er gledelig at en samlet næringskomité stiller seg bak disse grunnleggende rammene. Det gir forutsigbarhet og legitimitet til det statlige eierskapet.

Så registrerer jeg at enkelte medlemmer har fremmet forslag som kan utfordre disse rammene, og som kan gå på bekostning av den etablerte ansvarsdelingen vi har, mellom styre og eier.

Statens hovedoppgave overfor næringslivet er å legge til rette for all verdiskaping, offentlig og privat, gjennom gode rammebetingelser.

Når staten har rollen som både eier og regulator, gir det staten stor makt – og det krever at man er svært tydelig i utøvelsen av sine ulike roller. Staten bør derfor ikke eie i selskaper, med mindre det er veldig gode grunner for det.

Det er få land i verden som har et større statlig eierskap enn Norge. Regjeringen ønsker maktspredning og økt Eiermangfold. Med bakgrunn i dette ønsker regjeringen å redusere statens direkte eierskap over tid. Vi mener staten ikke bør ha som langsiktig mål å eie i selskaper hvor målet med eierskapet kun er å maksimere verdien av sta-

tens investeringer. Derfor ber vi om fullmakt til å kunne redusere statens eierskap i selskaper som er plassert i kategori 1.

Vi ønsker i tillegg fleksibilitet til å kunne redusere statens eierskap ned mot 34 pst. i to av selskapene i kategori 2.

Jeg er veldig fornøyd med at flertallet i næringskomiteen støtter denne tilnærmingen, og at de har sluttet seg til nesten alle fullmakter regjeringen har bedt om.

For to av selskapene ønsker Stortinget å utsette vurderingen av fullmakter fram til viktige avklaringer er gjort. Det har jeg forståelse for, og det er noe regjeringen uansett ville ha avklart før eventuelle reduksjoner i statens eierskap hadde blitt gjennomført. Det arbeidet er allerede igangsatt.

M a r i t N y b a k k hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Else-May Botten (A) [13:13:26]: I Klassekampen 1. februar 2014 sa næringsminister Monica Mæland at alt i prinsippet kan selges. I stortingsmeldingen sto det at regjeringen ber om fullmakt til nedsalg av 34 pst. av Kongsberg Gruppen, men i innstillingen står det at den fullmakten blir satt på vent fordi det har kommet fram informasjon gjennom høringen som gjør at det er viktig å ta en pust i bakken og finne ut hvordan man forholder seg til dette. I Arbeiderpartiet har vi et forslag, forslag nr. 9:

«Stortinget ber regjeringen vurdere andre lands reguleringer og lovgivning for å sikre kontroll med eierskapet i selskaper av særlig betydning, og fremme sak om dette for Stortinget.»

Hvorfor er ikke regjeringen med på den merknaden hvis man har snudd i denne saken og begynt å finne ut at følelser kanskje ikke er det viktigste, slik man viste i februar, men at fakta som har kommet fram underveis, er viktigere?

Statsråd Monica Mæland [13:14:23]: Jeg tør vel tippe, uten at det kanskje er lov i Stortinget, at det sitatet er tatt ut av sin sammenheng. Jeg har aldri ment og regjeringen har aldri ment at alt skal selges, det er derfor vi har framlagt en eierskapsmelding, som definerer hva vi skal eie.

Så er det slik at en fullmakt til å gjøre en vurdering er en fullmakt til å avklare alle sider av en sak. Dette er en velkjent arbeidsmåte. Derfor brukte vi fra vi fikk fullmakt til å selge Entra, faktisk trekvart år på å gjøre en vurdering av hvordan det skulle gjøres. Vi brukte ett år på å vurdere Mesta før vi konkluderte med at vi ikke skulle selge.

Nå er det slik at sikkerhet og beredskap er noe regjeringen har på sin toppliste over prioriterte saker. Det er ikke slik – det var ikke slik under de rød-grønne, det er ikke slik nå – at vi utøver denne type politikk gjennom vårt eierskap. Det gjør vi gjennom vår myndighetsutøvelse, altså andre lover og regler. Men alt dette ville vært vurdert – og blir vurdert – i forbindelse med det forslaget som nå får et flertall i Stortinget.

Ingrid Heggø (A) [13:15:45]: Maktspreiing og eigmangfold ved nedsal betyr vel truleg at ein slepp mange nye, private aktørar til. Det er litt usikkert etter å ha høyrte replikkordskiftet her i stad, om regjeringa meiner at Telenor treng nye industrielle partnarar, men kvifor ein går bort frå ein langsiktig og tolmodig eigar som staten er, er uforståeleg for folk flest, og derav òg mange reaksjonar. Kva for industrielle fordelar vil det gje Telenor å få inn mange nye småaksjonærar, eventuelt utanlandske fond, i staden for staten? Det er spørsmål nr. 1. Spørsmål nr. 2 er: Korleis vil regjeringa sikra at dei nye eigarane er langsiktige?

Statsråd Monica Mæland [13:16:41]: Det er litt pussig at dette spørsmålet kommer opp, i og med at Arbeiderpartiets leder i Dagens Næringsliv 25. januar argumenterte for at industrielle eiere kunne være aktuelt i nettopp Telenor og Kongsberg Gruppen, selv om Arbeiderpartiet altså ikke i dag går inn for å gi en fullmakt. Så det antar jeg er noe Arbeiderpartiet også har vurdert kan være hensiktsmessig. Det vi har redegjort for, er at staten skal være en langsiktig eier i Telenor. Vi skal eie med 34 pst., fordi det er det vi trenger for å opprettholde hovedkontorfunksjonen og det viktige teknologimiljøet. Dette har vi redegjort for i denne eierskapsmeldingen. Det handler om at Telenor i en gitt situasjon skulle kunne redusere det statlige eierskapet for å få på plass andre eiere, som kan være viktig for Telenor i et marked som er i ganske stor endring. Hvilke situasjoner som skulle oppstå, skal ikke jeg spekulere på, men dette er altså en mulighet vi kan se komme, og hvor det kunne være en aktuell problemstilling.

Geir Pollestad (Sp) [13:17:50]: Det er betenkelig at det er det enkelte selskap som må komme til Stortinget og fortelle at regjeringens politikk har store sikkerhetspolitiske utfordringer, slik som det skjedde med Kongsberg Gruppen. I spørretimen 12. november utfordret jeg statsministeren på dette. Hun så ingen problemer med å selge Kongsberg Gruppen ut med det regelverket som var. Så har heldigvis også regjeringen snudd.

Mitt spørsmål er: Har en kommet i gang med arbeidet med dette regelverket som en ønsker? Og med tanke på at dette vil berøre rettighetene til dagens private aksjeeiere i Kongsberg Gruppen, svært kompliserte ting både mot Grunnloven og EØS-retten, tror statsråden at et sånt regelverk kunne være på plass før valget i 2017?

Statsråd Monica Mæland [13:18:48]: For det første må jeg nok skuffe representanten: Regjeringen har ikke snudd. Vi står fast ved at det for Kongsberg Gruppen er viktig med statlig eierskap, men at 34 pst. er tilstrekkelig.

For det andre: Det har verken under den forrige regjeringen eller denne vært slik at vi utøver beredskaps- og sikkerhetspolitikk gjennom vår eierskapsutøvelse. Det gjør vi gjennom myndighetslovgivning, og det er det vi har sagt til Stortinget at vi skal avklare.

For det tredje: Dette bør være en kjent arbeidsmåte. En fullmakt betyr fullmakt til å gå i gang med å gjøre et arbeid og vurdere alle sider av en sak, på samme måte som vi vil

måtte vurdere Senterpartiets forslag om å kjøpe seg opp i DNB. Det utfordrer eksisterende lovgivning, men dette er noe som vil bli avklart i det arbeidet.

Geir Pollestad (Sp) [13:19:42]: Jeg stusser litt når en står så hardnakket fast på at et nedslag til 34 pst. er rett nå, før en har et regelverk på plass. Det vil i så fall bety at en ikke-alliert – det kan være mange som en ikke ønsker skal eie Kongsberg Gruppen – kan kjøpe seg opp i selskapet. Dette er ikke nevnt med ett eneste ord i eierskapsmeldingen. Da er mitt spørsmål: Er statsråden glad for det ansvaret som Stortinget har tatt, eller skulle hun ønsket at den fullmakten ble gitt?

Statsråd Monica Mæland [13:20:20]: Jeg må bare oppklare: Det vi står fast ved, er at vi ønsket å få en fullmakt, en fullmakt til å gjøre et arbeid med å utrede alle sider av en sak, slik vi har gjort med Mesta, hvor vi brukte ett år, Entra, hvor vi brukte tre kvart år. Dette arbeidet gjøres ikke i forkant av en fullmakt, men i etterkant. Dette er en kjent arbeidsmåte, og det er det jeg står fast på at regjeringen gjør, og det arbeidet er allerede igangsatt.

Pål Farstad (V) [13:20:57]: Som jeg var inne på i hovedinnlegget, savner Venstre en ambisjon fra regjeringen om å gjøre eierskapspolitikken grønnere. For Venstre har det vært viktig å fastslå at 2-gradersmålet skal ligge til grunn for statens utøvelse av det statlige eierskapet og strategiene til selskap der staten er en betydelig eier.

Mitt spørsmål til næringsministeren er: Hvordan vil næringsministeren jobbe for at 2-gradersmålet blir nådd gjennom eierskapspolitikken?

Statsråd Monica Mæland [13:21:33]: På klima- og miljøområdet har denne regjeringen styrket sine forventninger til selskapene sammenliknet med det den forrige eierskapsmeldingen gjorde. Det er nettopp fordi vi ser at også gjennom vårt eierskap må vi følge opp selskapene, slik at vi greier å nå de målene og de behovene vi har for det grønne skiftet.

Så har regjeringen vært tydelig på at vi står fast ved ansvarsfordelingen for dette arbeidet. Arbeidet må gjøres av selskapene som er veldig forskjellige, av styrene i selskapene som må legge en strategi, både på dette området og på likestillingsområdet. Det er bakgrunnen for at vi har henvist til at det er styrene som må gjøre dette arbeidet, og så skal vi i vår eierdialog følge opp dette arbeidet og selvsagt forholde oss til de vedtak som Stortinget treffer.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:22:35]: I samandraget av denne meldinga står det noko som eg har vore inne på tidlegare, og som eg er veldig overraska over, at den industrielle kompetansen i staten, nærmare bestemt i ministerens eige departement, er for dårleg. Det er eitt av fleire argument for at ein skal selje seg ned, men det blir sett fram som eit viktig argument for at ein skal selje seg ned i desse selskapa og bli ein meir passiv eigar, med passivt fleirtal og nedsal. Då blir det openberre spørsmålet ein må stille seg: Kvifor har ein ikkje bygd opp den kompetansen, sikra seg

betre kompetanse på den eine sida? Og selvsagt: Med kva kompetanse har ein då vurdert desse selskapa inn i kategori 1, når ein ikkje har den kompetansen i egne rekkjer?

Statsråd Monica Mæland [13:23:28]: Jeg kjenner meg ikke igjen i beskrivelsen «for dårleg». Det uttrykket tror jeg ikke vi har brukt. Men det er ikke utenkelig at private eiere som har en helt annen aktivitet i markedet og i styrene, har en annen kompetanse. De sitter i styrene. De kjenner markedene. De tar del i beslutningene. Det gjør ikke staten. Det har vi faktisk ikke gjort siden Kings Bay, og vi har utviklet prinsipper for hvordan staten skal opptre. Vi sitter ikke i styrene. Vi tar ikke del i beslutningene; det er det styrene som gjør. Men vi peker ut styremedlemmer som har kompetanse, og det arbeidet er vi gode på, og vi skal hele tiden forbedre det.

Så er ikke det begrunnelsen for at staten skal eie eller ikke. Begrunnelsen for dette har jeg redegjort for veldig mange ganger nå. Det handler om maktspredning. Det handler om mangfold. Det handler om at vi har et veldig stort statlig eierskap i Norge, og jeg mener at det er riktig å få inn flere eiere i næringslivet.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Statsråd Sylvi Listhaug [13:24:43]: Statskog SF eier om lag en femtedel av landarealet i Norge, men bare en mindre del av dette er skogareal. Trekker vi fra de arealene som er statsallmenning og områder som er vernet, eller i verneprosesser, utgjør dette ca. 2,4 mill. dekar produktivt skogareal. Dette utgjør mindre enn 1 pst. av Norges totalareal. Det er dessuten ikke tatt noen avgjørelser på hva regjeringen skal legge fram for Stortinget i denne saken. Det er altså ikke snakk om salg av Norge! Regjeringen har heller ikke i eierskapsmeldingen bedt Stortinget om fullmakter til å selge skog. De fullmaktene som vi bruker nå for utsalg av Statskogs skogeiendommer, ble foreslått under den rød-grønne regjeringen – og vedtatt.

Hensynene til allmennhetens tilgang til jakt og fiske blir også belyst i utredningene som nå gjennomføres. Etter at foretaket kjøpte 1,1 mill. dekar skog av Orkla ASA i 2010, har Statskog både effektivisert driften og iverksatt et salg av spredte skogeiendommer. Dette vil innebære salg av ca. 600 000 dekar skog. Det er Statskog SF som selv – etter oppdrag fra den rød-grønne regjeringen – har vurdert hvilke eiendommer som er aktuelle for salg for å bedre arronderingen av sine eiendommer og dermed oppnå mer rasjonell drift.

I tillegg er arronderingssalget viktig for å styrke norsk privat og lokalt eierskap til norske ressurser samt å bedre ressursutnyttelsen av skogeiendommer i landet. Så langt har Statskog solgt 148 eiendommer. 69 pst. av disse er solgt til lokale kjøpere i samme kommune, 13 pst. er kjøpt av Miljødirektoratet for bruk i verneprosesser, 10 pst. er kjøpt av kommuner, og 8 pst. er kjøpt av andre. Dette viser at arronderingssalget så langt har styrket lokalt eierskap. At Arbeiderpartiet nå mener at arronderingssalget bør anses som fullført, etter at halvparten av det som ble plan-

lagt solgt under forrige regjering, fortsatt gjenstår, synes jeg framstår som noe underlig.

I foretaksmøte med selskapet har jeg bedt Statskog utrede ulike modeller for privatisering. Statskog skal legge fram sin utredning 1. mars.

Jeg mener det er nødvendig med en grundig utredning om hvilke modeller for privatisering og organisering av skogvirksomheten som samlet sett kan gi bedre utnyttelse av summen av statlig og privat skog. Ifølge Norsk institutt for skog og landskap er det bærekraftig grunnlag for å øke uttaket av tømmer fra de norske skogene til minst 15 mill. m³ årlig. Dette tilsvarer en økning på 35 pst. sammenlignet med perioden 2008–2012. Rapporten fra Skog22 indikerer at skog- og trenæringene kan ha et økonomisk omsetningspotensial på minst 180 mrd. kr per år, en firedobling fra nivået i 2012.

Det må investeres til for at skogsektoren skal opprettholde og helst styrke sin konkurransevne. Kan det være andre måter å organisere det statlige skogeierskapet på som kan løse ut investeringsvilje og større verdiskaping i skogsektoren i Norge? Jeg kan vanskelig se at det er feil å se på mulighetene for å styrke skogsektoren i Norge.

Statskogs utredninger skal også kartlegge og belyse i hvilken grad allmennhetens tilgang til jakt og vilkår for jakt, fiske, friluftsliv og andre brukerinteresser kan bli påvirket som følge av en privatisering av skogvirksomheten, og på hvilken måte en kan sikre at tilgangen ikke blir dårligere.

Jeg vil bruke noe tid på å vurdere utredningen når den foreligger, og ta stilling til aktuelle tiltak. Større endringer i Statskog SFs virksomhet og rammevilkår vil bli forelagt Stortinget på egnet måte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Odd Omland (A) [13:29:27]: Jeg merket meg i replikkordskiftet mellom representantene Geir Pollestad og Gunnar Gundersen at Gundersen ikke svarte på spørsmålet om regjeringen vil selge ut skogen i Statskog. Da Stortinget senest behandlet Dokument 8:119 for 2010–2011, om Statskog, skrev Høyre og Fremskrittspartiet i merknaden i innstillingen følgende:

«Disse medlemmer viser til at det ikke er en statlig oppgave å eie skog (...).»

Stiller statsråden seg bak det Fremskrittspartiet og Høyre har sagt om at det ikke er en statlig oppgave å eie skog?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:30:09]: I motsetning til forrige gang da det ble solgt skog, da det verken ble laget noen utredning eller forelagt Stortinget hvilket omfang man skulle selge ut i, ønsker denne regjeringen å gjøre en grundig jobb ved både å utrede hvordan en eventuelt kan gjøre dette, og så komme til Stortinget for å be om en fullmakt i tråd med det vi måtte bestemme oss for.

Vi mener det er viktig å få mer ut av norske skoger – at vi greier å utnytte det potensialet som er i skogen – og det er forunderlig at Arbeiderpartiet, som tydeligvis skal satse på skogpolitikk, helt ser vekk ifra at så å si alle framtreden-

de personer i skognæringen ser behovet for at vi er nødt til å gjøre noe for å greie å utnytte skogen på en bedre måte enn i dag. Så langt har det ikke kommet ett alternativt forslag fra Arbeiderpartiet om hvordan dette kan gjøres. Jeg ser fram til at en kommer med forslag og ikke bare kritikk av det regjeringen nå har satt i gang, som er en utredning og ingenting annet.

Odd Omland (A) [13:31:17]: Retorikken her har jo vært at det regjeringen mener i sin framleggelse når det gjelder Statskog, er det samme som det de rød-grønne gjorde. Jeg vil minne om at de rød-grønne i sine merknader i Innst. 153 S for 2010–2011 skrev at «flertallet er fornøyd med at det er lagt opp til et omfattende arronderingssalg av spredte skogteiger». Nå sier regjeringen at deres mål er å selge 1,1 millioner dekar av Statskog. Mener statsråden at dette ikke er noe mer enn å selge spredte skogteiger?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:32:05]: Så langt har ikke denne regjeringen foreslått noe som helst for Stortinget, vi har bare pekt på at vi har satt i gang en utredning som Statskog nå er i ferd med å gjennomføre. Ser vi på det som ble sagt i forbindelse med utsalget som den rød-grønne regjeringen tok initiativet til, sa daværende landbruks- og matminister Lars Peder Brekk at i tillegg til å effektivisere skogdriften i Statskog kan salget «styrke næringsgrunnlaget for private skogeiere, kommuner og allmenninger». Det vi sier i vår melding, er at regjeringen vil styrke det private skogbruket. Det er altså med andre ord i tråd med det som var formålet for den forrige regjeringen – å styrke det private skogbruket. Så skal vi komme tilbake med et forslag til hvordan det konkret kan gjøres, når vi har en utredning å ta tak i. Da skal vi begynne å diskutere det som er realitetene i denne saken.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [13:33:09]: Takk for at statsråden kom til denne debatten, det tror jeg var lurt.

Alle stiller seg bak arronderingssalget av Statskog. Spørsmålet er hva vi skal gjøre med de siste 500 000 dekarene. Jeg har lyst til å utfordre statsråden: Hvem tror statsråden skal kjøpe de siste 500 000 dekarene når arronderingssalget av 600 000 dekar til lokale skogbønder og bønder er unnagjort?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:33:50]: Det vi vet, er at det er stor interesse for skog i Norge. Vi har jo utrolig mange små skogeiere, og en god del av dem kunne tenke seg å eie mer enn de gjør i dag. Det er litt for tidlig å si så mye om hvordan dette skal gjøres, nettopp fordi vi har satt i gang en utredning om hvordan man kan organisere det. Jeg vil avvente å komme med noen konklusjoner før utredningen foreligger, og jeg vil gå grundig inn i den. Jeg tror det kan komme mange spennende modeller der som det er all grunn til å se nærmere på hvis man har som formål å styrke skogbruket i Norge. Det oppfatter jeg at også Kristelig Folkeparti ønsker.

Geir Pollestad (Sp) [13:34:44]: Jeg er glad for at statsråden siterer tidligere landbruksminister Brekk, og i det si-

tatet får med hensynet til private grunneiere, som er det viktige oppi dette. Dessverre er det i det oppdraget som statsråden har gitt Statskog, hensynet til staten som er det førende. Det står at en skal legge vekt på å maksimere statens verdier i denne prosessen. Det står lite om hensynet til private grunneiere.

Kan statsråden si noe om bakgrunnen for at en så tydelig har pekt på at formålet med denne utredningen er å maksimere statens verdier, og hvorfor en i så liten grad har pekt på at Statskog skal komme opp med modeller som tjener det private, lokale eierskapet, som jo er det viktige når en først skal selge skog?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:35:43]: Jeg mener vi sier ganske tydelig i eierskapsmeldingen at hensynet er å styrke det private skogbruket. Men så mener jeg selvfølgelig også at vi har et ansvar for å ta vare på våre fellesskapsverdier. Det er slik at de verdiene som Statskog forvalter, tilhører oss alle sammen, og hvis vi på et tidspunkt velger å selge ut deler av det, er det klart at vi må få ut så mye verdi av det som mulig.

Jeg vil anta at også det arronderingssalget som den forrige regjeringen satte i gang, handlet om at Statskog skulle få så godt betalt for disse eiendommene som mulig. I tillegg er det vel slik at et profesjonelt selskap skal ha det for øye at en skal drive på en profesjonell måte, og at man ønsker å få så mye verdi ut av det som mulig. Det må gjelde for private selskap, og det må også gjelde for statlige selskap som et utgangspunkt.

Geir Pollestad (Sp) [13:36:46]: Jeg takker for svaret, men er litt undrende. Hvis Statskog gjør den vurderingen at hvis en selger en stor eiendom, så får en en viss mengde penger for den, mens hvis en splitter opp den samme eiendommen i tre, og tre lokale grunneiere får kjøpt den, vil en kanskje i sum få 10 pst. mindre for den totale eiendommen. Er ikke statsråden enig i at når en skal gjennomføre dette arronderingssalget, skal en også ha et øye for hvem en ønsker som kjøpere – og det blir jo viktigere når en kommer lenger ut i prosessen med arronderingssalget, altså nærmere toppen på den fullmakten som er der – eller er det bærende at det er maksimering av statens verdier som ligger til grunn, uansett?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:37:37]: Jeg mener helt åpenbart at det er viktig at vi får ut de verdiene som vi sitter på, på en best mulig måte. Og så ser jeg veldig fram til å få denne utredningen som skal peke på hvordan et eventuelt videre nedslag – privatisering, omorganisering, det har et ganske vidt mandat – kan gjøres. Det som er målet, er at vi skal få mer ut av skogen. Vi har enorme ressurser som står der ute, og som vi ikke greier å utnytte godt nok i dag. Det tror jeg både representanten Pollestad og jeg er enige om. Når denne utredningen foreligger, og vi trekker våre konklusjoner, ser jeg veldig fram til at vi skal diskutere denne saken videre, for jeg tror at de fleste i Stortinget er enige om at målet er å få til en bedre forvaltning av norske skogressurser.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Ingrid Heggø (A) [13:38:43]: Arbeidarpartiet vil bygga landet, vi vil ikkje selja landet. Når vi seier nei til sal av Noreg, handlar det ikkje først og fremst om prosentdelar på Oslo Børs. Brorparten av selskapet som vert selt, er jo ikkje på børs. Minst like alvorleg er det at regjeringa også vil privatisera og selja felles evigvarande ressursar. Dei har starta ein privatiseringsprosess i Statskog som vanskelegger tilgangen til jakt, fiske og friluftsliv for folk, og det er skapt usikkerheit rundt fiskekvotane. Desse verdiane kjem til å verta viktige for landet vårt framover, og dei vil kunna verta meir verde i ei tid der naturressursane vert knappare. Dette ser utanlandske investorar, som ivrar etter å kjøpa seg opp.

For oss i Arbeidarpartiet er det avgjerande viktig at vi framleis eig viktige naturressursar i fellesskap, og at vi brukar det statlege eigarskapet til å sikra auka verdiskaping, industriell utvikling og trygge arbeidsplassar. Problemet til regjeringa er at ein ikkje maktar å svara truverdig på kvifor det er rett å selja. Kva problem løyser desse sala? Kva gevinst får det norske folk ved eit sal? Generelle påstandar om at staten eig for mykje, og at makta skal spreia, er det einaste ulne svaret som vi får. Vi har til gode å sjå noko fagleg belegg for påstandane om at det statlege nedsalet vil føra til meir maktspreiing i den norske kapitalmarknaden. Så langt har vi sett at japanske Mitsubishi har kjøpt Cermaq, og ein spekulerer på om kinesarane vil kjøpa Flytoget. Eg kan heller ikkje forstå at det er betre at lommebøkene til private nyt godt av at utbyte til selskapet går til dei, enn at desse midlane går til fellesskapet, oss alle. Eingongsmidlar frå eit sal vil ikkje gå til fleire lærarar, til meir helse eller til meir eldreomsorg.

I fleire merknader peikar fleirtalet i næringskomiteen, alle unnateke Høgre og Framstegspartiet, på ei rekkje styrkar ved det statlege eigarskapet, bl.a. knytte til langsiktighet og stabilitet, at eigarskapet har betydning for å halda oppe, tiltrekkja seg og utvikla kunnskapsmiljø i Noreg, og at det statlege eigarskapet kan vera med og sikra kontroll over produksjon, varer og tenester av betydning for nasjonal tryggleik, leveringstryggleik eller for å vareta nasjonal suverenitet. Alle desse styrkane ved det statlege eigarskapet er fullstendig underkommunisert av Høgre og Framstegspartiet.

Historisk sett har det statlege eigarskapet betydd utruleg mykje for industriutviklinga i Noreg, og staten har vist at den er med på den utviklinga som faktisk skjer i samfunnet. Sånn er det også i dag, og sånn bør det vera i framtida. Arbeidarpartiet er skuffa over at vi verken fekk med regjeringspartia eller støttepartia på å framheva Norsk Hydro ASA si rolle som viktig bidragsytar til innanlands industri- og kompetanseutvikling, arbeidsplassar og forvaltning av dei store norske naturressursane. Dette ønskjer ikkje regjeringa lenger å definera som ein del av målet med staten sitt eigarskap, noko vi finn urovekkjande.

Det er store verdiar som Høgre og Framstegspartiet vil selja, verdiar som i dag gjev god avkastning til samfunnet kvart år. Det er ikkje berre dårleg politikk å selja, det er òg dårleg butikk, og vi treng avkastninga frå selskapet. Totalt

fekk vi vel om lag 25 mrd. kr frå desse selskapa i fjor. Det er alvorleg mykje til skule, det er alvorleg mykje til eldreomsorg, og det er alvorleg mykje til helse som fell bort dersom ein skulle ha selt alt.

Fleire av dei store selskapa der staten er medeigar, skaper også grobottn for utvikling og innovasjon i nye selskap som spring ut av aktiviteten i industriklyngene. Dette gjev mange moglegheiter framover.

Det ideologiske utsalet, med argumentasjonen om at private er betre eigarar, står ikkje til truande. Grunngevinga for denne politikken må ein nesten ha gått i studierirkel hjå Unge Høgre eller FpU for å forstå.

Eg vil koma med ei lita oppmoding til Venstre og representanten Farstad, som frå talarstolen ber om eksakt det same som Arbeidarpartiet og Senterpartiet ber om i forslag nr. 9: Når dei er samde i det forslaget, må dei òg stemma for det.

Frank Bakke-Jensen (H) [13:44:03]: Hva vi skal leve av i framtida, henger nøye sammen med hvordan vi forvalter verdiene våre i dag, og den betydelige eierporteføljen den norske stat besitter, både nasjonalt og internasjonalt. Hvilke prinsipper vi følger for dette eierskapet, hvilket formål vi legger til grunn for eierskap i forskjellige selskaper og i forskjellige sektorer, hvilken betydning det statlige eierskapet har for konkurransekraften i norsk næringsliv – alt dette er spørsmål som berører det jeg innledet med: Hva og hvordan den norske stat eier, griper direkte inn i hva vi skal leve av nå, og hva vi skal leve av i framtida.

Meldingen vi debatterer i dag, er derfor ikke en melding om hva vi skal selge – som man kan få inntrykk av når man hører enkelte representanter på talerstolen her – men en melding om hva og hvordan vi skal eie.

Jeg støtter regjeringens syn, at privat eierskap bør være hovedregelen i norsk næringsliv, og jeg registrerer med tilfredshet at det står en samlet komité bak denne sentrale formuleringen.

Regjeringen Bondevik utformet i 2002 ti prinsipper for god eierstyring, som angir hvordan staten vil agere som eier, og hva staten vil forvente av selskapene. Disse prinsippene har skapt en forutsigbarhet i statens eierskapsutøvelse som er positivt tatt imot av aktørene i det norske kapitalmarkedet.

Statens prinsipper for god eierstyring har vært uendret siden 2002, altså gjennom fire forskjellige regjeringer. I tillegg deler vi selskapene i forretningsmessige selskaper med statlig eierandel, der statens hovedmål er å maksimere verdiene av statens investeringer, og statlige selskaper med sektorpolitiske mål, der et overordnet mål er at målsettingen oppnås på en ressurseffektiv måte.

Arbeiderpartiet endret ikke disse prinsippene i sin regjeringstid, heller ikke i sine merknader i dag. Men det er spesielt når man kan lese at Stoltenberg-regjeringen allikevel hadde noen ekstra prinsipper for statlig styring, noen man hadde ved siden av. Paradokset blir heller det at flere steder i Arbeiderpartiets merknader finner man at arbeiderpartirepresentantene ikke finner det nød-

vendig å styre etter disse prinsippene når man er i opposisjon. Det er dobbeltkommunikasjon fra Arbeiderpartiets side.

I slutten av forrige stortingsperiode skapte debatten om salg av Cermaq ganske høy temperatur i denne salen. Cermaq var av den rød-grønne regjeringen definert som et kategori 1-selskap, altså et selskap vi beholdt av forretningsmessige grunner og med forretningsmessige mål. Jeg skal ikke gå inn på debatten om hvorvidt Marine Harvest ville bli en god eier eller ikke, men et argument som den gang ble framført av Arbeiderpartiet og daværende næringsminister, Trond Giske, var følgende: Cermaq har en stor for- og forskningsdivisjon som heter EWOS. Den er det ønskelig å beholde i Norge. Forskning og kunnskap er viktig for sjømatklyngen.

Man hadde altså en industriell begrunnelse for å beholde EWOS. Giske antydte sågar i debatten at denne var så viktig at man antakelig burde ha karakterisert Cermaq som et selskap med sektorpolitiske mål.

For oss som var enig i Stoltenberg II-regjeringens egne prinsipper, at det å respektere skillene mellom statens rolle som politikktutformer, markedsregulator, myndighetsutøver og rollen staten har som eier, er viktig for å sikre legitimitet og for å skape tillit til staten som eier, var dette et ganske så overraskende standpunkt fra næringsministeren. Da Stoltenberg-regjeringen med samme næringsminister kort tid etter solgte EWOS, denne viktige kunnskapsdivisjonen, til to amerikanske investeringsfond, ble overraskelsen enda større. Man solgte altså uten noen industriell begrunnelse.

Arbeiderpartiet overrasker på nytt når de i merknadene om Cermaq ASA finner det opportunt å påpeke at Cermaq ASA er solgt til utlandet, uten at man utdyper hva man mener med det. Man har altså ingen mening med eierskap, man må legge på en merknad for å være uenig.

Cermaq ASA er altså solgt, med en fullmakt utstedt av Stoltenberg II, til en av de største japanske næringsmiddelkonsernene, noe som tilfører selskapet kapital og kompetanse, styrker muligheten for forskning og utvikling og sist, men ikke minst, letter selskapets markedsadgang til Japan, et av verdens desidert største og best betalende markeder.

Her er det altså slik at regjeringen og næringsminister Mæland har solgt med en industriell begrunnelse.

Vi har ryddet opp i den utfordrende posisjonen det blir når staten skal både vedta lover og eie, forvalte og kontrollere samme selskap. Her bør diskusjonen rundt havbruksnæringsens bærekraft være kjent for alle medlemmene av næringskomiteen.

Avslutningsvis: Arbeiderpartiet viser i sine merknader til fulle at et prinsipp gjelder bare til Arbeiderpartiet behøver et annet prinsipp. Jeg tror det må være det man legger i «dynamisk eierskapsmodell».

Odd Omland (A) [13:49:22]: En kan vel trygt si at regjeringens forslag i den framlagte eierskapsmeldingen til utsalg og nedsalg av strategiske statlige selskaper har fått stor oppmerksomhet og satt følelsene i sving i det norske folk.

Regjeringen har ikke tilkjennegitt og dermed ikke skapt forståelse for hvorfor det er viktig å selge. Argumentene er kun ideologisk motivert, og hovedargumentet har vært maktspredning og styrking av det private eierskapet.

Vi etterlyser en reell begrunnelse for at staten eier for mye, at makta må spres, og at det er bedre at kun private driver forretning. Vi stusser også over at motargumentene knyttet til salg av enkeltelskaper som er kommet fram under Stortingets behandling av meldingen, ser ut til å ha kommet overraskende på regjeringen. Dette vitner om dårlig politisk håndverk fra regjeringens side.

Vi er fornøyd med at Kristelig Folkeparti og Venstre har begrenset regjeringens salgsplaner. Innstillingen fra næringskomiteen viser at regjeringen er på kollisjonskurs med flertallet i Stortinget også i eierskapspolitikken.

Flertallet står sammen om en lang rekke merknader og er mer positive til statlig og aktivt eierskap enn det regjeringspartiene er. Vi står også sammen med Kristelig Folkeparti og Senterpartiet om at alle fordelene med det statlige eierskapet er underkommunisert fra regjeringens side.

Flertallet i komiteen ønsker et aktivt statlig eierskap som ikke bare forvalter fellesskapets finansielle verdier, men som også er pådriver for å sikre deler av samfunnets fellesverdier.

Statskog er folkets eie. Hensynet til å ivareta allmenhetens muligheter for jakt, fiske og friluftsliv taler for å beholde det statlige eierskapet i Statskog. Høyre og Framskrittspartiet har over flere år argumentert mot at staten skal eie skog, og ønsker å privatisere.

De later også til å tro at det bare er i Norge staten eier skog. Men i internasjonal målestokk er ikke den norske staten en stor skogeier. Vi eier om lag 14 pst. av skogen her i landet. Tallet i f.eks. Finland er 30 pst.

Da Stortinget i sin tid kjøpte Borregaard Skoger, ble det lagt opp til et arronderingssalg av spredte skogteiger. Forutsetningen var at et slikt videresalg av eiendommer skulle gi muligheter for et aktivt lokalt eierskap.

Erfaringene har vært vellykkete. Ut fra det vi nå erfarer, er arronderingssalget av spredte skogteiger i stor grad fullført med det som er solgt. Derfor mener vi at dersom videre salg av skogen innebærer at større eiendommer må selges, dreier det seg ikke lenger om arronderingssalg, og da bør det stoppes.

Regjeringen sier i meldingen at deres mål er å selge arealer tilsvarende det som ble kjøpt, altså 1,1 millioner mål. Dette innebærer ca. ¼ av det produktive skogarealet og er noe helt annet enn et arronderingssalg.

Det betyr at store skogeiendommer selges ut, og dersom vi ser dette i sammenheng med den varslede opphevingen av konsesjonsloven og prisreguleringen på landbrukseiendommer, vil dette kunne føre til at det blir solgt til AS-er og til utenlandske eiere.

Enda mer uforståelig blir det når regjeringen i meldingen skriver at de vil vurdere ulike modeller for privatisering av hele Statskogs skogvirksomhet – og dette skal presenteres innen 1. mars.

Arbeiderpartiet mener at det å ha et stort statlig skogselskap også vil være en viktig drivkraft i utviklingen av skogen som næring i Norge. En slik evigvarende fornybar

ressurs som Statskog utgjør, bør være på norske hender, i fellesskapets eie.

Vi er enige med alle som stiller spørsmål ved hva som vil bli konsekvensene for allmenhetens adgang til jakt og fiske dersom Statskog privatiseres. Og hvordan vil Høyre ivareta den private eiendomsretten samtidig som allmenhetens adgang til jakt og fiske skal ivaretas? Dette kunne det vært interessant å få svar på.

Vi tror ikke det kan løses på en god måte. Derfor foreslår Arbeiderpartiet, sammen med Senterpartiet, at Stortinget ber regjeringen stoppe prosessen med å privatisere Statskog.

Jonas Gahr Støre (A) [13:54:47]: Først kan det være verdt å minne om at det er enighet om mye knyttet til det statlige eierskapet. Vi er enige om at det skal være et eierskap preget av god forretningsdrift. Det er ikke lenger slik – om det noen gang har vært slik – at statlig eierskap er en sovepute for dårlig, ulønnsom drift. Vi er oppatt av slike kvaliteter som å beholde hovedkontor i Norge, og vi er oppatt av et eierskap basert på begrunnelse – det betyr begrunnelse for eventuelt nedsalg og begrunnelse for eventuelt oppkjøp.

Jeg merker meg at hovedbegrunnelsen til regjeringen for salg på noen nøkkelområder – eller de fleste – er maktspredning og flere eiere. Det mener jeg er greie mål, men spørsmålene må da være: Når vi disse målene gjennom de fullmaktene man ber om? Og er det andre mål i en tid i rask forandring?

Når vi er kritiske til noen av de fullmaktene regjeringen nå ber om, er det fordi vi stiller spørsmål ved om det blir reell maktspredning dersom det blir flere private eiere. Vi har særlig fokusert på Telenor, Kongsberg Gruppen, Flytoget og Statskog, og vi er ikke overbevist om de svarene vi får. Målet for regjeringen, som vi hører her, er å få ned den statlige eierandelen på Oslo Børs. Samtidig får vi høre at det skjer jo nesten ikke med dette forslaget til salg, andelen går bare ned fra 33 pst. til 31 pst.

Jeg mener at prosentandelen statlig eierskap er et dårlig kriterium å styre etter – om den ligger én prosent høyere eller én prosent lavere. Vi må forstå historien for å forstå hvorfor vi har en høy prosentandel statlig eierskap i Norge. En av årsakene er at Statoil og Telenor, med Arbeiderpartiet i regjeringsposisjon, kom på Oslo Børs, og dermed brakte et stort statlig eierskap ut i kapitalmarkedene. Vi kan også, når vi ser på noen av disse selskapene, og på sannsynligheten for mulige kjøpere, anta at ved utsalg er det den utenlandske eierandelen på Oslo Børs som kommer til å gå opp, ikke nødvendigvis maktspredning og den norske – uten at det dermed er sagt noe prinsipielt galt om den utenlandske.

Så er spørsmålet: Er det noe mer? Er det andre kriterier i vår tid vi bør legge vekt på med hensyn til å tenke langsiktig, å tenke strategi for samfunn, industri, teknologi, kunnskap og ressursforvaltning?

Vi har vært særlig kritiske til forslagene om nedsalg i Telenor, Kongsberg Gruppen, Flytoget og Statskog, og jeg registrerer at etter komitébehandlingen har argumentasjonen endret seg. Der vi i fjor sommer og utover høsten ble

møtt med en veldig klar argumentasjon om nedsalg i selskapene for å få til maktspredning og flere eiere, er foten satt ned på litt ulikt vis. Flertallet har stanset salget. Det blir ikke salg av Kongsberg Gruppen, Flytoget og Statskog, for å referere finanskomiteens leder, Hans Olav Syversen fra Kristelig Folkeparti .

Jeg vil også vise til det som representanten Heggø refererte til fra innstillingen, om at flertallet i næringskomiteen i flere merknader peker på en rekke styrker ved statlig eierskap knyttet til langsiktighet og stabilitet, at eierskap har betydning for å utvikle kunnskapsmiljøer i Norge, og at det statlige eierskapet kan være med på å sikre kontroll med produksjon av varer og tjenester av betydning for nasjonal sikkerhet, leveringssikkerhet eller for å ivareta nasjonal suverenitet.

Det er en mer positiv, moderne innsikt i dette enn det regjeringen la til grunn i sin melding, så vi kan vel registrere at behandlingen i komiteen har endret perspektivet – pluss at vi igjen har fått en diskusjon om hva kritisk infrastruktur betyr.

Jeg minnes tilbake til Bondevik II-regjeringen – var det vel – hvor justisminister Dørum arbeidet med å bevisstgjøre samfunnet om hva kritisk infrastruktur var, og hva eierskap betydde i den sammenheng.

For Telenor vil regjeringen nå få sin salgsmakt. Det er imot Arbeiderpartiets stemmer. Det betyr ikke at vi er imot at Telenor kan søke industrielle partnere, og, som følge av det, at statens eierbrøk kan endres. Vi frykter at et nedsalg for nedsalgets skyld vil sette Telenor i en svakere posisjon for å diskutere framtidige allianser og samarbeid.

For det andre er vi ikke like sikre som regjeringens støttepartier på at regjeringen vil ta hensyn til de beredskapsmessige konsekvensene, som vi mener burde vært vurdert nærmere. Igjen har ønsket om salg gått foran.

I Arbeiderpartiet ser vi nå fremover. Vi vil fortsette å løfte debatten om statlig eierskap og fremme flere konkrete forslag til hvordan det statlige eierskapet bør videreutvikles. Statlig eierskap er ikke et mål, men et middel til å nå mål. Det er diskusjonen om målene som bør oppta det politiske ordskiftet.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Lasse Juliussen (A) [14:00:02]: Om ikke annet så skal regjeringspartiene har ros for én ting i denne saken: For oss som er slik anlagt at vi gjerne kunne ha diskutert statlig eierskapspolitikk både i tide og utide året igjennom, er denne meldingen en gavepakke. Det har de siste ukene ikke akkurat vært mangel på anledninger til å prate om eierskap, og temaet har kommet opp i de mest utenkelige sammenhenger, for engasjementet er stort. Engasjementet er stort mot nedsalg og utsalg av vår felles eiendom, våre felles ressurser.

I mitt hjemfylke, Hedmark, er det det arvesølvet vi har i Statskogs eie som har vært den store bekymringen, men det har vært hoderystende oppgitthet over det som må være et ideologisk begrunnet forslag om salg av f.eks. Flytoget. Dette engasjementet er etter hvert velkjent. Det store fler-

tallet vil ikke ha noe salg eller privatisering av Statskog, de vil ikke ha salg av Flytoget. At vurderingen av Flytoget utsettes, hjelper lite. Dette er ikke føleri. I likhet med i debatten om arbeidsmiljøloven, om statsbudsjettet, reservasjonsretten osv. har vi i denne saken hørt at folket ikke forstår, at de som har advart mot salg, ikke har lest meldingen godt nok, og at vi som er imot å selge Statskog, Flytoget og Telenor, er det av romantiske og irrasjonelle grunner. Men sånn er det ikke. Om det er noe her som er føleri, må det være regjeringspartienes urokkelig tro på at privat eierskap nesten per definisjon og i alle sammenhenger er bedre enn offentlig eierskap.

Både i meldingen og i det vi hører fra flertallspartiene, prates det mye om maktspredning og mangfold. Og staten kan ikke bidra med sånt. Eller? Hva er egentlig staten? Det er litt banalt, kanskje, men staten er oss alle. Og statlig eierskap i f.eks. Telenor er den eneste muligheten både jeg og de aller fleste andre i dette landet her har til å være med og eie og påvirke Telenor eller Kongsberg Gruppen eller store skogeiendommer. Det er det som er maktspredning. Det at Ola og Kari Nordmann har et eierskap i Telenor, representert ved en profesjonell og langsiktig stat, gir et langt større mangfold enn om et fåtall søkkrike investorer skal overta alle eierposter.

Ved salg av så store selskaper er det, som flere har vært inne på i debatten i dag, ikke snakk om små lokale private eiere. Vi prater sannsynligvis om store utenlandske investorer eller i beste fall store norske. Da er det også et spørsmål: Hva skjer i så fall da med deres evne til å investere i nye selskaper som trenger investorer og industriell kompetanse? Det er et av flere ubesvarte spørsmål som meldingen lar henge i lufta, og som verken meldingen eller debatten så langt i dag har klart å gi gode svar på.

Ove Bernt Trellevik (H) [14:03:11]: Denne debatten om eigarskap og statleg eigarskap er viktig. I staden for å drøfta viktige prinsipp om eigarskap har debatten – i alle fall fram til no – vore avgrensa til billeg retorikk. I pressa har Arbeidarpartiet eigentleg skapt full forvirring om sin eigen politikk. Dei har kritisert regjeringa sin eigarskapspolitikk samtidig som at Jonas Gahr Støre i media, og for så vidt òg her i dag, har gjeve si tilslutning til reduksjon i både Telenor og Kongsberg Gruppen ved ein eventuell fusjon – nøyaktig slik det vert lagt opp til i eigarskapsmeldinga.

Og når eg høyrer Ingrid Heggø her i dag, sår det eigentleg tvil om både det som har kome fram i media, og det dei seier sjølve i samband med eigarskapsmeldinga. Eg trur nesten me må sjå på kva Arbeidarpartiet gjorde i dei åtte åra dei sat i regjering. Det må jo spegla Arbeidarpartiet sin faktiske politikk.

Kva gjorde dei? Jo, dei selde Bane Tele og Secora AS, dei reduserte eigardelen i Veterinærmedisinsk Oppdrags-senter, dei fekk fullmakt til å selja Cermaq, SAS og Entra, og dei godkjende salet av EWOS. Arbeidarpartiet driv med rein tåkelegging av kva dei gjorde då dei sat i regjering. Det vert framstilt som om denne eigarskapsmeldinga, som me diskuterer i dag, handlar om å selja landet, slik som Ingrid Heggø snakkar om. Hadde Arbeidarpartiet hatt rett i sin

retorikk, hadde landet vore selt for lenge sidan. Det er slik som Jonas Gahr Støre seier: Det er god og brei einigheit om mykje av det som står i eigarskapsmeldinga.

Det er viktig at staten gjennom sin eigarskap sikrar interessene som er viktige for samfunnet. Det kan vera av omsyn til marknadssvikt, nasjonal forankring av ressursar, selskap, kompetanse og andre samfunnsnyttige interesser.

Det er brei einigheit her på Stortinget om at staten ikkje alltid skal vera eigar i selskapa. Det er altså ein merknad der alle er einige – heile komiteen stiller seg bak – om at privat eigarskap skal og bør vera hovudregelen i norsk næringsliv. Og når Odd Omland i dag ber om argument for nedsal i statleg eigarskap, skal han få det: Statens rolle i næringslivet bør verta avgrensa til å leggja til rette for konkurranse med lovar og reglar – ikkje sjølv delta i konkurransen med private aktørar, så sant formålet med eigarskapa berre er forretningsmessig.

Det er ikkje berre Arbeidarpartiet som har monopol på å definera kva som er forretningsmessige interesser og ikkje. Eigarskapa i eit selskap har stor betydning for selskapet si konkurransekraft og verdiskaping. Og når staten opptretr som dominerande eigar i eit selskap som opererer i ein open konkurranse, kjem ein fort i målkonflikt, både med staten si rolle elles og med staten si rolle som myndighetsutøvar. Dette kan gjelda i mange samanhengar. Eg tenkjer t.d. på SAS, der dei har tilgjenge på veldig mykje meir eigenkapital enn mange andre selskap har.

Lise Christoffersen (A) [14:06:30]: Eierskapsmeldinga inneheldt to særdeles dårlige nyheter for Buskerud: nedsalg i Kongsberg Gruppen og Statskog. Dette er dårlige nyheter for Kongsberg og Ringeriksregionen. Heldigvis har fornuften vært større i Stortinget. Det gis ingen salgsfullmakt for Kongsberg Gruppen og Statskog nå. I en pressemelding sa Hans Olav Syversen, fra Kristelig Folkeparti:

«Vi er tilfreds med at regjeringspartiene på Stortinget har lyttet til KrF og Venstre, og stopper en rekke fullmakter før viktige utredninger og reformer er gjennomført.»

Videre sa han:

«Vi skal fortsatt ha kontroll over infrastruktur, naturressurser, og teknologi og informasjon knyttet til nasjonal sikkerhet.»

Det er vel og bra, men hvor lenge?

Arbeiderpartiet og Senterpartiet står i innstillinga alene om å stoppe privatiseringa av Statskog – flertallet vil utrede. Når det gjelder Kongsberg Gruppen, ber flertallet bare om at det skal legges vekt på nasjonale sikkerhetsvurderinger hvis deler av selskapet skal selges. Men dette handler vel om mer enn kontroll? Det handler vel om hvordan staten bør utvikle et strategisk eierskap for å sikre fortsatt innovasjon og gründervirksomhet knyttet til tunge industrilokomotiver, som Kongsberg Gruppen. Hovedkontor og negativt flertall er ikke nok dersom en annen dominerende eier skulle finne på å hule ut selskapet ut fra kortsiktige interesser. Dette er ikke mine ord, men det er en advarsel fra Kongsberg Gruppen selv, og de burde vite hva de snakker om.

Kommende investeringer i vei og bane gjør at mulighe-

tene for Ringeriksregionen er i ferd med å åpne seg, men da trengs det mer enn boligbygging og kortere reisetid til Oslo. Naturgitte forutsetninger må brukes for å utvikle ny, framtidrettet næringsvirksomhet, og skogen er en slik forutsetning. Salg av Statskog gir et tydelig signal til Ringerike om at regjeringa ikke akter å delta strategisk i denne utviklinga. Og det er blitt merkelig stille om de 750 mill. kr som den rød-grønne regjeringa bevilget til utviklinga av en skogindustri for framtida. Det var en satsing som ble vel mottatt av skognæringa selv, og Statskog var der tiltenkt en viktig rolle. Den nåværende regjeringa vil heller selge. Da hjelper det lite å øke bevilgningen til skogsbilveier fra 10 mill. kr til 20 mill. kr når perspektivene mangler.

Før valget sa Fremskrittspartiets Morten Wold og Ketil Solvik-Olsen at «statlig nedsalg i bedrifter som Kongsberg Gruppen (...) ikke lenger er aktuell politikk for Frp».

Og Høyres Trond Helleland fulgte opp med at «dette ikke er noe man vil gå løs på så snart Høyre har hengt av seg frakken i regjeringskontorene».

Så mye var altså de løftene verdt.

Ingunn Foss (H) [14:09:24]: Det er gledelig å registrere at det er stor enighet om de overordnede prinsippene for det statlige eierskapet, og at regjeringen har fått flertall for sitt syn i de fleste vurderingene. Det skulle en ikke tro når en ser på debatten som går i media. Av de statlige selskapene som omtales i eierskapsmeldingen, er det særlig tre selskaper som har vært diskutert: Flytoget, Kongsberg Gruppen og Statskog. De to første gjøres det utredninger på, og når det gjelder Statskog, er det i eierskapsmeldingen ikke bedt om fullmakt til nedsalg.

Da Statskog kjøpte Borregaard Skoger i 2010, ba den rød-grønne regjeringen om en fullmakt til å selge 600 000 mål av de arealene Statskog allerede hadde. «Nytt historisk skogsalg» var måten Stoltenberg II-regjeringen presenterte dette på. Prosessen som de selv igangsatte, er nå blitt til «salg av Norge» og framstilles som om det ikke blir muligheter for verken friluftsliv, jakt eller fiske lenger.

Da prosessen ble satt i gang av Stoltenberg-regjeringen, var det ingen forbehold om å sikre verken friluftsinnteresser, jakt eller fiske. I pressemeldingen fra regjeringen i 2011, med Senterpartiets Lars Peder Brekk som landbruksminister, står det at salget representerer en unik mulighet for å styrke næringsgrunnlaget for landets skogeiere. Og i ekstraordinært foretaksmøte i Statskog SF 27. mai 2011 fastsettes bl.a. følgende kriterium:

«Eiendommene selges til markedspris gjennom budgivning. Statskog skal søke å oppnå høyest mulig pris for eiendommene.»

Et profesjonelt og godt eierskap, både privat og offentlig, er viktig for Norge. Vår konkurransekraft og verdiskaping er avhengig av at det etableres, videreutvikles og drives lønnsomme virksomheter, og at ulønnsomme omstilles eller avvikles.

Det er flere gode grunner til at staten bør være eier i ulike selskaper. Statlig eierskap skal bidra til at samfunnsøkonomiske og samfunnsmessige hensyn ivaretas, og Norge vil på bakgrunn av dette i overskuelig framtid ha et betydelig statlig eierskap. Men det er det private eier-

skapet som er hovedregelen i norsk næringsliv. Økt privat eierskap, økt eiermangfold og sterkere eiermiljø i Norge er med på å løfte konkurransekraften, og jeg er glad for at en samlet næringskomité er enig om betydningen av dette.

Utenlandske eiere og deres kapital har også spilt en stor rolle i utviklingen av næringslivet og arbeidsplasser i Norge, helt fra starten av 1900-tallet og fram til i dag. Det investeres i store og kapitalintensive foretak, ofte knyttet til eksportindustrien. Og utenlandsk kapital har vært med på å legge det økonomiske grunnlaget for en rekke virksomheter i Norge. Eksempler fra mitt eget fylke er Elkem, med kinesiske eiere, og Berryalloc med belgiske eiere. Uten utenlandsk kapital er det ikke sikkert at disse bedriftene hadde eksistert i dag.

Eierskapsmeldingen er ingen salgsmelding, men det er en melding om hva staten bør eie, hvordan staten bør eie, og prinsipper for god eierstyring. Og det er gledelig at regjeringen har stor støtte i Stortinget for sine vurderinger.

Else-May Botten (A) [14:12:32]: Det er en engasjerende debatt, dette, og det er et veldig viktig tema vi har oppe, og jeg har lyst til å begynne med å kommentere representanten Gunnar Gundersens innlegg om rekrutteringsstrategi, som Arbeiderpartiet og Senterpartiet har fremmet forslag om. For jeg tror vedkommende ikke har skjönt at vi ber om at regjeringen skal komme til Stortinget med en rekrutteringsstrategi. Vi har ikke sagt at det er hvert enkelt selskap som skal komme til Stortinget med det. Det er veldig upresist formulert i innstillingen, og det virket også som at Gundersen sto for det som står der, fra Høyres side, og det tror jeg kanskje man bør se litt nærmere på.

Når det gjelder representanten Jørund Rytman's innlegg, må jeg si at det var merkelig å høre at innovasjon skjer kun i de privateide selskapene, og ikke i de statlige. Da kan jeg anbefale å ta et bedriftsbesøk hos Kongsberg Gruppen eller Telenor og se om en finner noe innovasjon der. Jeg håper i hvert fall at det kan være ganske lett tilgjengelig informasjon om dette.

Så til Trellevik, som sa at Stoltenberg-regjeringen har solgt Veterinærmedisinsk Oppdragscenter: Nei, det er den fullmakten som vil bli gitt i dag, så det har ikke tidligere vært solgt.

Jeg har lyst til å si at det er en veldig viktig jobb Kristelig Folkeparti og Venstre har gjort i denne behandlingen, og jeg er veldig takknemlig for at man har satt på den bremsen man har gjort. Jeg tror også – slik jeg hører det – at det er en mye mer konstruktiv tilnærming til den situasjonen man står oppe i, i de enkelte selskapene man der har hatt, i jobben, og det har vært et viktig fokus og god støtte fra resten av opposisjonen på det.

Så litt om regjeringen versus folket: Jeg ble akkurat oppringt av en mediebedrift som skulle legge ut en meningsmåling om hva folket mener om utsalget til regjeringen, og det er jo slik at folket er veldig imot de utsalgene som har vært debattert her i salen, både i Flytoget, Kongsberg Gruppen og Telenor. Nedsalget i Telenor er faktisk det folket er mest positive til – med 60 pst. som er imot også det salget – så jeg tror ikke det nødvendigvis bare er Ar-

beiderpartiet som har vært imot disse utsalgene; folket er også veldig tydelig på at de er det. Så jeg tror det blir viktig i bearbeidningen av dette framover, og at Venstre og Kristelig Folkeparti og resten av opposisjonen jobber for å finne konstruktive løsninger hvis regjeringen *ikke* har tenkt å gjøre det, men bare kjører ideologi videre.

Gjermund Hagesæter (FrP) [14:15:36]: Denne debatten synleggjer tydelege motsetnader mellom fleirtalet, som altså ønsker eit moderat statleg nedsal, og opposisjonen, som tilsynelatande meiner at jo større statleg eigendel ein har, desto betre er det – opp til ei grense, sannsynlegvis. Representanten Knag Fylkesnes er vel den som går lengst der, for han seier: Staten eig for lite.

Opposisjonen brukar mange følelsesladde omgrep, som «nasjonalt eigarskap», «behalde kompetanse», «selje Noreg bit for bit» og «nei til sal av Noreg». Utover dette er det vanskeleg å sjå kva som er dei reelle argumenta for statleg eigarskap. Spørsmålet om det er samfunnsøkonomisk lønsamt for eit land at staten eig mest mogleg av landets næringsliv, er det f.eks. ingen frå opposisjonen som har prøvd å gå inn i.

Men det er altså ingenting som tyder på at statleg eigde bedrifter er meir innovative og bidreg meir til fellesskapet enn det privateigde bedrifter gjer. Statleg eigarskap er heller ingen garanti for at det som skjer i bedriftene, er ryddig og greitt, og at det er lovleg på alle måtar. Omsynet til klima og miljø er heller ikkje nokon garanti for at det blir varetatt betre. Når det gjeld f.eks. korrupsjon, så har vi fleire eksempel på korrupsjon knytt til store selskap der staten er ein stor eigar. Yara-saka er eit slikt eksempel. Der blei fleire direktørar tiltalte for korrupsjon, og selskapet fekk eit førelegg på 295 mill. kr av Økokrim. Statoil, som i 2002 inngjekk ein avtale med iranske tenestemenn om utbetaling av om lag 5 mill. dollar, inngjekk forlik i USA og fekk bot av Økokrim. To direktørar i Statoil måtte gå frå Hydro på grunn av korrupsjon i Libya i 2001. Telenor har også fått alvorlege skuldningar mot sin tidlegare samarbeidspartnar i India og også mot det russiske selskapet VimpelCom, der dei også er ein stor eigar. Desse eksempla viser at offentleg og statleg eigarskap ikkje er nokon garanti mot at det skjer ulovlege ting – heller tvert imot.

Og det er altså slik at dei aller fleste land har ein lang tid lågare statleg eigardel enn vi har. I Noreg er det no 35 pst., mens det i Sverige er 8 pst. og i Frankrike 10 pst. Det bør vere noko som gjer inntrykk på fleire enn meg.

Gunnar Gundersen (H) [14:18:49]: Det har vært en interessant debatt så langt. Til representanten Gahr Støre vil jeg presisere at han får lese innstillingene og ikke pressemeldingene, for det er altså ikke bedt om fullmakt til Statskog, og det er ikke blitt stoppet noe som helst – det er blitt utsatt til vi får noen rammebetingelser på plass. Da skal Flytoget og Kongsberg Gruppen behandles.

Men etter debatten står vi igjen med et inntrykk av at Arbeiderpartiet nå er den lokale skogeierbondens største motstander. De går altså imot sitt eget nedsalg, og Boten sier at arealer tilgjengelig for arronderingssalg er slutt. Hvor får hun det fra? Jeg vet ikke hvor hun har fått den in-

formasjonen fra, men hvis den er riktig, sier den noe om en elendig forberedelse av egen fullmakt. Vi er altså bare halvveis på den fullmakten som de rød-grønne selv innhentet. Det er i dagens Finansavisen man påstår at dette begynner å nærme seg slutten.

Men lede-tråden så langt i debatten er at Arbeiderpartiet er de eneste som har lov til å selge. Når de gjør det, er det riktig. Når andre gjør det, hektes det opp mot alle mulige andre karakteristikk. Vi blir avkrevd svar på alt som er, og det blir påstått at vi ikke makter å svare troverdig. Da spør jeg meg: Hvor er Arbeiderpartiets troverdighet? Hvor får vi svarene fra Arbeiderpartiet på det de gjorde i Cermaq på en rekke områder, hvor egentlig bare pris telte – Giske har skrytt av det i Dagens Næringsliv, at pris var det eneste målet. Da var alt riktig. Så en dynamisk Arbeiderparti-eierskapspolitikk framstår egentlig mest som dynamisk rør, sånn som debatten har gått.

Til Lise Christoffersen: Å påstå at Arbeiderpartiets skogpakke var en suksess, når det aller meste av penge-ne fortsatt er innestående på Investinor og ikke kommer i funksjon, er ganske bemerkelsesverdig. Man rev ned halvparten av norsk treforedlingsindustri, og så spanderte man noen kroner som man satte på konto. Det er Arbeiderpartiets skogpakke.

Jeg synes debatten har vært ganske klargjørende på en del områder. Arbeiderpartiet har egentlig ingen annen politikk enn at de er de eneste som bestemmer hva som er riktig. Jeg synes også det er ganske bemerkelsesverdig at Senterpartiet har gått fra å være småbedriftenes parti ute i Distrikts-Norge til å bli statskapitalist nr. 1. Hvis vi ser på hvordan man behandler fullmaktene m.m. i innstillingen, er det Senterpartiet som er den absolutt største forsvaren av statskapitalismen. Det er ganske interessant.

Ove Bernt Trellevik (H) [14:22:01]: Eg tok ordet fordi det var fleire som snakka om Kongsberg, og i same andraget lurte dei på kvifor staten ikkje skulle eiga lenger. På Kongsberg var det frå 1937 ei forvaltingsbedrift som dreiv med både forsvarsindustri, bilindustri og annan industri. I 1987 fekk dette selskapet store problem. Det gjekk nesten konkurs, og det var akkord. I den runden vart det eit allmennaksjeselskap og delprivatisert, og det vart gjort svært store grep i forbindelse med dette.

Etter den gongen har dette selskapet utvikla seg heilt fenomenalt. FMC Kongsberg Subsea er eit amerikansk selskap i dag, men det er stort her i Noreg, med fleire tusen tilsette, og har subsea-verksemda si ut her frå Noreg og er tunge på dette. I tillegg til det har dei utvikla Kongsberg Maritime, Kongsberg Oil & Gas og Kongsberg Automotive – det er mange Kongsberg-selskap som har utvikla seg svært positivt etter denne delprivatiseringa.

Så gjeld konflikten, slik eg har oppfatta han uttrykt her, Kongsberg Defence & Aerospace. Dei har utvikla fantastisk mykje bra, bl.a. dei nye sjømålmissila til fregattane våre. Dette sjømålmissilet er blant verdas beste missil, med verdas beste teknologi. Det er ikkje heilt uinteressant for Noreg som nasjon, for NATO og for amerikanarane at kunnskapen om dette kjem på avvegar. Det er ingen

som ønskjer det, og dei fekk reglar for slikt òg i NATO-samanheng.

Poenget mitt er at dette selskapet har eit enormt potensial. Det vert utvikla nye F-35-fly, og dette missilet kan få tilpassingar til det. Det vert utvikla missil som kan passa til helikopter, det vert utvikla missil som kan passa til andre, nye typar fartøy. Skal Kongsberg kunna vera med på denne utviklinga, er dei heilt nøydd til å ha moglegheiter til å orientera seg ut i den store verda, blant dei aller største aktørane. Då treng Kongsberg rammer som gjer at dei kan utvikla seg og finna ein partnar for å nå den veksten og dei industrielle moglegheitene som dette selskapet har.

Ingrid Heggø (A) [14:24:32]: Tydelege motsetningar i debatten, seier representanten Hagesæter. Alltid semje, seier representanten Trellevik og viser til innlegget frå Jonas Gahr Støre.

For å ta det siste først, til Trellevik: Det løner seg å følgja i alle fall lite grann med på det som vert sagt. Representanten Jonas Gahr Støre har slett ikkje – korkje i media eller her i dag – rost eller godteke nedsal i Telenor og Kongsberg Gruppa. Tvert imot – Arbeidarpartiet er tydeleg på at dette er vi imot. Dei merknadene som representanten Gahr Støre viste til – ja, der er ikkje Høgre og Framstegpartiet med.

Det er all grunn til å dvela litt ved det faktum at argumenta mot sal av enkelt-selskap ser ut til å ha kome heilt overraskande på regjeringsspartia, og at ingen frå regjeringsspartia vil kommentera akkurat det her i dag.

Det at regjeringa ville selja Flytoget uavhengig av den varsla jernbanereforma, føyer seg inn i rekkja av endringar for endringar si skuld. Det same gjeld Kongsberg Gruppa, der regjeringsspartia ikkje har føreteke utgreingar i forkant av salsiveren, men skal framleis selja. Å selja seg ned i Kongsberg Gruppa utan å ha vurdert det tryggingsspolitiske ville opna for nye eigarar i eit selskap som utviklar viktig forsvarsteknologi. Det verkar svært lite gjennomtenkt, som mange har peika på.

Kvifor regjeringa ikkje stemmer for Arbeidarpartiet og Senterpartiet sitt forslag nr. 9, er også underleg og er gjerne eit hastverksarbeid, det òg. Dette hastverksarbeidet vitnar ikkje om handlekraft. Det er eksempel på dårleg politisk handverk.

Næringsministeren argumenterte med at vi må ha ein grunn for å eiga. Nei, det er motsett. Ein bør ha ein grunn for å selja. Få inn ein stor industriell aktør som kan vera med og utvikla selskapet – ja, det kan vera ein slik grunn. Men det å selja seg konsekvent ned i store industriselskap til 34 pst. er difor ikkje noko godt handlingsrom industrielt sett. Saka om Vale og Hydro er eit godt eksempel på akkurat det. Hadde staten der hatt 34 pst., hadde ein kome langt under 34 pst. i samband med oppkjøpet. Men ein ønskjer ikkje å koma i ein slik posisjon, og difor er det eit mål å liggja over 34 pst. Det kunne vore veldig kjekt å høyra næringsministeren sine betraktningar rundt det.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [14:27:27]: Det ble sagt fra talerstolen her: Vi vil ikke ha noe salg av Statskog. Nei, vi skal ikke privatisere og selge hele Statskog. Det er det ingen som har sagt, og det er ingen som har planer om det. Men derimot skal vi selge ut noen drivverdige skogeierdommer, slik at lokale skogeiere får muligheten til å utvikle driften sin. Det har også Arbeiderpartiet sagt tidligere.

Representanten Christoffersen sa at nedsalg i Statskog er dårlig nytt for Buskerud. Pussig, for nettopp nedsalg i Statskog og salg av skogeierdommer er positivt nytt for skogeiere og bønder i Hedmark og Oppland, som får mulighet til å utvide eiendommen sin, utvikle eiendommen sin på en god måte og drive mer effektivt og rasjonelt.

En skogeier i Gudbrandsdalen som tidligere hadde 2 300 dekar med skog, og som fikk kjøpt 5 800 dekar fra Statskog, er kjempefornøyd. Nå kan jeg drive rasjonelt og mer effektivt, nå kan jeg satse på skogen min, sier han. Dette må være utrolig positivt for næringslivet og for utviklingen av lokalt næringsliv.

Jeg blir litt forundret over den retorikken og de anklagene som kommer fra bl.a. Arbeiderpartiet når det gjelder dette. Nå sier Omland at hvis større eiendommer skal selges, må prosessen stoppes. Det blir også sagt at arronderingssalget er over. Men det har blitt sagt tidligere at det skal selges ut ca. 600 000 dekar. Så langt er det solgt 148 eiendommer på til sammen 273 dekar. Da kan da ikke arronderingssalget være over ennå. Det er fortsatt mange skogeiere rundt omkring i dette landet som kan få kjøpt mer skog, som kan få lov til å utvikle eiendommene sine, og som kan være med og bidra til inntjening lokalt og for lokalt næringsliv. Dette håper jeg kan fortsette, og jeg håper at de skogeierne som står på venteliste, og som ønsker å fortsette å drive på en god måte, skal få muligheten til det uten at noen skal kunne stoppe det på noen måte, slik som Arbeiderpartiet her ønsker. Vi ønsker gjennom salg av Statskog å legge til rette for lokalt næringsliv og lokale skogbrukere. Så håper jeg at de kan få fortsette med det i framtiden, og at de kan utvikle dette på en god måte.

Pål Farstad (V) [14:30:22]: Ingrid Heggø appellerer til Venstre og undertegnede om å snu i et bestemt punkt i denne saken.

Som jeg var inne på i et tidligere innlegg, har Venstre fått gjennomslag i stort sett alle viktige punkt i eierskaps-saken, som vi i dag debatter. Jeg drister meg til å si det. Derfor vil vi stå fast på de formuleringene og de merkna-dene som vi har vært med på i komitébehandlingen. Stort sett er flertallet i komiteen med på å skape en eierskapspoli-tikk som er betydelig endret i forhold til det regjeringen presenterte, altså en dreining mot sentrum. Det er naturligvis vi meget godt fornøyd med. Og stort mer enn det bør ikke forventes av verken Arbeiderpartiet eller andre. Det er nesten så man kan få inntrykk av at representanten Heggø er skuffet over at vi i sentrum har fått til så mye som vi har fått til, i denne saken.

Så må jeg inn på et punkt som Heggø var inne på, dette med at fiskeressursene er på full fart over på utenlandske hender. Det er i så fall en sak som jeg ikke kjenner til, og

det kunne være interessant å vite om det er noen prosesser her fra regjeringens side som skulle tilsi at så er tilfellet.

Geir Pollestad (Sp) [14:32:15]: Denne debatten har vist at det er mange, særlig i Høyre og Fremskrittspartiet, som har gode, sterke minner etter åtte rød-grønne år og er mest opptatt av å snakke om den tiden. Jeg kan si at jeg også synes det var åtte gode år og ønsker selvsagt at vi får den posisjonen igjen.

Jeg reagerer på at det er mange, særlig fra Høyre og Fremskrittspartiet, som snakker om at en bruker billig retorikk, at en appellerer til følelser, at en underkjenner den offentlige debatten som har vært om disse viktige sakene siden regjeringen la fram sitt forslag. Det er en viktig debatt som fortjener å bli tatt på alvor, og jeg tror at man har bred støtte hvis man mener at statlig eierskap er et virkemiddel for å sikre nasjonalt eierskap. Når det gjelder Telenor, har jeg oppfattet at statsråden har vært litt inne på det før, at en ikke nødvendigvis ser for seg et nedsalg i form av å selge aksjer, men å finne industrielle løsninger. Der vil jeg understreke at Senterpartiet har løftet fram én løsning: Er det sånn at vi kanskje kan beholde et ganske tungt eierskap i vårt hjemlige Telenor, men trenger staten eie over 50 pst. av et selskap som har svært mange mobilkunder i Asia? Er det mulig å se på dette? For legg merke til at Stortinget har understreket forhold knyttet til kritisk infrastruktur og eierskap til dette, og det er ingen tvil om at Telenor besitter den type infrastruktur i Norge.

Så ble jeg beskyldt for statskapitalisme av representanten Gunnar Gundersen. Det tar jeg med lett sinn. Jeg vil minne om at 24. september i fjor var det en sak i Dagens Næringsliv – det var Yara og CF Industries som var i forhandlinger. Dette kom ut, og der stilte man seg opp – Øyvind Korsberg fra Fremskrittspartiet, Gunnar Gundersen fra Høyre og Line Henriette Hjemdal fra Kristelig Folkeparti – og understreket at hovedkontoret skulle beholdes i Norge. Og representanten Korsberg understreket at Fremskrittspartiet ønsket å opprettholde statens eierandel. Ja, det ville innebåret at man måtte kjøpt aksjer for 20-30 mrd. kr for å ha det flertallet og opprettholde statens eierandel i et sånt selskap. Det er verdt å ta med seg. Jeg synes det var et prisverdig standpunkt, men en skal være forsiktig med å kritisere andre i en sånn sammenheng.

Så greier ikke jeg å se hvilken fordel det skal være for norsk privat eierskap og lokale norske eiere, at Mitsubishi kjøper Cermaq. Representanten Gundersen understreket dette. Jeg ser altså ikke den koblingen, for vi ønsker å bruke statlig eierskap på en aktiv måte, men selvsagt er det privat eierskap som er hovedregelen i Norge, og det hersker det ingen tvil om at en samlet komité mener.

Odd Omland (A) [14:35:35]: Statsråd Listhaug sa i sitt replikk svar til meg at Arbeiderpartiet ikke hadde hatt noen forslag og ikke gjort noe for skogen. Det er direkte feil og en uttalelse mot bedre vitende. Vi la fram rapporten Woods of Norway med mange tiltak, og vi la fram en skogpakke i budsjettet, med tiltak og bevilgninger som oppfølging av den. Det var vår regjering som satte ned Skog 22-gruppen, som nå har konkl-

dert, og som også var et forslag i rapporten Woods of Norway.

Så tilbake til retorikken en hører fra Høyre og Fremskrittspartiet, om at det regjeringen gjør, er det samme som det Arbeiderpartiet og den rød-grønne regjeringen gjorde i sin tid. Det er direkte feil, for vi forholder oss til det som står i meldingen – og nå snakker jeg om Statskog. Det står at målet for regjeringen er å selge 1,1 millioner dekar, og den har satt i gang en utredning av Statskog. Det vi sier, er først og fremst at den utredningen om privatisering av Statskog sier vi nei til, at vi ikke enig i det, og det er jo en reell forskjell. Men nå, hvis vi ikke skal ha konsesjonslov og prisreguleringslov heller, er vi redd for både AS og utenlandske eiere.

Regjeringen snakker om 1,1 millioner dekar, og så spør representanten Gundersen meg i replikkordskiftet om hvorfor Arbeiderpartiet ikke hadde forbehold om jakt og fiske på sitt utsalg. Vi forholder oss til det en gjorde i sin tid, om at det var spredte skogteiger, som vi sa i meldingen, som skulle selges. Det er klart at når vi nå begynner å skulle selge sannsynligvis større skogteiger, da er det viktig at det er et sammenhengende areal, sånn at det er reelt å kunne drive jakt og fiske, for på små og spredte teiger er ikke det mulig. Det vi har sagt når det gjelder spredte teiger, er at vi ser – ut fra de signalene – at målet er nesten nådd. Da har vi sagt at når målet er nådd, ja, så bør en slutte. Men skulle det være noen spredte teiger igjen, har vi ikke stengt for det med dette. Det er de målsettingene som i sin tid lå til grunn i våre komitémerknader.

Terje Aasland (A) [14:38:39]: La meg starte med å gi en liten hyllest til det private eierskapet, som er helt fantastisk, og som fører til at mange bedrifter er gode og framtidsrettede. Jeg har lyst til å videreføre det og si at det statlige eierskapet ikke er mindre fantastisk enn det private. Tvert om så tror jeg det statlige eierskapet har noen fordeler i seg også for næringsutvikling og innenfor den næringspolitiske tekningen i Norge. Det statlige eierskapet er i all hovedsak langsiktig. Det er i all hovedsak industrielt, eller begrunnet i en langsiktig binding, og jeg vil understreke at det i høyeste grad er profesjonelt, og det er i tillegg varsomt. Det tror jeg gagnar bedriftene. Jeg tror det også gagnar de bedriftene som samarbeider og utvikles parallelt med de statlige bedriftene.

Et eksempel er Statoil – knyttet opp mot Aker – og annen type leverandørindustri. Det er av stor betydning at staten gjennom eierskapet i Statoil har en langsiktig, industriell inngang. Kanskje burde en hatt en enda mer industriell inngang knyttet til Statoil enn det en faktisk har, men en har valgt en veldig varsom linje fordi en er staten i eierskapet. Jeg tror det har en enormt stor betydning i utviklingen av norsk næringsliv, og den dimensjonen synes jeg ikke kommer tilstrekkelig fram i debatten.

Det er ikke sånn at et moderat statlig nedsalg, som representanten Hagesæter tar til orde for, i utgangspunkt er positivt begrunnet. Hvorfor skal en ha et moderat statlig nedsalg? Hvilke kvaliteter tilfører det norsk næringsliv? Og hvilken eventuell kapital er det som overtar etter et moderat statlig nedsalg? Et interessant spørsmål. Jeg tror den

kapitalen verken er langsiktig eller industrielt rettet, eller har tilstrekkelig profesjonalitet bak seg. Det tror jeg er en realitet.

Så til Statskog: Ja, en må gjerne diskutere Statskog opp og ned og in mente, men når en siterer tidligere landbruksminister Lars Peder Brekk, bør en gjøre det med et reelt og ærlig utgangspunkt. Bakgrunnen for arronderingssalget som den rød-grønne regjeringen la opp til når det gjaldt Statskog, handlet om at vi gjorde en større transaksjon og overtok Borregaard Skoger – til sterk motstand i denne salen fra både Høyre og Fremskrittspartiet, som mente dette var meningsløs bruk av det statlige eierskapet. Tvert om tror jeg dette har vært med på å gjøre noe for norsk skogbruk. (Presidenten klubber.)

Så til slutt et spørsmål til representanten Gundersen: Hva har Høyre gjort for norsk skognæring? Ingenting! (Presidenten klubber igjen.)

Presidenten: Presidenten ber om at man holder seg innenfor taletiden.

Statsråd Monica Mæland [14:42:01]: Representanten Aasland savnet en argumentasjon for det statlige eierskapet, og det skjedde i grunnen i det sekundet jeg lurte på om han hadde stjålet mitt manus, da jeg i mitt innlegg argumenterte for hvorfor staten i mange tilfeller faktisk skal eie og er en god eier.

Representanten Heggø etterlyste en spekulasjon fra min side knyttet til Hydro. Det tror jeg verken jeg trenger å gjøre eller skal gjøre, rett og slett fordi vi i den eierskapsmeldingen som vi nå diskuterer, har redegjort for at staten skal eie Norsk Hydro, at vi skal eie 34 pst. i Norsk Hydro, og at vi derfor ikke ber om noen fullmakt til å selge oss ned i Norsk Hydro. Skulle det oppstå en situasjon, må vi ta stilling til det, men da er utgangspunktet at vi fortsatt skal eie 34 pst. i Norsk Hydro – bare så det er klinkende klart.

Så er det slik at Arbeiderpartiet har vært opptatt av at de er imot den fullmakten som regjeringen har bedt om til å vurdere å redusere det statlige eierskapet i Kongsberg Gruppen og i Telenor. Man er veldig tydelig her på at man aldri kunne tenke seg å redusere det statlige eierskapet i Telenor og Kongsberg Gruppen, hvis jeg forstår representantene Botten og Heggø rett. Men det var ikke det partileder Gahr Støre sa, verken her i salen i dag eller i DN 25. januar, hvor overskriften var: «Kan bruke aksjer som bytemiddel». Jeg har rett og slett problemer med å forstå hvordan man kan stå fast på at staten skal eie minst 50 pst. i de selskapene, samtidig som man ser for seg en mulig industriell løsning hvor man bruker fra statens side aksjer som bytemiddel. Man kan liksom ikke være både for og mot på en og samme tid, og det er det som forvirrer denne debatten litt i en sak hvor vi er veldig tydelige på hva vi mener staten skal eie i disse selskapene.

Så til slutt: Det er gjort et poeng av at man ønsker å styrke likestillingsarbeidet og rekrutteringen i forbindelse med eierskapsmeldingen. Det er jeg i utgangspunktet enig i, og derfor har regjeringen i denne meldingen tydeliggjort ansvaret styret har for dette arbeidet. Men det som er uenigheten, er hvem som skal gjøre dette arbeidet – hvem

skal lage strategiene for å fremme likestilling og få større mangfold i ledelse og i styre? I denne eierskapsmeldingen er vi tydelige på at dette er styrenes ansvar. Styrene skal lage strategier, og vi skal følge opp det i vår eierdialog med styrene. Ifølge forslaget som ligger her i salen, er det regjeringen som skal gjøre dette arbeidet. Det er vel og bra, men arbeidet må gjøres i styrene – de kjenner sine selskaper, sine utfordringer, sine arbeidsmarkeder og sine muligheter for å påvirke dem. Det er de som skal gjøre jobben i henhold til den rollefordelingen vi alltid har hatt mellom styre, regjering og storting.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:45:09]: Det har vore interessant å følgje denne debatten. Det er ein heil del ting som har kome på bordet, og så er det framleis ein heil del spørsmål som er veldig uklare. Kva type vurderingar som har lege bak kva som er eit tilfredsstillande statleg eigarskapsnivå i Noreg, er for meg veldig uklart. Kva er det rette nivået? Når er det nok lite stat, og når er det for mykje stat? Det er veldig uklart kva type vurderingar som har lege bak for å kome fram til det.

Som fleire har vore inne på: Kva er den industrielle strategien i dette, kva er dei langsiktige perspektiva ein her snakkar om? På den eine sida snakkar ein om Statoil, på den andre sida sel ein seg heilt ut av f.eks. oppdrett, som heilt openbert er eit av dei mest interessante, nye industrielle eventyra for Noreg. Spørsmålet omkring statleg kompetanse for industriell utvikling er det også veldig uklart kva regjeringa har lagt i.

Og så kjem dette argumentet opp om statskapitalisme. Da vil eg berre seie til representanten Gundersen at grunngevinga for at staten eig Flytoget AS, er ikkje at staten skal tene pengar. Grunngevinga for at staten eig Flytoget AS, er at ein skal auke kollektivdelen rundt hovudstadsregionen. Det er altså ikkje kapitalistiske grunnar til at ein har eigarskap i Flytoget AS, det er rett og slett større samfunnsomsyn som er grunngevinga.

På same måten som dette er ei sterk grunngeving for SV, meiner SV at vi på fleire område bør vurdere å kjøpe oss opp, deriblant innanfor oppdrettsnæringa. Salet av EWOS var ein tabbe. Før kjem ikkje til å bli mindre viktig, før kjem til å bli meir viktig. Å ha eit lokomotiv som er statleg, med eit sterkt statleg eigarskap, i denne sektoren, kan vere heilt avgjerande for om vi får ei industriell utvikling i Noreg på dette området. Det bør ein kunne klare å sjå.

Kva som skal vere måla for Noreg i denne saka, har ikkje kome godt nok fram i denne debatten. Ein har nesten utelukkande snakka isolert ideologisk om å eige eller ikkje eige, utan å sjå på kva type visjonar ein har for næringa.

Så til slutt nokre ord om klima: Det bør vere openbert, og det ser eg heldigvis at det er fleire parti i komiteen som meiner, at eigarskap spelar ei viktig rolle dersom ein skal gå laus på Noregs utfordringar på miljøfeltet. Eigarskap er ei kjempemoglegheit vi har for å styre utviklinga i retning av meir berekraftige næringar, nye industrielle prosjekt som kan skape nye eksportinntekter for eit land som er veldig avhengig av olje.

Lise Christoffersen (A) [14:48:31]: Jeg kan i hvert fall være enig med statsråden i én ting, at det er ganske forvirrende når dine politiske motstandere er for og imot på samme tid. Det var jo derfor jeg henviste til det Ketil Solvik-Olsen – nå statsråd, og kandidat da – og Morten Wold fra Fremskrittspartiet, som nå er stortingsrepresentant fra Buskerud, sa i Buskerud før valget. Jeg siterte fra Laagendalsposten 16. august 2013, at «statlig nedsalg i bedrifter som Kongsberg Gruppen (...) ikke lenger er aktuell politikk». Det er mulig at det utsagnet hadde sammenheng med at det kokte på Kongsberg og i velgerkorpset på Kongsberg rundt den problemstillinga, og at dette bare var en lynavleder som en ikke mente alvor med. En kan kanskje få inntrykk av det når en hørte innlegget til Hagesæter her seinere.

Når Gunnar Gundersen prøver å snakke ned Arbeiderpartiets skogsatsing, vil jeg bare minne om at dette var resultatet av et grundig samarbeid med næringsinteressene selv. Det var tiltak for hele verdikjeden i det forslaget, fra skogkultivering til ferdig produkt, og at det måtte satses på et aktivt industrielt og strategisk eierskap, en god eiendomsstruktur – representant Ørsal Johansen – forskning og utvikling av nye framtidrettede produkter og gode rammebetingelser. Eierstruktur kunne henge sammen med kjøp og salg, men det kunne også henge sammen med jordskifte for å få ting til å henge godt sammen.

Det var over 20 forslag under fem hovedoverskrifter, bl.a. «Skogen som verdikjede» og «Sterkere virkemidler». Under «Et sterkt og langsiktig eierskap» var Statskog tiltenkt en aktiv rolle, med hensyn til både eiendomsforvaltning, ressurs- og skogforvaltning og eventuell strategisk deltakelse på eiersida i norsk skognæring. Vi hadde en hovedoverskrift som het «Energi», og vi hadde en som het «Infrastruktur». Forslaget ble særdeles godt mottatt av hele næringa, både skogeiere og representanter for treindustrien.

Jeg er fullstendig klar over at pengene står på bok. De har gjort det så lenge den blå-blå regjeringa har sittet. Det var jo like før den blå-blå regjeringa overtok at den satsinga kom, og det var derfor jeg etterlyste: Hvor har det blitt av de pengene? Hva skjer med de pengene? Hvor er den aktive innsatsen fra statens side for å bidra til at vi får en god og framtidrettet næring innenfor skogbruk?

Helt til slutt: Når Trellevik sier at Kongsberg Gruppen må få lov til å utvikle seg ute i den store verden, så tror jeg det er akkurat det de gjør. Det som kanskje er minst like viktig, er at de tar med seg gründere også ut i den store verden. Og når Kongsberg Gruppen selv sier at det svekker det potensialet ved å selge seg ned til et negativt flertall på 34 pst., bør en lytte til det.

Gunnar Gundersen (H) [14:51:46]: Til siste taler vil jeg si at poenget er at man bommet totalt. Man bommet med politikken i åtte år ved at man hadde en politikk som ikke fokuserte på konkurransekraft. Resultatene er jo det som teller, og der bommet man totalt.

Og til Aasland: Vi har gjort en masse. Vi har fokusert på konkurransekraft, vi har foreslått deregulering – som næringen skriker etter – for å få en annen eiendomsstruktur, vi

har foreslått samferdselsløft og økt budsjettene kraftig på samferdsel, på FoU og på alt som teller for norsk industrikonkurranseskraft. Og der ligger norsk skogbruk midt i kjernen. Så vi har gjort en masse allerede.

Og til Omland: Spredte teiger? Ja vel, men hvor tar dere det fra? Det har ikke tilflytt Stortinget noen informasjon om at Statskog er på tur til å gå tom for teiger. Dere ba om en fullmakt på 600 000 mål med den begrunnelse at det skulle selges spredte teiger. Dere må ha gjort en elendig jobb. Det er det som er poenget. Dere har ikke forbedret – og så kritiserer dere denne regjeringen for at den ikke har gjort forberedelsesarbeid! Da må man også ta til seg at ens egne fullmakter var særdeles dårlig forberedt.

Så til Botten, om det med rekrutteringsstrategi: Jeg har lest det veldig nøye. Det er bemerkelsesverdig at Botten selv sier at det er tåkelagt i måten man skriver det på, men dette er altså styrenes ansvar, for man har personlig styreansvar i Norge. Går man inn i et styre, kan man bli saksøkt hvis man ikke forvalter selskapet til beste for selskapet. I det ligger det, som også næringsministeren har sagt, selvfølgelig en forventning om at man rekrutterer dem med best kompetanse – både kvinner og menn – og vår regjering har vært mye tydeligere enn den rød-grønne regjeringen noen gang var.

Da kommer jeg litt tilbake til klima, for det går igjen også på det. Poenget her er: Skjønner man de styringsprinsippene man selv har sluttet seg til? Det setter jeg store spørsmålstegn ved når det gjelder Arbeiderpartiet, for det å framheve klima betyr at man nedtoner de tre andre temaene som regjeringen legger vekt på, og det er arbeidsrettigheter, det er korrupsjon, og det er menneskerettigheter. Samfunnsansvar er et meget bredt spekter. Det vil være veldig forskjellig fra selskap til selskap hva de blir stilt overfor, og forventningen er veldig klar, slik det står i eierskapsmeldingen, og det er at selskapene skal håndtere det på en skikkelig måte. Da snakker vi ikke bare om ett tema. Da snakker vi om de utfordringer selskapene møter, og det mener jeg er mye bedre enn å skrive merknader i Stortinget som bare fokuserer på én utfordring.

Presidenten: Representanten Ingrid Heggø har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad begrenset til 1 minutt.

For øvrig vil presidenten anmode om at man retter talen til presidenten og ikke direkte til representantene.

Ingrid Heggø (A) [14:55:03]: Eg vil starta med å roa den gode kollegaen min representanten Farstad med at eg er rett glad, eg, for at Venstre og Kristeleg Folkeparti har drege eigarskapsmeldinga i riktig retning. Eg ønskte berre at dei ville røysta for det dei var for. Og så ber eg om at dei merkar seg det som næringsministeren sa, at regjeringa framleis vil selja seg ned.

Etter replikkordskiftet og forskjellige innlegg må eg nesten spørja regjeringa om dei ser det som nødvendig å påleggja private som kjøper opp skogeigedomar frå Statskog, at folket skal ha fritt tilgjenge til jakt og fiske. Er det dette dei ser for seg kan koma ut av den utgreiinga?

Så er det heilt unødvendig å prøva å skapa eit inntrykk

av at Arbeidarpartiet er imot private eigarar, for det er vi ikkje.

Så merka eg meg at Gundersen ikkje kom med eit einaste konkret innspel om kva som var Høgres skogpolitikk, men meinte at 250 000 nye arbeidsplassar, som kom under den raud-grønne regjeringa, var å bomma totalt.

Frank Bakke-Jensen (H) [14:56:25]: Jeg må få komme tilbake til det som handler om styringsprinsipper, og hvorfor vi behandler en melding som dette. Det er altså for at vi skal gi et signal om hvordan staten skal være som eier.

Jeg må igjen få lov til å nevne de fire prinsippene som Arbeiderpartiet drar fram i merknadene, og som Stoltenberg-regjeringen måtte komme med ekstra for at staten skulle utøve godt eierskap. Det første prinsippet sier at

«utøvelsen av eierskapet baserer seg på rolledelingen mellom generalforsamling og styre i selskapslovgivningen og på allment aksepterte eierstyringsprinsipper».

Det er altså det Stoltenberg-regjeringen påla sin statsråd.

Når vi da kommer til styringsprinsippene som Arbeiderpartiet i denne meldingen sier man er imot, men som altså er de styringsprinsippene som har stått siden 2002, sier man:

«Styret er ansvarlig for å utarbeide klare mål og strategier for selskapet innenfor rammen av vedtektene, staten stiller forventninger til selskapets resultater.»

Da blir det litt merkelig at vi får et forslag fra Arbeiderpartiet om at regjeringen skal komme til Stortinget med en strategi for å rekruttere kvinner.

I utgangspunktet er altså Arbeiderpartiet veldig for at utøvelsen av eierskapet baserer seg på rollefordelingen – det er viktig at man ser hvilke roller man har. Man er altså også med på – man går ikke imot – styringsprinsippet som sier at styret er ansvarlig for å utarbeide klare mål og strategier for selskapet. Likevel mener man at de to prinsippene ikke passer hvis man skal komme med et litt lekkert forslag, der man skal pålegge regjeringen. Man går altså på tvers av alle prinsipper, man går på tvers av alt man har sagt, til og med i den meldingen man selv er med på.

Så til SV og Fylkesnes, som faktisk er de mest ytterliggående her, og som har store planer: Staten skal kjøpe seg opp både her og der, her skal man virkelig ut og tjene penger. Det er et syn man skal respektere, det skal være lov å ha forskjellig syn på dette, men når vi diskuterer eierskapsmeldingen i Stortinget, og når vi fremmer forslag om hvordan staten skal være som eier, er det altså – selv om SV ikke sitter i komiteen – fullt mulig å komme med forslag om hvordan man vil at statens eierskap skal være. For SV har jo ikke fremmet noen andre forslag i dag, så jeg går ut fra at de kommer til å stemme for eierskapsmeldingen, de kommer til å stemme for styringsprinsippene som ligger her. Man er altså enig i alt som står i skriftlig form, i alt som sies fra talerstolen, og i alt som vedtas i voteringen i dag, men man er altså grunnleggende uenig i alt det de andre partiene mener – dette skulle man gjort på en helt annen måte, hvis man bare hadde hatt tid! Her er det altså

ikke fremmet ett eneste forslag fra SV der man prøver å nå de målene man prediker, men man skal en helt annen vei med statlig eierskap.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:59:33]: SV kjem til å kome tilbake med forslag som handlar om norsk eigarskap, også utanom denne saka. Det er ikkje berre éin gong i året vi kan diskutere dette – det er det ikkje. Større initiativ vil kome frå SV, og som representanten er inne på, er SV av ei annan oppfatning enn ganske mange i denne salen.

Kjapt om stemmegjevinga, for det er jo det som avgjer kva vi er for og imot: Vi er for forslaga nr. 1–9, vi er imot forslag nr. 10, vi er for I og XI, og vi er imot resten. Så da er det uttalt.

Og berre kjapt til slutt: No er vel ikkje eg den einaste som har lagt merke til at representanten Gundersen nok ein gong gjekk på talarstolen og sa «åtte år i regjering». Eg kom til å tenkje på at hadde vi hatt plingfest og drukke for kvar gong, så hadde vi vore dritings heile gjengen! (Munterhet i salen)

Presidenten: Representanten Else-May Botten har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Else-May Botten (A) [15:00:41]: Jeg kan bekrefte at jeg har drukket bare vann her i salen i dag, og det var friskt og godt.

Når det gjelder stortingsmeldingen, er det viktig at vi har mulighet til å gi politiske signaler om hvordan vi ønsker at selskaper skal styres. Regjeringen skal lage en rekrutteringsstrategi, og det er det vi har ønsket oss for å ta tak i hvorfor det er så få damer i toppledelsene. Når man ser store selskaper som har ti toppledere, hvorav én dame, er det behov for å gjøre noen grep. Hvorfor er det ikke kvinner på topp i de ledelsene? Det er det man må begynne å se på først, før man kan sette seg mål, og før man kan finne ut hvordan man skal nå dem – målene kan man sette, men hvordan man skal nå dem, må man finne ut av. Det er det vi ber regjeringen om å gjøre.

Det er også litt interessant å vise til at Høyre har vært veldig opptatt av å få kvinner inn i ledelser og styrer, for det var Ansgar Gabrielsen som kom med kravet om minst 40 pst. kvinner i ASA-styrene. Det var veldig bra, men vi må altså gjøre en jobb for å få flere damer inn i ledelsene.

Gunnar Gundersen (H) [15:02:03]: Til Heggø: Det var overfor skognæringen jeg påsto at man hadde bommet totalt, og det vil jeg holde fast på. Jeg skal ikke gå lenger inn i det. Men til Knag Fylkesnes må jeg nok dessverre også minne om at man har sittet i regjering i åtte år. (Munterhet i salen.) Da Flytoget ble klassifisert av den rødgrønne regjeringen, var det altså kun forretningsmessige interesser. Det fikk jeg ikke svar på i forrige runde.

Ellers går debatten mot slutten, og jeg synes det er vik-

tig som saksordfører å understreke nok en gang at det er meget stor enighet om det aller meste rundt statlig eierskap. Vi har et profesjonelt og forutsigbart statlig eierskap. Det er stor enighet om at privat eierskap er bærebjelken i norsk næringsliv, og at vi må styrke det private mangfoldige eierskapet. Så er det selvfølgelig litt uenighet om hvilke virkemidler vi skal bruke. Det er stor enighet, i hvert fall i innstillingen – om alle forstår hva man har vært med på, er jeg litt i tvil om – om styringsprinsippene, som jeg mener er uhyre viktig. Jeg tror at en av grunnene til at det ikke debatteres statsrabatt i Norge, er at man vet at staten håndterer aksjonærer som man inviterer med seg i selskaper med statlig eierskap, på en fin måte, at man har full åpenhet rundt alle beslutninger, og at beslutningene går gjennom generalforsamling til styrene. Det er helt avgjørende for å ha tillit hos andre aksjonærer. Det er også full enighet om den klassifiseringen som er av selskapene, og at det skal være en begrunnelse for hvorfor staten eier.

Så kan vi selvfølgelig, når det gjelder enkelte selskaper, være uenige om hvorvidt begrunnelsen er god nok. Men det som gjenstår, er at regjeringen har fått nærmest full tilslutning til sin eierskapsmelding, og det mener jeg er viktig. At man har en så stor og bred enighet i Stortinget rundt i hvert fall de helt sentrale spørsmålene her, konstaterer jeg med stor tilfredshet.

Presidenten: Lise Christoffersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lise Christoffersen (A) [15:04:35]: Jeg har bare en kort merknad til representanten Gundersen, som påstår at Arbeiderpartiet bommet totalt i sin skog- og treindustri. Jeg har hentet noe fra en pressekonferanse: Næringsminister Trond Giske, landbruksminister Trygve Slagsvold Vedum og samferdselsminister Marit Arnstad presenterer en tiltakspakke på 750 mill. kr til skog- og treindustrien.

Datoen var 29. april 2013. Revidert budsjett kom i mai, én måned etterpå, og hva skjedde fire måneder etter det? Da hadde vi et stortingsvalg. Og nå skal vi snart begynne å ta opp den samme teknikken, nå som dere snart har sittet to år i regjering! Og jeg spør fortsatt: Hva har dere gjort med de 750 millionene? Vi rakk ikke å gjøre så mye, og hvis de 750 millionene var helt feilslått, hadde vi garantert gjort noe med det, og mitt spørsmål er altså: Hva har sittende regjering gjort?

Presidenten: Representanten Odd Omland har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Odd Omland (A) [15:05:46]: Det var representanten Gundersen som fikk meg til å ta ordet. Han sa: «Hvor tar dere det fra?» – dette med spredte skogteiger. Jo, en tar det fra Prop. 11 S for 2010–2011 – den er behandlet – og der det står helt tydelig at «spredte skogteiger» skal legges til grunn for dette salget. Så vil det, i dialog med Statskog, kanskje, bli satt en ramme for dette, og der sier vi at en må forholde seg til de spredte teigene.

Så forherliger Gundersen hva Høyre har gjort for å få fart på skogbruket. I regjeringsplattformen varslet de at de skulle redusere gevinstbeskatningen på salg av skogeiendommer. Dette har ikke blitt gjort, noe som har resultert i at hele salget og aktiviteten rundt dette med salg har stoppet opp, og en har ikke har fulgt opp dette.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [15:06:58]: Venstre og Kristelig Folkeparti har fått honnør og ros av Arbeiderpartiet og Senterpartiet for den jobben vi har gjort i denne saken og i denne innstillingen. Det har vi takket for.

Men vi har også fått beskjed om at vi har satt på bremsene. Det er noe jeg ikke kjenner meg igjen i. Det Venstre og Kristelig Folkeparti har gjort i denne saken – som vi for så vidt gjør i alle saker – er å drive med politikktutforming. Vi mener at Flytoget er et viktig element i den storstilte jernbanesatsingen som vi skal ha. Derfor vil vi beholde det. Det er politikktutforming. Vi mener at når det gjelder Kongsberg Gruppen, er det viktig å kunne regulere hvem som eier og styrer selskapet dersom det blir et nedsalg, som regjeringen ønsker. Det er politikktutforming. Så gir vi gjennom politikktutforming fullmakt til nedsalg av Telenor. Dette vil gi Telenor gode strategiske muligheter og flere ben å stå på. Det er også politikktutforming.

Vi i Kristelig Folkeparti og Venstre er ikke redd for kunnskap. Derfor ønsker vi en utredning som er bestilt fra Statskog, velkommen. Vi mener at kunnskap er viktig når vi skal ta viktige strategiske valg. Men for Kristelig Folkeparti og Venstre er det helt avgjørende at folks rett til ferdsel i skog og mark og god tilgang på jakt- og fiskerettigheter skal sikres.

Jeg er glad for at det er en samlet komité som understreker viktigheten av en sterk oppmerksomhet rundt dette med samfunnsansvar. Ivaretagelsen av både klima og miljø, menneskerettigheter, arbeidsrettigheter og antikorupsjon skal være hovedlinjene for statlige selskaper. Det er det en samlet komité som understreker.

Så har Venstre, Kristelig Folkeparti og dagens regjeringspartier her på Stortinget drevet med politikktutforming av det vi mener er framtidens statlige eierskap og private eierskap.

Terje Aasland (A) [15:09:39]: Jeg håper jeg er innenfor parlamentarisk god skikk og bruk når jeg tillater meg å si at jeg synes representanten Gundersen bruker til dels store ord når han sier at vi på skog bommet totalt. Ja, gjorde vi det? Hva er det Gundersen har endret på – for å stille det spørsmålet tilbake, litt retorisk? Ingenting. Nei, ingenting er endret. Men man har ikke videreført, man har ikke forsterket det.

Når man snakker om FoU, ja SKOG22, omsett det i praksis, prøv å gjøre noe ut av det. Vi la grunnlaget for det. Istedenfor på en måte å være bekymret over at Investinor ikke får brukt de 500 mill. kr vi tilførte det, så sier jeg: Bruk dem. Juster på investeringsmandatet for Investinor på skog. Omsett dem. Det mangler jo ikke prosjekter. Fordelelen med det vi gjorde da vi satte skog i fokus, var at det myldret fram en del ideer, men det er komplisert å dra dem fram. Og så langt har ikke de blå-blå omsatt dette i krea-

tiv aktivitet knyttet til ny skogindustri. De har jo ikke det. Reduksjoner i formuesskatten har ikke bidratt til at man har investert mer i skogindustrien. Det er null effekt. Men omsett og få i bruk og sett i gang og bruk de 500 mill. kr som ligger i Investinor. Løft opp ny industri. Prøv å hjelpe dem som sliter, for hovedpoenget – hovedslitasjen – til dem som skal etablere seg innenfor skogindustrien, hva er det? Jo, de mangler penger. Det er vanskelig å finne kapital som vil være med og løfte fram og muliggjøre prosjektene. Det er hoveddilemmaet. Gjør noe med det, da, så kanskje man kan bygge litt mer skogindustri.

Så er det tatt opp som et problem at man fra Stortinget gjennom eierskapsmeldingen uttaler seg om klima og kvinner. Det er selvfølgelig ikke det. Det er veldig positivt at Stortinget engasjerer seg i nettopp de spørsmålene. Det er flott hvis næringsministeren tar tak i kvinneproblematikken i ledelsen rundt de store statlige selskapene – kjempebra. Det følger litt i Gabrielsens fotspor, som gjorde noe for kvinnene i næringslivet. Det er bra. Vi må tørre å gjøre det istedenfor å si at det bryter med styringsprinsippene. Når det gjelder klima, vår tids største utfordring, skulle det bare mangle at staten som eier og Stortinget i en eierskapsmelding uttaler seg tydelig om klima. Det handler jo om at Stortinget må legge føringene for regjeringen og den enkelte ansvarlige statsråds utøvelse når de skal inn i generalforsamling, eller når de skal lage rammene for det. Det er kjempebra, det er en flott styringsmodell vi har i Norge rundt det statlige eierskapet – det er helt utmerket.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Geir Pollestad (Sp) [15:12:33]: Jeg registrerer at saksordfører Gundersen ønsker å innkassere seieren og skape et bilde av at vi alle er så enige. Jeg ser tydelige politiske skillelinjer i denne saken.

Men det jeg tar ordet for, er – bare for å bekrefte følgende til saksordfører Gundersen: Ja, jeg tror opposisjonen har forstått sin egen politikk, og jeg reagerer litt på at det blir sådd tvil fra saksordføreren om hvorvidt opposisjonen faktisk forstår konsekvensene av sin egen politikk.

Jeg vil også oppfordre regjeringspartiene til å se litt på den tilnærmingen som f.eks. Senterpartiet har når det gjelder Statskog. Vi har en annen tilnærming enn f.eks. Arbeiderpartiet. Vi sier at vi skal styrke det private eierskapet, gjennomføre det pågående arronderingssalg, og så får vi vurdere det skrittvis før vi går videre, for vi skal ivareta både fellesskapets interesser og det private eierskapet – for det er en god politikk.

Gunnar Gundersen (H) [15:13:48]: Det er herlig å være saksordfører, for da kan jeg fortsette til ingen har igjen taletid. Det er jo fint.

Til Terje Aasland: Poenget mitt er at norsk skogindustri er temperaturmåleren på om man driver en konkurransekraftig politikk. Der foredler man en norsk råvare gjennom en norsk verdikjede og selger ut til et internasjonalt marked uten noen som helst tollbarrierer. Det er da jeg

sier at den rød-grønne regjeringen bommet totalt. Det ble en halvering av den industrien under de rød-grønne, og så kom man med en krampaktig tiltakspakke tre–fire måneder før valget, fordi man skjønnte at man måtte gjøre noe. Vi har satt konkurransekraft i fokus – jeg tror ikke at ingen har fått det med seg. Vi har gjort noe med samferdsel. Hvem er det som ikke vet at all type samferdsel er første prioritet for nesten alt næringsliv? Vi har satt ned formuesskatten. Aasland sa noe om at det manglet kapital. Er løsningen da å diskriminere det lokale, norske eierskapet? Er det en god, konstruktiv måte å skaffe kapital på? Det er tydeligvis Arbeiderpartiets løsning. Vi har satt fokus på å redusere formuesskatten. Det mener vi er viktig for å få i gang de industrielle prosessene ute i lokalmiljø, og er det noe som representerer norsk lokalmiljø, er det norsk skogressurs. Den tror jeg er til stede i nesten alle kommuner i landet, muligens med noen unntak i Finnmark.

Vi har kommet med avgiftsreduksjon på biodiesel. Det er satt i gang ganske mange prosjekter, men man setter ikke momentant i gang og investerer i sånt. Men det skjer ganske mye. Det er en betydelig optimisme der ute, rett og slett fordi vi har satt konkurransekraft i fokus. Så vi har gjort mye.

Når det gjelder rekruttering, kan Aasland heller ikke komme unna at denne regjeringen i eierskapsmeldingen er mye tydeligere enn noen annen regjering har vært før den. Jeg må igjen minne Knag Fylkesnes om at det var faktisk åtte år med rød-grønn regjering før vår tid. Man kan ikke komme utenom det. Man kan jo begynne å analysere hvordan det skal praktiseres, hvis Stortinget vedtar en rekrutteringsstrategi, hvilket jeg mener er helt håpløst. Når regjeringen sender klare signaler inn i styrerommene, da jobber de med rekrutteringsstrategi. Det er jeg helt sikker på. Jeg tror ikke det finnes et profesjonelt norsk selskap som ikke jobber med rekrutteringsstrategi nærmest hver eneste dag. Der har vi tydelige forventninger til at det også skal være representasjon fra begge kjønn, og den beste kompetansen skal velges.

Presidenten: Frank Bakke-Jensen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Frank Bakke-Jensen (H) [15:17:02]: Jeg må en liten tur innom disse styringsprinsippene til Arbeiderpartiet, for jeg synes noen av dem er så velformulerte at det er synd de ikke har lært dem selv.

Å respektere skillene mellom statens rolle som politikutformer, markedsregulator og myndighetsutøver og rollen staten har som eier, er viktig for å sikre legitimitet og for å skape tillit til staten som eier. Det er faktisk ganske godt sagt. Det er litt av det vi diskuterer nå, når man skal trumfe gjennom et krav om strategi fra Stortinget til regjeringen. Prinsippene er ganske klare. Det er i styrene i selskapene man utarbeider strategier. Det har vi vedtatt. Det støtter Arbeiderpartiet opp om. Styringssignalene går fra statsråden i generalforsamling til styrene. Det er rekken. Så hvis det skal være slik som representanten Aasland sier, at vi vet ikke helt hva vi mener det skal hete, men kom med

noe, si noe, gjør noe – vel, det skal ikke hete strategi fra regjeringen. Det er det styrene i bedriftene som utarbeider, og det er det profesjonelt statlig eierskap handler om. Man rydder opp i rollene og i prinsippene.

Presidenten: Terje Aasland har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Terje Aasland (A) [15:18:19]: Jeg skal avslutte nå, for jeg har ikke flere muligheter. Jeg skal heller ikke argumentere mot Gundersen lenger, men bare si at vi utformet noen virkemidler. Jeg tror de er fullt mulige å bruke. De 500 mill. kr som ble overført til Investinor, står der til disposisjon for gode prosjekter knyttet til skogindustrien.

Så vet vi at det er vanskelig å bruke dem, fordi prosjektene ikke er modne nok. Jeg utfordrer regjeringen til å tenke gjennom det, for jeg tror vi trenger å løfte fram flere umodne skogprosjekter nettopp for å løfte skogindustrien.

Så er det gjort mye når det gjelder konkurransekraft, blir det påstått. Den viktigste fordelene vi har akkurat nå, er kronekursen, hvis vi kunne fått opp skogindustrien så den kunne eksportert varene sine. Dessverre har vi lite igjen nå, og det har ikke skjedd noen oppblomstring heller under den blå-blå regjeringen. Men jeg tror at vi sammen i fellesskap burde prøve å stimulere norsk skogindustri.

Uansett, hvis Gundersen opplevde det krampaktig, det vi gjorde, synes jeg argumentasjonen mot det vi gjorde, også er krampaktig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [15:19:33]

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken og Snorre Serigstad Valen om tak på lederlønninger (Innst. 138 S (2014–2015), jf. Dokument 8:96 S (2013–2014))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Gunnar Gundersen (H) [15:20:21] (ordfører for saken): Nå har vel mye av lufta gått ut av ballongen. Dette representantforslaget ble vedtatt behandlet samtidig med eierskapsmeldingen, for lederlønninger er et tema som opptar veldig mange, og er også en del av eierskapsmeldingen. Og regjeringen har lovt å komme med en presisering rundt lederlønn på et egnet tidspunkt.

Det framsettes to forslag i dokumentet. Det ene er at man skal ha maksimale tak for lederlønninger og andre yt-

elser i statseide selskap, statsforetak og offentlig forvaltning. Der gjør komiteen oppmerksom på at offentlig forvaltning ikke ligger under næringskomiteen, og vi har ikke konkret behandlet det. Derfor har vi sendt brev til kommunal- og forvaltningskomiteen, og de har kommet med et lengre brev, som er tatt inn i innstillingen.

Det andre forslaget er at taket på godtgjørelser ikke skal være på et høyere nivå enn det som gjelder for statsministeren.

Igjen tilbake til eierskapsmeldingen. Dette er altså et ansvar som tilligger styrene. Det er klare instruksjoner fra staten om at man skal være konkurransedyktig på lønn, men man skal ikke være lønnsledende. Det har hele komiteen sluttet seg til som et prinsipp.

Så vil jeg kommentere at forslagsstilleren skriver i dokumentet at store økonomiske forskjeller er gift for samfunnet. Det er et interessant utsagn. En samlet komité er enig om at Norge kan være stolt av at vi har et samfunn som er preget av likhet, men det reguleres på veldig mange måter gjennom skattesystem og også gjennom det som er allment akseptert. Men vi må akseptere at lønnsforskjeller har en begrunnelse i forskjellige roller i samfunnet. Mennesker er forskjellige, vi har forskjellig ambisjonsnivå, vi har forskjellig syn på hva slags ansvar, hva slags roller man har tenkt å påta seg, og det vil avstedkomme noen forskjeller. Noen forskjeller er faktisk viktige for å stimulere til at man tar de riktige beslutningene, at de riktige personene går inn i de riktige rollene. Så forskjeller er bra inntil et visst nivå, så kan det bli skadelig hvis de blir for store, det føler jeg er en god oppsummering av hvordan komiteen ser på dette.

Til slutt har jeg lyst til å komme med en observasjon, siden det er SV som er forslagsstiller. Det er velkjent problematikk at kapitalismen har som utfordring at noen blir ekstremt rike, men jeg vil minne om at sosialismen har den utfordring at alle blir fattige, og det er ingen tvil om hvilken utfordring som er den beste å gå løs på.

Else-May Botten (A) [15:23:47]: For Arbeiderpartiet er det viktig å bygge politikken på den norske samfunnsmodellen, med et godt sosialt sikkerhetsnett, relativt små lønnsforskjeller og et omfattende samarbeid med partene i arbeidslivet. Dette er det beste grunnlaget for utvikling av rammebetingelsene for arbeidsmarkedet og for sysselsettingen. Den gir bedriftene fleksibilitet som gjør omstilling mulig, og samtidig tilbyr den den som berøres av omstilling, et sosialt sikkerhetsnett.

Den norske modellen kjennetegnes av dialog mellom sentrale aktører i samfunnet og en forutsigbar økonomisk politikk. Politisk, som ellers, er det viktig å bidra til å stoppe uønsket lederlønnutvikling, der forskjellen mellom ledende ansatte og resten av arbeidsstyrken øker. Dersom man forventer moderasjon fra vanlige lønsmottakere, er det helt nødvendig at den samme ansvarligheten gjelder for ledende ansatte.

Da vi satt i regjering, kom vi med veiledende retningslinjer som et grunnlag for styrene å rette seg etter. Hovedlinjen er at det skal være konkurransedyktige lederlønninger, men ikke lønnsledende, som saksordføreren sa. Et av

hovedelementene i avlønningen skal være fast grunnlønn. Videre har vi pekt på at pensjonsvilkårene for ledende ansatte skal være på linje med andre ansattes vilkår i selskapet, samlet godtgjørelse skal ikke overstige 66 pst. av pensjonsgrunnlaget, sluttvederlag skal ikke benyttes ved frivillig avgang, og samlet lønn bør ikke overstige tolv måneders fastlønn. Styret har også begynt å legge fram en erklæring om fastsettelse av lønn og andre godtgjørelser til generalforsamlingen.

Arbeiderpartiet mener at lønnsutviklingen blant ledende ansatte i statlig eide selskaper er et område der staten som eier kan, og ønsker, å påvirke. Arbeiderpartiet støtter intensjonen i forslaget om å begrense lederlønningene og ser det som viktig at det arbeidet som ble initiert av regjeringen Stoltenberg, videreføres.

Så registrerer vi at regjeringen har varslet at en nå gjennomgår gjeldende retningslinjer for lederlønn, og vi forventer at regjeringens forslag legges fram for Stortinget til behandling når det er klart.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [15:26:20]: Dette er ingen ny debatt. Gjentatte ganger har det blitt tatt til orde for at det skal legges vekt på moderasjon i fastsettelsen av lederlønningene i statseide selskaper.

Moderasjon er en god tilnærming, og jeg støtter regjeringens mål om at lederlønninger i statlig eide selskaper ikke skal være lønnsledende. Det er en utbredt oppfatning at lønn motiverer folk til å yte mer og gjøre det bedre, men omfattende forskning har vist at sammenhengen mellom lønn og prestasjon ikke er så enkel.

Studier der man har sett på de faktiske sammenhengene mellom ledernes lønninger og bedriftenes resultater, viser at det er liten sammenheng mellom størrelse på topplederens godtgjørelse og hvordan bedriftene gjør det. Flere studier viser også at det faktisk er en negativ sammenheng mellom størrelse på godtgjørelsen og hvordan firmaet gjør det. Økt lønn kan ha en positiv effekt på utøvelse av rutinemessige arbeidsoppgaver der man selv har full kontroll over resultatet, men ingen kan definere en topplederstilling som kjedelig eller rutinemessig når det gjelder arbeidsoppgaver. I slike stillinger kreves indre motivasjon, og mye forskning tyder på at motivasjonen faktisk blir lavere når man styrker de økonomiske incentivene.

Lønn er ikke bare lønn. I tillegg til vanlige, månedlige overføringer til lønnskontoen til topplederne, har det blitt mer og mer vanlig med lukrative pensjonsavtaler og opsjonsavtaler. Opsjonsavtaler høres ganske greit ut, fordi man kobler det opp til hvordan selskapet går, men problemet er at opsjonsavtaler kan føre til at lederne blir nærsynete og tar beslutninger som i all hovedsak gir kortsiktige gevinster, men på lang sikt gir utfordringer for selskapene de styrer. I verste fall kan dette motivere lederne til å ta beslutninger som er i grenseland eller over grensen når det gjelder etiske grenser, for å sikre størst mulig utbytte av opsjonsavtalen. Vi skal ikke så mange år tilbake før vi hadde store, dårlige saker om dette i USA og vi så begynnelsen på finanskrisen.

I forbindelse med forrige eierskapsmelding ble dette strammet ytterligere inn i retningslinjene for lederlønning-

ger. Dette ble gjort for å sikre en bedre oppnåelse av målet om å bidra til moderasjon, rimelighet og transparens på ledernes lønnsvilkår. Samtidig har utviklingen i lederlønninger i statlig eide selskaper fremdeles ikke vært i tråd med målet om moderasjon.

Kristelig Folkeparti er tilfreds med at regjeringen vil legge fram sine retningslinjer for lederlønn for Stortinget. Det ser jeg på som en god anledning til å finne verktøy for å sikre at lønnsfastsettelse i statlig eide selskaper bedre kan oppfylle målet om moderasjon i ledernes lønnsvilkår.

Geir Pollestad (Sp) [15:29:43]: Senterpartiet mener at ledere i statlig eide selskap skal ha konkurransedyktig og god lønn, men ikke være lønnsledende. – Ja, hva ligger det nå i dette? Det er vanskelig å definere. Jeg tror at det regelverket en har hatt, og den oppmerksomheten en har, har virket slik at lønnsutviklingen har vært lavere enn det den ville ha vært. Men jeg opplever også at det er ganske bred enighet om at en kanskje skulle ønsket å ha mer styring på dette, en mer forsiktig utvikling i lederlønningene enn det en har hatt.

Vi har våget fra Senterpartiets side å utfordre på noen ting. Vi har lagt inn i eierskapsmeldingen at vi mener at lønningene ikke skal være prestasjons- eller resultatbaserte. Er det nå sikkert at dette virker, eller er det noe en legger inn av gammel vane? En ønsker å ha klare begrensninger på hvilke pensjonsavtaler som kan inngås, en ønsker åpenhet rundt lønninger og at en skal utvise stor tilbakeholdenhet med å utbetale sluttpakker og sette grenser for hvor store de skal være.

Når regjeringen nå jobber med sine reviderte retningslinjer, håper jeg at en kan våge å sette ned noen konkrete ting som en kan forholde seg til, noen konkrete kjøreregler. Jeg håper også at statsråden i sitt innlegg vil si noe om når disse retningslinjene kommer. I Aftenposten 7. mai håpet hun at de reviderte retningslinjene kunne presenteres i forbindelse med framleggelsen av statsbudsjettet «til høsten». Det er jo nå både vedtatt og trådt i kraft. Jeg skal ikke kritisere det. Jeg ønsker bare å vite når vi kan vente å få disse sakene fram.

Pål Farstad (V) [15:31:59]: Jeg vil takke saksordføreren for redegjørelsen av saken og komiteen for dens arbeid. Jeg vil også benytte anledningen til å takke SV, som tar opp denne saken, denne debatten, om lederlønninger, bl.a. i statlige selskap. Det er jo mer omfattende, det som tas opp fra SV, enn bare det.

La det være klart: Venstre ønsker ikke noe tak på lederlønninger, slik forslagsstillerne ønsker, men vi vil holde fast på dagens hovedprinsipper i statens holdning til lederlønninger i selskaper der staten er eier, altså at lederlønningene skal være konkurransedyktige, men ikke lønnsledende, og det skal legges vekt på moderasjon.

Fordi vi tar nettopp disse momentene på alvor, har vi en fellesmerknad sammen med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti. Der sier vi at «et aktivt statlig eierskap også kan bidra til å begrense en unormalt høy vekst i lederlønninger». Det vises til at det siste året har blitt stadig mer oppmerksomhet knyttet til lønningene i stat-

lig eide selskaper, og at reaksjonene går særlig på at ledere av statlige selskap har hatt lønnsledende lønninger. Det må tas på alvor, og vi forventer at regjeringen viser dette den nødvendige oppmerksomhet når regjeringen nå skal gå igjennom dette.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [15:33:46]: Dette er jo ein gjengangar. Eg har ikkje hatt gleda av å diskutere dette tidlegare i Stortinget, men ein rask titt på tidlegare debattar viser at dette med leiarlønningar har vore noko ein har diskutert om og om og om igjen, og omtrent alle parti har sagt at dette er alvorleg – leiarlønningane skal ikkje vere lønsleiande i dette samfunnet, dette på vi ta på alvor. Det har ein skrive i merknader, som ikkje har hatt noka betydning. Så har det ikkje skjedd noko, og folk har inga tiltru, ingen tillit til at politikarane verkeleg kan styre den lønsfesten som faktisk har skjedd i statseigde selskap, føretak osv.

Thomas Piketty, den franske økonomen, skreiv nyleg det store verket «Kapitalen i det 21. århundre». Der er det – veldig kort summert opp – ein hovudbodskap: Realavkastinga på investert kapital har vore større dei siste tiåra enn veksten i den generelle økonomien. Ein får altså meir igjen ved å investere pengar i selskap og andre stader enn den generelle veksten i samfunnet er. Over tid vil det stadig auke forskjellane i samfunnet.

I Noreg er vi meir sosialistiske enn marknadliberalistiske – alle partia, truleg. Men det som er den norske suksessen, er nettopp at vi har små forskjellar, vi har eit samanpressa lønssystem. Det gjer at arbeidarar og leiarar kan sjå kvarandre inn i auga, og det har ikkje skapt elitar som lever heilt andre typar liv enn andre. Ein skaper ein solidaritet på arbeidsplassen og i samfunnet som vi veit – og som er godt dokumentert – skaper gode samfunn. Dette handlar jo om å skape ein kultur, den kulturen har vist seg å vere ekstremt effektiv også økonomisk. Vi er eit av dei mest produktive landa i den vestlege verda. Vi har eit samfunn som fungerer ekstremt bra, sjølv med små forskjellar. Det er oppskrift på suksess.

Så har vi ei blå-blå regjering som ved kvar korsveg, anten det er formuesskatt, arveavgift og no da leiarløn, ikkje løftar ein finger for noko anna enn å auke desse forskjellane. Det er i strid med den norske modellen, det er i strid med den norske kulturen, å føre eit sånt prosjekt, som eg er heilt sikker på vil auke forskjellane i det norske samfunnet ved neste kartlegging. Det seier noko om kor lojaliteten ligg – ligg den hos leiarane, eller ligg den i folket?

SV sitt forslag er ikkje spesielt radialt. Vi tar utgangspunkt i statsministerens grunnløn. Så legg vi på pensjonsordninga, og så har vi sagt pluss pluss, for det er også ei rekkje naturalytingar som er knytte til eit sånt embete. Da er vi komne opp i ein sum på godt over 2 mill. kr i maktlønn for leiarar i statseigde selskap, føretak osv. Det er inga låg løn. Det er inga låg inntekt ein skaper på den måten. Som nemnt tidlegare: Det er ingen samanheng mellom høg løn og kompetente leiarar. Det er ingen samanheng mellom høg løn og selskap som går bra. Men det er ein samanheng: Når ein sit nær honningkrukka, har ein ein tendens til å løyve seg sjølv ekstra mykje. Det er den kulturen vi her

foreslår at vi skal ta eit oppgjør med. Eg synest det er positivt at det er så mange i denne salen som er einige i at dette er eit problem, og i merknader seier at her må ein kome tilbake igjen med noko. Men eg vil gjenta: Dette har vi gjort før; det er på tide å handle. Eg har inga tru på at den blå-blå regjeringa vil kome tilbake med noko som liknar på dette. Dersom det skjer, hiver eg meg rett på plingfesten saman med Gundersen – men det har eg lite tru på. Så eg vil igjen oppfordre representantar som meiner dette er viktig, å vurdere på nytt om ein kanskje kunne gje støtte til SVs forslag, som vil bidra til den norske modellen, bidra til den norske kulturen som har vist seg å vere den store suksessen den blei.

Eg vil til slutt ta opp dei forslaga som SV har i denne saka.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Monica Mæland [15:38:39]: Forslaget som er framsatt, handler altså om å sette et maksimalt tak for lederlønnsnivået som ikke overstiger statsministerens samlede godtgjørelse, til ledere i selskaper med statlig eierandel og for ledere i offentlig forvaltning.

Som meddelt næringskomiteen svarer jeg kun for det som hører inn under mitt ansvarsområde, som er selskaper med statlig eierskap – og dette registrerer jeg også at komiteen har lagt til grunn.

Utgangspunktet må være at det er og skal være oppmerksomhet rundt lederlønn i selskaper med statlig eierskap. Lønnsnivået og lønnsveksten til lederne i disse selskapene vil ikke bare ha virkning for det enkelte selskap, men også indirekte for samfunnet. Staten har derfor siden 2001 hatt retningslinjer for lederlønn for selskaper med statlig eierandel.

Retningslinjene skal formidle hvilke forhold staten som eier vil legge vekt på i sin stemmegivning når styrets retningslinjer for lederlønn behandles på selskapenes generalforsamlinger eller foretaksmøter.

I eierskapsmeldingen ble det varslet at hovedprinsippene i statens holdning til lederlønn vil ligge fast: Fastsettelse av godtgjørelse til daglig leder skal være styrets ansvar, lederlønninger skal være konkurransedyktige, men ikke lønnsledende, og det skal legges vekt på moderasjon.

Prinsippet om at det er styrets ansvar å fastsette godtgjørelse til daglig leder er også lovfestet i aksjeloven og allmennaksjeloven. Jeg registrerer at flertallet på Stortinget i behandlingen av eierskapsmeldingen mener dette fortsatt skal være et av hovedprinsippene for statens holdning til lederlønn.

Så er det slik at regjeringen tar sikte på å legge fram nye retningslinjer for lederlønn i løpet av svært kort tid, og da snakker vi om uker heller enn måneder. Disse ble sist revurdert i 2011, og det er viktig at regjeringen med jevne mellomrom gjennomgår retningslinjene for å påse at de er i takt med utviklingen.

Representantforslaget fra Audun Lysbakken og Snorre Serigstad Valen innebærer i praksis at staten fratrar styret og daglig leder nødvendig myndighet til og ansvar for å fast-

sette godtgjørelse til ledende ansatte. Forslaget bryter derfor med den rolledelingen som er fastsatt i selskapslovgivningen, og med statens prinsipper for god eierstyring som Stortinget nettopp har sluttet seg til under behandlingen av eierskapsmeldingen.

Jeg oppfatter at det er bred politisk enighet om at det statlige eierskapet skal utøves profesjonelt og forutsigbart. Å utøve statens eierskap i tråd med selskapsrettslige prinsipper og allment aksepterte prinsipper for eierstyring og selskapsledelse er derfor viktig. Å gå bort fra det vil etter min vurdering skade den tillit offentligheten og investorer har til staten som profesjonell og forutsigbar eier. Det kan igjen skade våre selskaper.

Jeg vil også påpeke at selskapene som omfattes av retningslinjene, er veldig ulike, både når det gjelder størrelse, bransje og virksomhetsområde, innenlands og utenlands. Hva som er konkurransedyktig godtgjørelsesnivå, er forskjellig mellom selskapene. Et tak tilsvarende statsministerens godtgjørelse, som ikke tar hensyn til disse ulikhetene, vil kunne svekke selskapenes evne til å tiltrekke seg og beholde gode ledere. For flere selskaper innebærer forslaget et vesentlig kutt i lederlønninger, noe som kan få betydelige konsekvenser for selskapenes evne til å tiltrekke seg og beholde gode ledere.

Det sentrale hensynet i statens forretningsmessige eierskap er en høyest mulig avkastning over tid. I selskaper med sektorpolitiske mål skal målene for statens eierskap oppnås mest mulig effektivt. For at staten som eier skal kunne nå disse målene, er det avgjørende at selskapene også i framtiden skal kunne tiltrekke seg og beholde gode ledere. Derfor bør godtgjørelser til ledende ansatte også framover fastsettes slik at de er konkurransedyktige, men ikke lønnsledende, og i tråd med statens eierstyringsprinsipper.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Else-May Botten (A) [15:43:19]: Jeg tror – slik jeg hører det, og det jeg ser ut fra saken – at vi er rimelig enige om den utviklingen vi har som bestilling, men det er fristende å spørre statsråden: Hva er det nye som skal komme i det som skal behandles? Hva er det man ønsker å ta grep om i det som skal komme til Stortinget?

Så er jeg også opptatt av når. Det var også Pollestad inne på i sitt innlegg, men jeg fikk ikke med meg at det ble svart på det.

Statsråd Monica Mæland [15:43:53]: Vi skal i løpet av veldig kort tid – dager, en uke, vi jobber nå med å ferdigstille dette – framlegge dette.

Så er det ikke slik at Stortinget skal behandle dette. Vi behandler dette på samme måte som den forrige regjeringen gjorde, nemlig at dette framlegges for Stortinget til informasjon.

Vi har valgt en veldig grundig tilnærming. Derfor har vi brukt litt lengre tid enn det jeg kanskje trodde i fjor vår. Vi har hatt en bred høring i selskapene, i næringsorganisasjonene og i arbeidstakerorganisasjonene, og vi har også gjennomgått erfaringer fra andre land. Vi ser på bonus

på langtidsintensivordninger. Vi har i meldingen varslet en innstramming når det gjelder pensjon. Vi varsler også en innstramming overfor hvem retningslinjene skal gjelde. Det er altså ikke lenger et følg-eller-forklar-prinsipp knyttet til disse retningslinjene, men et skal-prinsipp. Vi tar for oss alle disse tingene og mener, samlet sett, at vi har funnet en strammere og bedre løsning. Men samtidig er det slik at grepene når det gjelder lederlønn, er overlatt til styrene å håndtere.

Geir Pollestad (Sp) [15:45:11]: Jeg vil ta opp en sak som har sitt utspring i det at en Entra-direktør fikk 19 måneders etterlønn. Det ble sist vår omtalt i pressen, der det kom fram at retningslinjene ikke omfattet sluttpakker som ikke var avtalt på forhånd, kun sluttpakker som var avtalt på forhånd – altså før oppsigelsen/avskjedigelsen var et faktum. Statsråden varslet da at hun ville se på denne problemstillingen i samband med revidering av retningslinjene. Da er mitt spørsmål om dette er vurdert – om en kan vente at den type forhold også blir vurdert i den reviderte utgaven.

Statsråd Monica Mæland [15:46:00]: Jeg synes det er greit å ta debatten om hva retningslinjene inneholder, når vi offentliggjør dem. Da skal vi ta en bred og grei debatt om dette.

Vi har forsøkt å vurdere alle sider av retningslinjene for å påse at vi oppnår det vi ønsker, nemlig konkurranse-dyktighet knyttet opp mot moderasjonslinjen, som vi jo er enige om.

Vi er også underlagt arbeidsmiljølovens regler om å frasi seg f.eks. en oppsigelse som gjør at man kan inngå spesielle avtaler. Men alt dette skal vi komme tilbake til.

Geir Pollestad (Sp) [15:46:33]: Jeg tok opp spørsmålet sånn at statsråden, i tilfelle hun hadde glemt det, skulle få en mulighet nå i innspurten til å se om dette var håndtert i retningslinjene, men jeg vil spørre generelt: Ser statsråden at det er noen grunn til å la retningslinjene ha ulik rekkevidde ut fra om en sluttpakke er avtalt på forhånd eller først blir en del av en forhandling ved opphør av et arbeidsforhold?

Statsråd Monica Mæland [15:47:06]: Det kan være grunner for det. Ethvert ansettelsesforhold er forskjellig, og enhver avslutning er forskjellig, så det kan være ulike grunner. De ulike styrene må gjøre ulike vurderinger, men dette skal vi altså komme tilbake til når vi offentliggjør retningslinjene som vi ikke er helt klare med, dessverre.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [15:47:35]: Først vil eg berre seie at eg er overraska over innlegget til statsråden, for ho sa at dette vil føre til kutt for leiarar i dag, men i forslaget står det eksplisitt at dette ikkje skal ha nokon tilbakeførande effekt. Dette er da for nye forhandlingar framover, så her har ikkje ministeren gjort jobben sin med å lese forslaget skikkeleg.

Så kritiserer ministeren forslaget fordi ein vil etablere eit tak for dei samla inntektene til leiarar, og dette vil da fråta styret moglegheita. Men dette er jo eit tak, ein kan jo

bevege seg innanfor dette taket, under taket inne i huset, sånn som ein vil. Med ei slik utsegn at ein ikkje skal ha tak i det heile, lurer eg på: Meiner ministeren at det ikkje skal vere noka som helst form for tak på inntektene til leiarane av offentleg og statleg eigde selskap? Er det sånn at ein kan tene kva som helst?

Statsråd Monica Mæland [15:48:39]: Jeg har gjennomgått de selskaper som vi omtaler i meldingen, de 55. Av de 55 har 46 av dem lønninger som ligger over statsministerens samlede godtgjørelse. Dette gjelder veldig mange statlige selskaper, og har gjort det gjennom flere år uten at jeg skal nevne det eksakte antallet, slik representanten Gundersen pleier å gjøre. Så da er det slik at gitt at noen skulle velge å slutte i disse selskapene på bakgrunn av at man får kraftig redusert lønn, vil man måtte gå ut og rekruttere på helt andre lønnsbetingelser enn det vi har i dag, og det var mitt poeng.

Når det gjelder taket, er taket at det skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende. Det er forskjellig fra selskap til selskap, fra bransje til bransje innenlands og utenlands. Det er hele poenget med at ett tak ikke er riktig for alle selskaper i den statlige porteføljen.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [15:49:32]: Eg tolkar ministeren slik at det er aktuelt med tak, og at det er ikkje i seg sjølv noko gale med tak, taket kan vere greit å etablere, men spørsmålet er berre: Kor? Men det slår meg kor stor forskjell det er på desse to innlegga, der eg i mitt innlegg tok utgangspunkt i dei økonomiske forskjellane i samfunnet generelt, og at dette bidreg til å auke forskjellane, og statsråden i sitt innlegg berre var teknisk ut frå styrets rett til å kunne gjere sine vurderingar.

Ser ministeren at dette faktisk er ei form for forvaltning av skattebetalarnes pengar – dette er offentlege selskap som er eigde av det norske folk – og at kvar lønsfest i statlege føretak faktisk også er misbruk av skattebetalarnes interesser?

Statsråd Monica Mæland [15:50:25]: For meg handler dette om politikk, ikke om teknikk. Derfor er et kronebeløp, et tak, helt feil. Det taket må bestå i prinsipper for utforming av de riktige lønningene, og det er det jeg har prøvd å redegjøre for. Det fins ikke et kronebeløp som er likt for alle, men det fins noen prinsipper vi skal legge til grunn, og som vi forventer at styrene følger opp. Så er jeg opptatt av at styrene skal gjøre denne jobben. Det er styrene som kjenner selskapet, som kjenner rekrutteringsmiljøet, som kjenner til hvilke utfordringer de står overfor, og som kan fastsette lønnsnivået på bakgrunn av det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [15:51:13]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Steinar Reiten, Line Henriette Hjemdal og Kjell Ingolf

Ropstad om tiltak for å skape ny grønn vekst i Norge og like konkurransevilkår med Norges naboland for etablering av grønne datasentre (Innst. 142 S (2014–2015), jf. Dokument 8:8 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fire replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre foreslås det at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Tina Bru (H) [15:52:06] (ordfører for saken): Veien mot lavutslippssamfunnet vil være krevende, både for Norge og for andre land i verden. Men mulighetene er også store.

For å nå våre globale mål i klimapolitikken må vi frikoble økonomisk vekst fra økninger i klimagassutslipp, noe verden ikke har lyktes med frem til nå. Men bevisstheten rundt hvor viktig det er, har heller aldri vært så stor som nå. Nå vet vi at vi må handle, vi har ingen andre alternativer.

Norge, med sin rike tilgang på fornybar kraft, har mange muligheter i møte med det grønne skiftet. Hvor andre land i verden og Europa strever med å øke sin fornybare kraftproduksjon, styrer vi mot et formidabelt kraftoverskudd. Gjennom Norges felles elsertifikatsystem med Sverige skal det innen 2020 bygges ut 26,4 TWh ny fornybar kraftproduksjon. I kombinasjon med økt energieffektivisering i flere sektorer vil etter hvert overskuddet av elektrisitet derfor øke. Vi må ta denne kraften i bruk, både i Norge og i Europa.

Saken vi behandler i dag, omhandler et representantforslag fra Kristelig Folkeparti om tiltak for å skape ny grønn vekst i Norge og like konkurransevilkår med Norges naboland for etablering av grønne datasentre. De konkrete forslagene omhandler å sette ned elavgiften til redusert sats som gjelder for industri, for datasentre med uttak over 5 MW, og å se på mulige gevinster for norsk offentlig sektor ved konsolidering av offentlige norske datasentre.

I en stadig mer digitalisert verden er det ingen tvil om at tilgangen til stabil og trygg digital infrastruktur blir stadig viktigere. Behovet for flere store datasentre vil øke i fremtiden. I Europa er det ventet et behov for minst 60 nye sentre innen 2020. I Norge i dag finnes det allerede noen store datasentre, bl.a. i Rennesøy, Rjukan og Fet. Jeg mener det er gode grunner til at det bør komme flere slike etableringer i Norge fremover.

Jeg opplever at det er en samlet komité som stiller seg bak ønsket om at grønne datasentre kan bli en ny stor grønn industri i Norge. I debatten rundt lavutslippssamfunnet og norsk klimapolitikk er det mange som snakker om at vi

trenger flere nye grønne arbeidsplasser. Komiteen mener grønne datasentre kan være med og skape disse nye grønne arbeidsplassene.

I Danmark og Finland har man allerede tatt grep for å bedre konkurransevilkårene for grønne datasentre. Sverige er i gang med en tilsvarende prosess. I Sverige er Facebooks beslutning om å etablere et nytt stort datasenter i landet beregnet å gi verdiskaping for 9 mrd. svenske kroner. Det er samtidig anslått å skape 4 500 nye arbeidsplasser.

Norge, med sitt kjølige klima, mange store fjellhaller, god tilgang på arbeidskraft og kompetanse, og ikke minst store mengder av billig fornybar kraft, kan og bør være et ideelt sted for etablering av disse datasentrene.

Ut fra budsjettforliket mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre i fjor høst ble det vedtatt et anmodningsforslag om å vurdere hvordan avgiften på elektrisk kraft bør avgrenses med redusert sats i lys av at det etableres ny, energiintensiv virksomhet utenfor tradisjonell industri, bl.a. datasentre. Forslaget skal legges frem i forbindelse med statsbudsjettet for 2016. Partiene som ikke var en del av budsjettforliket, støtter forslagene som fremkommer i representantforslaget vi behandler her i dag. Det er derfor mitt klare inntrykk at intensjonen om å bedre konkurransevilkårene for denne industrien er noe samtlige partier på Stortinget stiller seg bak.

Komiteen er likevel ikke enstemmig i sin innstilling til Stortinget her i dag. Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre støtter ikke forslagene fra Kristelig Folkeparti i dette representantforslaget, dette fordi forslagene som tas opp fra Kristelig Folkeparti, oppleves å være en innsnevring av budsjettenigheten mellom samarbeidspartiene. Det er disse partienes mening at regjeringen bør få anledning til å foreta en helhetlig vurdering av hvordan elavgiften bør innrettes for å styrke konkurransekraften til grønne datasentre i Norge. Disse partiene mener forslaget om å avgrense dette til å gjelde datasentre med uttak over 5 MW er for spesifikt og begrensende all den tid regjeringen har blitt bedt om å gjøre en vurdering av dette og fremme et forslag i forbindelse med neste års statsbudsjett.

Jeg er likevel glad for at samtlige av partiene på Stortinget ser verdien i å legge til rette for at det etableres flere store grønne datasentre i Norge. Her har vi mulighet til å legge til rette for en ny stor grønn industri. Det er en mulighet jeg mener vi må gripe. Jeg ser frem til debatten.

Per Rune Henriksen (A) [15:56:44]: Det grønne skiftet er i gang, og Norge er veldig godt posisjonert med vår fornybare kraftproduksjon. Nær 100 pst. av vår kraftproduksjon er fornybar, og vi har, som saksordføreren var inne på, et kraftoverskudd som – alt annet gitt det samme – vil øke i tiden som kommer.

For et land som er så rikt på naturressurser som vårt, er det evige spørsmålet: Hvordan kan vi klare å skape arbeidsplasser og skape verdier av naturressursene våre, hvordan kan dette gi grunnlag for å leve i dette landet og leve godt? Noen ynder å snakke om krafteksport, som kan bli en av de store inntektskildene for Norge i fremtiden. Vi i Arbeiderpartiet er for en kraftutveksling der det er sam-

funnsmessig lønnsomt. Men først og fremst ønsker vi å bruke den kraften som vi har til rådighet, til å bygge ny industri, til nye arbeidsplasser og til ny verdiskaping basert på fornybar energi, og ikke minst legge forholdene til rette for at den industrien vi har, som er basert på foredling av kraft, får en god konkurransesituasjon i forhold til konkurrenter i utlandet som må leve med høyere kraftpriser og må ty til fossil energi for å fyre opp sine maskiner, sine ovner og sitt utstyr.

Vi ser også for oss ny industriproduksjon. Hydro på Karmøy er i gang med et pilotprosjekt som vil øke aluminiumsproduksjonen med 70 000 tonn. Det er en fantastisk prosess som har vært i dette, det er et fantastisk resultat vi får. Vi ser også muligheten for annen ny produksjon av samme type. Flere industrielle aktører har vært ute med forslag om å opprette ny industri, noe som vil gi arbeidsplasser på steder i landet som absolutt trenger disse arbeidsplassene, og vil gi avsetning på kraften og skape balanse også i kraftmarkedene.

Datasentre er noe som har kommet i den senere tid. Det er kanskje ikke så mange som egentlig reflekterer over hvor mye kraft som brukes på disse datasentrene. Bare et søk på en gjennomsnitts søkemotor på Internett genererer like mye CO₂-utslipp som det genereres om man koker en kopp te i Storbritannia, blir det sagt i noen rapporter. Så det er helt klart at den energibruken som ligger i kjøling og drift av disse sentrene, er formidabel rundt omkring i verden. Kraften fra 30 atomkraftverk blir brukt til datasentrene. Det er riktig som saksordføreren sier, at det er bred enighet i komiteen om hvor bra det er å få etablert datasentre i Norge.

Så blir det sagt fra regjeringspartiene at det forslaget som vi nå diskuterer, som Arbeiderpartiet støtter, er innskrenkende i forhold til det som har blitt vedtatt som et anmodningsforslag. Dette anmodningsforslaget har ikke blitt vedtatt i en avtale mellom regjeringspartiene og to av opposisjonspartiene, det har blitt vedtatt enstemmig i dette storting. Det er det Stortinget forholder seg til. Men i anmodningsvedtaket ber man regjeringen vurdere hvordan avgiften på elektrisk kraft bør avgrenses med redusert sats. Man sier «reduert sats», og man vil ha en utredning av hvordan dette skal skje. Og så vil man ha et forslag. Vi mener at dette målet er klart. La oss få et sånt forslag på bordet, og la oss få en sak hvor vi har en helt klart definert grense på dette og et helt klart definert system på det, i likhet med for annen industri. Dersom dette forslaget faller og vi står igjen med regjeringspartienes argumentasjon, ser jeg fram til et forslag i statsbudsjettet som går lenger enn dette forslaget.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Oskar J. Grimstad (FrP) [16:02:05]: Forslaget om å legge til rette for ytterlegare etablering av grønne datasentre her i Noreg har absolutt noko for seg og blir av fleire rekna som ny kraftforedling. Med ein i hovudsak rein, fornybar energi basert på vasskraft og utsikter til å gå inn i ein periode med betydeleg utbygging, som fram mot 2020

vil føre til overproduksjon med dertil låge energiprisar, skulle alt liggje til rette for nettopp ei slik kraftkrevjande etablering. Det er viktig at vi legg til rette for at nettopp denne fornybare krafta blir brukt innanlands framfor å bli eksportert.

Danmark og Finland har omklassifisert datasenter over 5 MW til kraftkrevjande industri, noko som gjer at dei kvalifiserer til redusert elavgift. Omklassifiseringa er også godkjend av EU-kommisjonen. Sverige er no i gang med å greie ut om det same. Det betyr at vi som også er ein del av den nordiske kraftmarknaden, i utgangspunktet har moglegheiter til å tilby like vilkår, om vi får aksept frå ESA. Spesielt der Noreg differensierer avgifta geografisk med redusert sats for næringsverksemd, særleg i nord, har vi slike moglegheiter.

Så ser vi i brevet frå finansministeren at der er fleire og ulike problemstillingar knytte til forslaget frå representantane Syversen, Reiten, Hjemdal og Ropstad, som inkluderer med at det er mest hensiktsmessig å kome tilbake med dette i budsjettssamanheng.

Samla sett meiner Framstegspartiet at regjeringa bør kunne foreta ei større vurdering av korleis avgifta på elektrisk kraft kan avgrensast med redusert sats, i lys av at det blir etablert ny, energiintensiv verksemd utanfor tradisjonell industri, utan avgrensing til å gjelde datasenter med uttak over 5 MW. Det store spørsmålet er jo om målet om 5 MW er hensiktsmessig. Framstegspartiet støttar difor ikkje dei forslaga som kjem fram i innstillinga, men viser til budsjettforliket og den einigheita som kom fram der, knytt til energiintensiv nyetablering.

Oppmodningsvedtaket blir heilt klart tatt på alvor av regjeringa, og eg ser fram til at Stortinget får dette i hende.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [16:04:24]: Jeg vil starte med å takke for offensive innlegg fra de ulike partiene. Dette viser en samlet vilje til at det skal skje noe. Spørsmålet er egentlig under headinga «Ta kraften i bruk», fordi vi vet at det i framtida vil være et enormt kraftoverskudd, kanskje så mye som 30–50 TWh allerede i 2020. Spørsmålet er: Hva skal vi gjøre med denne kraften som vi politikere har vært opptatt av å få skapt gjennom f.eks. grønt sertifikat-markedet? Dette kan være et av svarene og være med på å skape grønne arbeidsplasser.

Alternativet er at utenlandskabler kan være med på å sende kraften til andre land og erstatte fossil energi der, og det kan være bra. Men jeg tror også det er viktig, som saksordføreren var inne på, at vi fortsetter debatten om hvordan vi skal skape de grønne arbeidsplassene i Norge.

Det kommer mange nye grønne datasentre. Det vil være et voksende behov for datalagring. Når en ser utviklinga av ulike hjelpemidler som har tilgang til Internett, og som vil lagre data, vet en at markedet kommer til å bli enormt framover.

Norden er et genialt sted for datasentre. Vi er godt egnet, og saksordføreren var også inne på det. Hvis en ser på Norges fortrinn sammenlignet med andre land, er det at Norge har 100 pst. ren kraft. Det er viktig for de ulike selskapene som ønsker å etablere datasentre, at de kan reklamere med at det er 100 pst. ren kraft – det er forbru-

kerne opptatt av, de kjører aksjoner for å få Facebook over til grønn datalagring osv. Selvfølgelig tar selskapene også hensyn til kostnader. Når det kanskje er 20–40 pst. lave- re energikostnader i nabolandene, blir det fort sånn at de andre velges. Facebook valgte å etablere seg i Sverige i en sone med redusert avgift – naturlig nok, det kan spare mange kostnader.

Derfor har vi vært opptatt av at Norge må være konkurransedyktig overfor nabolandene våre. Jeg ser i svaret fra Finansdepartementet at en ser på tapt proveny. Det er for så vidt riktig, og derfor kan debatten rundt antall megawatt som terskelen bør ligge på, være relevant. Hvis en tenker på den store kampen om de store datasentrene, er poenget å få de store datasentrene hit, ikke nødvendigvis å gi fritak for dem som allerede er her. Alternativet til at Norge ikke gjør dette, er at en velger de andre landene. Da går vi glipp av enorm verdiskaping. Saksordføreren refererte til de 9 mrd. kr som en spår at Facebook vil bety for Luleå neste ti årene.

I tillegg vil kraften kunne sendes ut av landet uten noen inntekter, og det vil komme andre til gode. Det vil bli betalt nettleie til f.eks. Sverige på den samme kraften, istedenfor at Norge kunne hatt det. Jeg mener det egentlig er irrelevant å se på tapte mulige inntekter i framtida, for alternativet til å senke elavgiften og dermed få den lille elavgiften på datasentrene er at datasentrene havner i utlandet. Derfor er jeg glad for at komiteen er tydelig på at noe må gjøres. Avgiftsstrukturen er ikke oppdatert. Datalagring er enormt kraftkrevende og bør behandles på lik linje med annen kraftkrevende industri.

Når jeg leser komitéinnstillinga og hører på innleggene, opplever jeg at vi egentlig er enige om saken. En del kraftkrevende industri får automatisk fritak for elsertifikater. Det betyr at hvis man leser merknaden fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, tolker jeg den sånn at det er flere ting som kanskje skal inn i det forslaget som kommer i statsbudsjettet. Derfor vil jeg anmode de andre som står bak forslaget, om at det egentlig bør gjøres om til et oversendelsesforslag. Jeg ser det ikke som hensiktsmessig å få et forslag stemt ned når vi i utgangspunktet er enige om det. Dette ber jeg de andre om å tenke på.

Til slutt vil jeg også nevne en annen sak som er minst like viktig som at vi senker elavgiften for å gjøre Norge konkurransedyktig, og det er fiber, at vi har kapasitet til å få dataene inn i Norge. Flere er kjent med at det pågår en debatt rundt Statnetts kabel til Tyskland, som egentlig har fått konsesjon, og der en har droppet fiberen. I et regnestykke på kanskje 15 mrd. kr i investering på selve kraftkabelen vil det å betale for fiber i tillegg og ta det parallelt, koste kanskje 150 mill. kr eller 1 pst. av kostnaden. Teknisk er det fullt mulig å gjøre dette. Jeg vil derfor be statsråden om å legge et innstendig press på Statnett for også å lykkes med at fiberkapasiteten blir større.

Geir Pollestad (Sp) [16:09:45]: Norge har en lang historie med kraftkrevende industri – produksjon av aluminium og annen kraftkrevende industri. Dette er en ny og moderne kraftkrevende industri som det er viktig å legge til rette for, på samme måte som vi har gjort og gjør for

annen kraftkrevende industri. Dette er distriktspolitikk, det er miljøpolitikk, det er næringspolitikk – samlet. Det vil gi store muligheter i mange distriktskommuner å etablere grønne datasentre.

Norge har det meste som trengs: Vi har sjø til kjøling, vi har tilgang på ren, miljøvennlig strøm, vi har mange anlegg som er egnet, vi har stabile politiske forhold. Vi er litt svake på det som gjelder at rammevilkårene skal være de samme som for annen kraftkrevende industri. Og til det som representanten Ropstad var inne på, full støtte til det som er sagt om etablering av fiberkabler i forbindelse med de planene som Statkraft har om nye linjer ut av landet.

Senterpartiet støtter forslaget som ligger her, fordi vi mener det er et samfunnsbyggende forslag. Vi har sammen med SV i innstillingen understreket at denne typen kraftkrevende industri, i likhet med annen kraftkrevende industri, tjener på å ligge nær produksjonsstedet, for det blir ikke tap i nettet når en overfører varen gjennom fiber, men det blir en kostnad og et miljømessig tap ved å transportere strøm over lange avstander.

Statsråd Siv Jensen [16:11:51]: Representantforslaget som behandles i dag, er todelt, og jeg tenkte å gi en kommentar til begge spørsmålene. Jeg begynner med det første.

Flere store datasentre er etablert i Norge de siste årene. Lagringstjenestene som disse sentrene tilbyr, retter seg mot både norske og internasjonale kunder. Datalagring krever kjøling, som medfører et betydelig strømforbruk for de største anleggene. Kaldt klima reduserer strømforbruket og kan være et konkurransefortrinn. Kraftprisen vil også ha betydning for lokalisering. Med et felles nordisk kraftmarked vil det i hovedsak være forskjeller i avgiftene som kan gi ulik pris mellom landene. Så langt er jeg selvfølgelig enig i premissene i spørsmålet.

Datasenteret er et eksempel på at det etableres ny energiintensiv virksomhet utenfor tradisjonell industri. Stortinget har i den sammenheng bedt regjeringen vurdere hvordan avgiften på elektrisk kraft bør avgrenses med redusert sats, og legge frem et forslag i statsbudsjettet for 2016. Det er selvsagt regjeringen innstilt på å følge opp.

Hovedtrekkene i avgiftssystemet for elektrisitet har ligget fast siden 2004. Kraftintensive industriprosesser er fritatt for avgift. Øvrig industri, bergverksdrift, fjernvarmeproduksjon og landanlegg for petroleumsvirksomhet ilegges avgift med redusert sats for selve produksjonsprosessen.

Frem til det siste har det vært bred aksept og lite diskusjon rundt disse avgrensningene. Når vi skal se på mulige endringer i avgrensningene, er det ulike hensyn som må ivaretas. Vi må sikre generelt gode konkurransevilkår for næringsvirksomhet, samtidig som vi må unngå avgrensninger som kan virke konkurransevridende både mellom store og små foretak og mellom ulike næringer og typer virksomhet. Det er krevende spørsmål som vi må utrede før vi kan legge det frem for Stortinget.

Så til det andre spørsmålet om mulige gevinster ved konsolidering av offentlige datasentre: Vi hører stadig påstander om antall datasentre innen offentlige sektor, og hvil-

ke besparelser en eventuell konsolidering vil kunne gi. Samtidig finnes det ingen god oversikt over hva som faktisk er situasjonen på dette området i dag. Regjeringen ønsker i første omgang å få en oversikt over situasjonen for datasentre innen norsk offentlig sektor. Finnes det mange små, offentlig eide enkeltstående datasentre, eller benytter man i stor grad markedsbaserte løsninger? I hvilken grad har offentlige virksomheter gått sammen for å etablere felles løsninger for datasenterdrift, og i hvilken grad har virksomhetene planer for samarbeid med andre – utsetting av driftstjenester eller bruk av skytjenester? Kommunal- og moderniseringsdepartementet har allerede satt i gang en kartlegging av dette, og den er ventet ferdigstilt før sommeren.

Når det er sagt, er regjeringens utgangspunkt at politikken for datasentre skal være nøytral, både når det gjelder bedriftsstørrelse, teknologivalg og organisatoriske løsninger. Jeg ser at komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker å legge føringer for hvor grønne datasentre skal lokaliseres. Men også dette er et område hvor regjeringen mener det er viktig med nøytral politikk. Å gi statlige føringer eller fordeler, f.eks. i form av store kontrakter til enkelte tilbydere eller gjennom bygging av ett stort statlig datasenter, vil kunne hindre markedsutviklingen og fordyre innkjøpene. Derfor er det ikke nødvendigvis hensiktsmessig å pålegge statlige virksomheter å velge bestemte teknologier eller løsninger for sin IKT-drift. Det kan også bidra til å hindre fortsatt innovasjon på området.

Norske offentlige virksomheter har et selvstendig resultatansvar. Det innebærer at virksomheten skal velge de virkemidlene som bidrar til å oppnå målene, og sørge for å levere resultatene som det overordnede departementet krever. Det er ingen grunn til å vente noe annet enn at virksomhetene vil bruke store datasentre og finne samkjøpsløsninger – et valg jeg mener faller innenfor virksomhetenes handlingsfrihet når det er den beste løsningen.

Avslutningsvis vil vi selvsagt komme tilbake med dette i forbindelse med statsbudsjettet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Rune Henriksen (A) [16:16:44]: Den delen av forslaget som refererer til konsolidering av offentlige datasentre, handler jo ikke om å pålegge offentlige instanser noe som helst. Det handler om å se på de mulige gevinster som norsk offentlig sektor kan ha ved konsolidering av offentlige norske datasentre. Og når man foretar den gjennomgangen som statsråden refererte til, må det være en kurant affære også å se på mulige gevinster ved konsolidering, ettersom vi alle ønsker en effektiv offentlig sektor.

Det som jeg gjerne vil bruke denne replikken til å få belyst fra statsrådens side, er forholdet til argumentasjonen fra regjeringspartiene og Venstre, som sier i sine merknader at de oppfatter at begrensning til 5 MW er et begrensende forslag i forhold til hva man forventer fra gjennomgangen fra regjeringens side, og hva som skal bli lagt fram i det neste budsjettet. Kan statsråden bekrefte at man vil gå

lenger enn det som ligger i denne 5 MW-begrensningen i representantforslaget?

Statsråd Siv Jensen [16:17:58]: Som jeg sa i mitt innlegg, mener jeg det er naturlig at vi utreder de avgrensningsspørsmål som er utfordrende i dette. Når vi har alle de svarene, er det også lettere å kunne gi en helhetlig oppsummering av det i den tilbakemeldingen vi gir Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2016. Vi registrerer jo hva partiene i Stortinget mener om dette og vil selvfølgelig ta med oss det i det arbeidet vi nå gjør.

Per Rune Henriksen (A) [16:18:33]: Så vi kan altså ikke få bekreftet at denne antakelsen fra partier som har et flertall i denne salen, nødvendigvis er riktig, at dersom vi vedtar dette representantforslaget i dag, vil det stå i veien for et bedre vedtak i statsbudsjettet? Jeg forstår statsråden dit hen nå at det vi vil få i statsbudsjettet, er resultatet av en vurdering og ikke nødvendigvis et forslag om endring.

Statsråd Siv Jensen [16:19:11]: Det foreligger jo et anmodningsvedtak i denne saken, som regjeringen har gått i gang med å følge opp. Så registrerer jeg at det nå er kommet et representantforslag som – skal vi si – skynder litt mer på enn det anmodningsvedtaket legger til grunn. Jeg har i mitt innlegg redegjort for hvilke avgrensingsproblemer vi må utrede i dette spørsmålet, og jeg synes det er prematurt av meg å kommentere på det før vi faktisk har svarene på alle spørsmålene.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tina Bru (H) [16:20:07]: Jeg vil starte med å takke komiteen for en god debatt, og det er veldig gledelig å høre alle disse innleggene som iallfall bekrefter det jeg sa i mitt første innlegg, at intensjonene her er vi alle enig i. Vi ønsker å finne måter å bruke den kraften vi har i Norge på, ikke bare til eksport, men også til å skape nye arbeidsplasser i Norge.

Men så føler jeg at jeg har behov for å kommentere Arbeiderpartiets innlegg litt og også litt det som kom frem i replikkvekslingen her. Er ikke Arbeiderpartiet enig i at det kan være hensiktsmessig å få en mer helhetlig vurdering av hvordan dette skal innrettes? Føler Arbeiderpartiet seg helt trygg på at det å sette grensen på 5 MW er det aller mest hensiktsmessige? Vi vet ut fra svarbrevet fra statsråden og fra hennes innlegg her i salen i dag at vårt system ikke er helt likt det systemet som finnes i andre nordiske land. Det er ikke gitt at løsningen som skisseres i akkurat dette forslaget, er det aller, aller beste.

Jeg og Høyre er helt enig i intensjonen, men vi ønsker at regjeringen skal kunne gjøre en større vurdering av hvordan det blir innrettet, og føler at nå i Stortinget å si at 5 MW er den ultimate grensen for å få dette til, er litt prematurt. Jeg ønsker en større vurdering av det. Det kan hende at den grensen bør innrettes på en annen måte, at den bør være høyere – hvem vet? Men jeg mener at dette er viktig, og

at man trenger en ordentlig gjennomgang for å få til det vi alle vil, som er å legge til rette for at grønne datasentre skal kunne etableres i Norge og skape nye arbeidsplasser.

Så jeg imøteser forslaget fra regjeringen. Jeg gleder meg til å se hva som ligger i det. Det er ikke riktig å tolke de merknadene vi skriver i denne saken, dit hen at vi mener det ikke går langt nok. Jeg mener at vi må ha en større vurdering. Det er også det som ligger i de merknadene.

Så hørte jeg at det her fra talerstolen kom et forslag om et eventuelt oversendelsesforslag, istedenfor de forslagene som ligger i saken nå. Det må eventuelt opprettholdes, som jeg forstår det, av Kristelig Folkeparti, som er forslagsstiller. Og så får vi se hva som skjer med det.

Terje Aasland (A) [16:22:26]: Jeg synes det er strålende at man i Stortinget er enige om at det å få etablert nye forbrukere av energi i Norge er viktig, fordi vi går mot et betydelig kraftoverskudd.

Men jeg synes denne saken blir litt underlig. For det første synes jeg det anmodningsforslaget som en ble enige om i tilknytning til budsjettet, er flott, og at en får utredet om det er ytterligere aktiviteter som burde få den oppmerksomheten som grønne datasentre i dette forslaget har. Den oppgaven er jeg helt innforstått med at Finansdepartementet og regjeringen kommer til å gjøre på en god måte og presentere for Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2016.

Det som er litt av problemet og litt av utfordringen, er selvfølgelig at det er en del slag som står akkurat nå om investeringer knyttet til grønn datalagring i Norge. Stortinget er vel kjent med akkurat det. Derfor skjønner ikke jeg at det ikke går an, på prinsipielt grunnlag, å vedta det som ligger i forslaget fra Kristelig Folkeparti, som er et veldig godt forslag, og som på ingen måte begrenser regjeringens utredningsmulighet ut fra anmodningsvedtaket fra budsjettbehandlingen. Tvert imot: En stadfester bare at en vil ha en redusert sats på 5 MW i tilknytning til grønne datasentre – mest sannsynlig innført fra 1. januar 2016. Så det er egentlig ikke noe problem. Stortinget har full anledning til å gjøre det. Og hvis innretningen eller noe annet skulle tilsi at en f.eks. skulle hatt en lavere grense, går jeg ut fra at finansministeren på en utmerket måte klarer å redegjøre godt for det overfor Stortinget. Jeg tror heller ikke at Stortinget vil motsette seg det.

Så jeg tror det er viktig at Stortinget samler seg om dette, og det er jo det som er rart – at ikke regjeringspartiene er med på det prinsippvedtaket nå, sånn at en kan, hva skal en si, skape trygghet for dem som tenker på å investere i grønne datasentre i Norge, eller dem som vil tiltrekke seg det i Norge. For her taper en ett år i en tid hvor hele Europa slåss om å tiltrekke seg den typen investeringer.

Så har det blitt tatt opp hvorvidt vi skal oversende forslaget – hvorfor det, egentlig? Det ligger jo allerede et utredningsforslag der. Men det viktige med forslaget er at en nå sier at en skal ha en redusert sats og endre litt på rammebetingelsen. Vi kan godt gå med på oversendelsesforslaget, men da må finansministeren opp på Stortingets talerstol og garantere for at hun kommer til å legge fram en sak i statsbudsjettet hvor grønne datasentre får redusert elavgift. Da skal vi være med på et oversendelsesforslag, men jeg

synes denne saken er litt underlig, og at prinsippene for det som tidligere er vedtatt, nå sitter veldig langt inne. Klokskapen burde tilsagt at Stortinget samlet gikk inn og støttet det forslaget som Kristelig Folkeparti opprinnelig har fremmet.

Presidenten: I så fall bør statsråden gjøre det ganske raskt, for saken er øyeblikkelig ferdigdebattert.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [16:25:47]: Jeg skal gi henne litt betenkningstid.

Slik som jeg har opplevd regjeringspartiene, i merknadene og også i debatten, har en klare intensjoner om at her skal det skje noe. Jeg klarer ikke å se at det forslaget kom – helt riktig i budsjettforhandlingene – som et resultat av at en da ikke ønsket å gå rett på det som Kristelig Folkeparti, Arbeiderpartiet og andre ivrer for i dag. Så valgte en å gå for en vurdering. Jeg synes det er mange gode argumenter for at den skal komme, som jeg var inne på i mitt innlegg.

Så er det ting utover kun å redusere elavgiften som er viktig. Derfor imøteser jeg den vurderinga. Kristelig Folkeparti og jeg var opptatt av å gjøre forslaget om til et oversendelsesforslag, og for å svare representanten Aasland: Litt av mitt poeng, som han var inne på, er at det er mange diskusjoner akkurat nå om investeringsbeslutninger. Derfor synes jeg det er uheldig at Stortinget velger å stemme ned forslaget. Jeg synes det er et dårlig signal. Når det er sånn at regjeringspartiene er så tydelig på at det skal komme noe i budsjettet, synes jeg en kunne fått en bekrefteelse på at det kommer forslag der, og da kan vi like gjerne oversende det. Jeg synes jo at de partiene som stemmer forslaget ned i dag, hvis det blir sånn, sender et uheldig signal ut om at det haster ikke så mye, det er ikke så viktig, vi er usikre på beslutningen.

Som jeg var inne på i mitt innlegg, er ikke dette bare en beslutning av om en skal redusere noe proveny eller ikke. Dette handler om hvorvidt vi skal legge til rette for at de store datasentrene kan bli lagt til Norge. Denne debatten har de hatt i Finland og i Danmark. Der har de gjort det, og de har valgt 5 MW. Den samme debatten er nå i Sverige. Det var vel sosialdemokratene som fremmet forslaget da de var i opposisjon, og Riksdagen skal ta den diskusjonen.

Derfor er vi glad for at det vil komme en vurdering i statsbudsjettet, men jeg skulle gjerne sett at finansministeren kunne si noe om hvorvidt en ønsket at det skal komme noe mer enn bare en vurdering.

Presidenten: Presidenten vil da spørre representanten om det er slik at han helt konkret har foreslått at forslaget skal gjøres om til et oversendelsesforslag, at det oversendes uten realitetsbehandling.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [16:28:06]: Slik jeg oppfatter Arbeiderpartiet, er ikke de interessert i det, så lenge det ikke er kommet noen garantier eller signal fra statsråden. Selv om vi er forslagsstiller, er vi mange om forslaget, og derfor kan jeg ikke gjøre det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [16:28:28]

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kenneth Svendsen, Oskar J. Grimstad og Odd Henriksen om endringer i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. Midlertidig bestemmelse om snøscooterløyper i tidligere forsøkskommuner (Dokument 8:56 L (2014–2015))

Presidenten: Presidenten vil gjøre oppmerksom på at saken har ligget ute uten å ha blitt sendt til komité.

Presidenten vil foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Kenneth Svendsen (FrP) [16:29:33]: Dette er ikke et forslag for eller imot snøscooter. Den debatten bør vi ta i forbindelse med den nye motorferdselloven som ligger til behandling i energi- og miljøkomiteen.

Det dreier seg om sju kommuner som i over ti år har deltatt i et prøveprosjekt om snøscooterkjøring i eget løypenett. Disse kommunene ble forespeilet at det skulle komme en ny lov for vintersesongen, og hvis ikke så skjedde, skulle de få videreført sin status som forsøkskommuner til en ny lov ble vedtatt. Som det nå er rimelig avklart, vil det ikke bli vedtatt en ny lov før denne sesongen er over. Det som også er klart, er at for ca. en uke siden fikk de samme kommunene brev fra departementet om at departementet ikke hadde lov hjemmel til å videreføre forsøket.

Dette satte disse kommunene i en særdeles vanskelig situasjon. Bakgrunnen for det er at nå må alle som skal bruke snøscooter, søke om dispensasjon fra dagens lov om motorferdsel i utmark. Siden en søknad om dispensasjon fra lovverket er å se på som et enkeltvedtak, kan en ikke slå sammen flere søknader i en felles behandling. Tilbakemeldingene jeg har fått fra flere av disse kommunene, er at de på ingen måte har mulighet til å behandle de søknadene som nå venter inn, før snøen har smeltet. Da har det, som de fleste forstår, ingen hensikt å behandle disse søknadene. I mange av disse kommunene er det blitt bygd opp bedrifter med flere ansatte som baserte seg på forsøksprosjektet og venter på en avklaring. Jeg tror vi skylder dem en mulighet til å drive ut sesongen, så får behandlingen av lovforslaget som ligger i komiteen, avgjøre om disse kan fortsette til neste år, eller om de må gjennomgå en omstillingsfase. De har i hvert fall ingen mulighet til å omstille seg på den korte tiden som er nå, noe som fører til at de mister hele sesongen.

Jeg håper at Stortinget er villig til å løse den floken som disse kommunene har kommet i, ved å vedta dette forslaget. Jeg vil poengtere at dette er en lov som opphører å eksistere fra 1. juni 2015. Hvis forslaget blir vedtatt, noe jeg selvfølgelig håper, vil jeg be statsråden sørge for at forskriften som må til for å få gjennomført dette, omgående

blir gjort klar, og at det går beskjed ut til kommunene om at dette nå er gjort, når det formelle er i orden.

Terje Aasland (A) [16:32:03]: For Arbeiderpartiet sin del er det ikke nødvendig å gå inn i realitetene omkring denne saken. Vi støtter forslaget og ser det som hensiktsmessig at de kommunene som har hatt forsøksordningen, får lov til å bringe det videre i løpet av denne sesongen. Så vi tar politikken i den saken som komiteen allerede nå har til behandling, når det gjelder motorferdsel i utmark.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [16:32:35]: Som tidligere nevnt, er det disse sju kommunene som er igjen i ordninga, og Kristelig Folkeparti mener at det bør de kunne fortsette å være, og kjøre scooter innenfor ordninga fram til loven blir vedtatt. Det er kunstig at vi stopper ordninga nå når proposisjonen om motorferdsel i utmark er til behandling i komiteen, og vi også skal ha høring neste uke. Derfor støtter vi forslaget.

Marit Arnstad (Sp) [16:33:05]: Jeg vil også fra Senterpartiets side bare bekrefte at vi synes at en videreføring av ordningen mens man har en behandling i Stortinget av en større sak der realitetene vil bli drøftet, er et fornuftig forslag som Senterpartiet kommer til å støtte.

Statsråd Tine Sundtoft [16:33:40]: Jeg vil starte med å si at jeg er glad for at representantene Svendsen, Grimstad og Henriksen fremmer dette forslaget. Forslaget gjør det mulig for de tidligere forsøkskommunene Vinje, Sirdal, Stor-Elvdal, Lom, Røros, Hattfjelldal og Fauske å bruke snøscooterløypene sine denne vintersesongen, i påvente av Stortingets behandling av forslaget om endringer i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag, som regjeringen la fram 28. november 2014.

Disse kommunene hadde tidligere anledning til å etablere snøscooterløyper gjennom sin deltakelse i et forsøk med lokal forvaltning av motorferdsel, som ble igangsatt på starten av 2000-tallet. Forsøket ble avsluttet i forbindelse med iverksettingen av et nytt forsøk som omfatter flere kommuner. Dette nye forsøket ble etter en samlet vurdering avvirket i juni 2014. De sju kommunene som var med i det opprinnelige forsøket, mistet da sin hjemmel til å bruke sine etablerte snøscooterløyper.

Etter avviklingen av forsøket i juni 2014, startet regjeringen et intenst arbeid med et nytt lovforslag som ville gi alle landets kommuner mulighet til å fastsette snøscooterløyper for fornøyleskjøring. Arbeidet var bl.a. svar på Stortingets anmodningsvedtak fra 19. juni 2014, der Stortinget ba regjeringen om snarest mulig å legge fram forslag til endring i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag, som sikrer lokal forvaltning innenfor tydelige nasjonale retningslinjer som inntas i loven. Lovforslaget ble som nevnt lagt fram 28. november 2014.

Etter at lovforslaget ble framlagt, har Klima- og miljøverndepartementet, slik det framgår av representantforslaget, vurdert muligheten for å gi en midlertidig forskrift om bruk av snøscooterløypene i de sju opprinnelige forsøks-

kommunene. Gode, praktiske grunner talte for en slik løsning. Jeg viser bl.a. til at dersom forsøksordningen for de sju kommunene ikke hadde blitt avvirket i forbindelse med innføringen av den utvidete forsøksordningen, ville ordningen kunne vært tillatt videreført etter forsøksloven § 3, tredje ledd, tredje punktum. Bestemmelsen fastsetter:

«Dersom det er planlagt eller besluttet å gjennomføre reformer i samsvar med det forsøket gjelder, kan forsøksperioden forlenges fram til reformen trer ikraft».

En slik forlengelse kan imidlertid ikke besluttes når det opprinnelige forsøket er avvirket. Hensynene bak bestemmelsen gjorde seg likevel gjeldende i denne saken. Uansett hvor mange grunner som finnes, er det likevel slik at en midlertidig forskrift krever lovhjæmmel. Etter en grundig vurdering kom mitt departement fram til at det er svært tvilsomt om lov motorferdsel i utmark og vassdrag gir tilstrekkelig hjemmel for å åpne for ren fornøyleskjøring, slik det er snakk om i de aktuelle kommunene. Vi ønsket ikke å risikere lovbrudd og besluttet derfor ikke å fastsette en slik forskrift.

Jeg var lei meg for de ulempene dette ville medføre for de berørte kommunene. I lys av denne sakens forhistorie, der departementet bl.a. ble anklaget for lovbrudd i anledning av det nå avvirkede forsøket etter lov om forsøk i offentlig forvaltning, mener jeg likevel at det var riktig ikke å strekke loven lenger enn vi var helt sikre på at det var grunnlag for.

Jeg er derfor glad for et Stortinget nå har funnet en løsning som gir den hjemmelen som mangler i dagens regelverk for å kunne fastsette en midlertidig ordning om bruk av snøscooterløyper i disse kommunene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

Forelegg for Stortinget av overenskomster inngått med fremmede makter eller internasjonale organisasjoner i 2012 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 14 (2014–2015) – om årsrapport til Stortinget

fra Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid for perioden 1. oktober 2013 til 12. september 2014 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 18 (2013–2014) – årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd for 2. halvår 2013–1. halvår 2014 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 5 (2014–2015) – om nordisk samarbeid – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt til Stortinget om å gjøre slikt vedtak til

lov

om utenriksstjenesten (utenriksstjenesteloven)

§ 1 Utenriksstjenestens oppgaver

Utenriksstjenestens oppgaver er

1. å ivareta og fremme Norges interesser overfor utlandet, både norske særinteresser og de interesser Norge har felles med andre land,
2. å gi norske statsborgere og juridiske personer råd og hjelp overfor utenlandske myndigheter, personer og institusjoner, og
3. å gi bistand til norske statsborgere i utlandet, inkludert bistand i forbindelse med strafforfølgning, ulykker, sykdom og dødsfall.

Utenriktjenestens oppgaver ivaretas av utenriksstasjonene og det departementet som Kongen bestemmer. Departementet forvalter utenriktjenestens virksomhet og påser at lover og forskrifter blir overholdt.

Kongen gir nærmere forskrifter for utenriktjenesten.

§ 2 Utenriksstasjon

Som utenriksstasjon regnes ambassade, konsulær stasjon, fast delegasjon eller annen utenriksrepresentasjon som opprettes av Kongen eller departementet.

Som diplomatisk fagstasjon regnes ambassade, fast delegasjon og annen utenriksrepresentasjon bestyrt av utsendt utenriktjenestemann.

Som konsulær fagstasjon regnes generalkonsulat og konsulat bestyrt av utsendt utenriktjenestemann.

Som honorær utenriksstasjon regnes generalkonsulat, konsulat, visekonsulat og konsularagentur bestyrt av honorær representant.

§ 3 Utsendt utenriktjenestemann

Utsendt utenriktjenestemann er embetsmann utnevnt i eller tjenestemann ansatt i departementet på ordinære vilkår som har stilling ved utenriksstasjon, og spesialutsending som er finansiert av annen statlig etat, utsendt for særlige formål ved utenriksstasjon for et bestemt tidsrom og ansatt midlertidig i departementet. Kravet om midlertidig ansettelse kan fravikes for så vidt gjelder spesialutsendinger fra forsvarsmyndighetene.

Utsendt utenriktjenestemann som har ansvar for fagområder som utenriksstasjonen ivaretar på vegne av annen statlig etat, kan ansettes på åremål. Åremålsperioden kan være inntil fire år, med adgang til gjentagelse. Ingen kan være ansatt på åremål etter denne bestemmelsen i mer enn åtte år til sammen.

Utsendt utenriktjenestemann er underlagt stasjonssjefen.

Bestemmelsene i § 12 andre ledd, og §§ 13 og 14 gjelder ikke for spesialutsending, med mindre departementet bestemmer noe annet.

Ambassadør eller generalkonsul er embetsmann. Dette gjelder likevel ikke honorær generalkonsul.

Departementet fastsetter forskrift om bruk av titlene ambassadør, ministerråd, ambassaderåd, ambassadesekretær, attaché, generalkonsul, konsul, visekonsul og konsularagent.

§ 4 Annen utsending

Annen utsending er utsending som etter departementets bestemmelse knyttes til utenriksstasjon for et bestemt tidsrom, og som er ansatt i selvstendig rettssubjekt.

Annen utsending er underlagt stasjonssjefen.

§ 5 Honorær representant

Honorær representant oppnevnes av departementet som honorær generalkonsul, konsul, visekonsul eller konsularagent.

Departementet kan løse honorær representant fra vervet når det anses å være i Norges interesse.

§ 6 Lokalt ansatt

Lokalt ansatt er arbeidstaker som er ansatt ved utenriksstasjonen.

Utenriksstasjonen har myndighet til å ansette, suspendere, si opp og avskjedige lokalt ansatt.

Saker som gjelder suspensjon, oppsigelse eller avskjed, skal på forhånd forelegges departementet til godkjenning.

§ 7 Flytteplikt

Flyttepliktig embetsmann eller tjenestemann har plikt til å motta forflytning til likeverdig eller høyere stilling i departementet eller ved utenriksstasjon, med mindre det i særlige tilfeller blir bestemt noe annet.

Fast ansatt arbeidstaker i departementet blir flyttepliktig utenriktjenestemann ved å tiltre stilling av minst ett års sammenhengende varighet ved utenriksstasjon.

Departementet bestemmer hvilke stillinger ved utenriksstasjon og i departementet som skal anses likeverdige når det gjelder forflytning.

Kongen gir forskrift om beordring av aspirant i utenriktjenesten.

§ 8 Hjemkalling og rådighet

Når tjenestlige hensyn tilsier det, kan utsendt utenriktjenestemann hjemkalles og stilles til rådighet for departementet.

§ 9 Statsborgerskap

Utsendt utenriktjenestemann må være norsk statsborger.

§ 10 Verv, forretningsdrift mv.

Utsendt utenriktjenestemann, annen utsending og honorær representant må ikke motta noe verv av diplomatisk, konsulær eller annen offisiell art av annen stats regjering eller av internasjonal organisasjon, med mindre departementet samtykker.

Utsendt utenriktjenestemann og annen utsending må ikke for egen eller andres regning drive noen form for forretningsvirksomhet på tjenestestedet eller i utenriksstasjonens embetsdistrikt.

§ 11 Verneting

I rettssaker angående tjenesteanliggender har alt personell som er nevnt i §§ 3 og 4, verneting i Oslo, med mindre annet følger av folkeretten, eller saken etter alminnelige regler hører inn under annet verneting.

I rettssaker angående tjenesteanliggender har alt personell som er nevnt i §§ 5 og 6, verneting på arbeidsstedet, med mindre annet følger av folkeretten, eller saken etter alminnelige regler hører inn under annet verneting. Etter at tvist har oppstått, kan partene som er nevnt her, avtale annet verneting.

§ 12 Overoppsyn

Fagstasjonene har overoppsyn med underliggende honorære utenriksstasjoner i sitt embetsdistrikt. Diplomatiske fagstasjoner virker samtidig som konsulære fagstasjoner så langt departementet bestemmer.

Embets handlinger som ifølge lov skal utføres av konsulær fagstasjon, eller av tjenestemann ved konsulær fagstasjon, kan med samme rettsvirkning utføres av tjenestemann ved diplomatisk fagstasjon.

§ 13 Notarialforretning

Dersom norsk lov, overenskomst med fremmed stat eller denne statens lovgivning ikke er til hinder for det, kan utsendt utenriktjenestemann, honorær representant eller den denne gir fullmakt, utføre enhver forretning som notarius publicus i Norge kan utføre, dersom det skjer til fordel for norsk borger, eller forholdet ellers har tilknytning til Norge eller norske interesser.

Departementet fastsetter i forskrift de nærmere vilkårene for utførelse av notarialforretninger ved utenriksstasjon.

Forsikring etter domstoloven § 141 kan likevel bare mottas av utsendt utenriktjenestemann eller honorær representant som departementet har gitt fullmakt, eller, ved forfall, av hans stedfortreder.

§ 14 Vigselse

Dersom norsk lov eller internasjonal overenskomst ikke er til hinder for det, og overenskomst med vedkommende vertsland tillater det, kan utsendt utenriktjenestemann ved utenriksstasjon som departementet har gitt fullmakt, utføre vigselse. Det kan gis fullmakt til å utføre vigselse også når bare én av brudefolkene er norsk statsborger eller bosatt i Norge. Fullmakt kan ikke gis til vigselse av person som er borger av den stat hvor vigselse skal finne sted.

Dersom vigselse er utført i strid med første ledd, gjelder lov 30. juni 1955 nr. 20 om når norsk tenestemakt kan halda brudvigging i utlandet og utenlandsk tenestemakt i Noreg § 11 tilsvarende.

Kongen gir forskrift om vigselse ved utsendt utenriktjenestemann.

§ 15 Gebyr

Utenriksstasjonene kan innkreve gebyr for tjenestehandlinger etter forskrift fastsatt av departementet.

§ 16 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft på det tidspunkt Kongen bestemmer. Fra samme tidspunkt oppheves lov 3. mai 2002 nr. 13 om utenriktjenesten. Forskrifter gitt med hjemmel i lov 18. juli 1958 nr. 1 om utenriktjenesten og lov 3. mai 2002 nr. 13 om utenriktjenesten gjelder også etter at loven har trådt i kraft, så langt det er hjemmel for å gi slik forskrift også etter loven her.

§ 17 Endringer i andre lover

Fra det tidspunktet loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene skal § 51 første ledd lyde:

Konsulretten styres av *utsendt utenriktjenestemann og norsk honorær representant som departementet har gitt myndighet.*

2. I lov 30. juni 1955 nr. 20 om når norsk tenestemakt

kan halda brudvigging i utlandet og utenlandsk tenestemakt i Noreg skal § 4 lyde:

Utsend utenriktjenestemann kan vigja brudfolk i samsvarende med lovreglene om utenriktjenesta.

3. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 225 tredje ledd skal lyde:

Etterforskning av straffbare handlinger forøvd om bord i norsk skip kan også foretas av *utsendte utenriktjenestemenn og norske honorære representanter som departementet har gitt myndighet*, etter nærmere regler som Kongen gir.

§ 231 første punktum skal lyde:

Etter begjæring fra påtalemyndigheten kan *utsendte utenriktjenestemenn og norske honorære representanter som departementet har gitt myndighet*, oppta forklaringer i utlandet, dersom det er adgang til det overfor den fremmede stat.

4. I lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. skal § 12 tredje punktum lyde:

Med dette gjøres ingen endring i plikten til å motta forflytninger etter utenriktjenesteloven § 7, eller i plikten til å la seg disponere mv. i forsvarspersonelloven § 7.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

I sak nr. 6 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 9 forslag. Det er

- forslagene nr. 2–9, fra Else-May Botten på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 10, fra Line Henriette Hjemdal på vegne av Kristelig Folkeparti og Senterpartiet

Presidenten gjør oppmerksom på at forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, er trukket.

Forslag nr. 10, fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, tas opp til votering. Siden SV ikke sitter i komiteen, er presidenten blitt bedt om å si at de vil stemme imot forslaget. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til hvordan salgsinntektene fra statlig nedslag kan bidra til videre verdiskaping i Norge.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet ble med 84 mot 12 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.49.47)

Presidenten: Forslagene nr. 2–9, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stoppe prosessen med å privatisere Statskog SF og trekke tilbake sitt utredningsoppdrag overfor Statskog SF.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Flytoget AS og Baneservice AS flyttes fra kategori 1 til kategori 3.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak for Stortinget om eventuelle endringer i retningslinjene for lederlønninger i de statlige selskapene.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om rekrutteringsstrategi for kvinner i ledelsen i de statlig eide selskapene.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede et nytt statlig eierskapsinstrument.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en kartlegging av hvordan staten gjennom det statlige eierskapet er eksponert for klimarelatert risiko.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge hvorvidt selskapene staten eier eller er deleier i, er bransjeledende innen miljø og klima.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere andre lands reguleringer og lovgivning for å sikre kontroll med eierskapet i selskaper av særlig betydning, og fremme sak om dette for Stortinget.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme for forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 57 mot 41 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.50.21)

Komiteen hadde innstilt:

III

Stortinget gir sin tilslutning til at Nærings- og fiskeridepartementet gjennom salg av aksjer eller andre trans-

aksjoner kan redusere eierskapet i Ambita AS helt eller delvis.

IV

Stortinget gir sin tilslutning til at Samferdselsdepartementet gjennom salg av aksjer eller andre transaksjoner kan redusere eierskapet i Baneservice AS helt eller delvis.

V

Stortinget gir sin tilslutning til at Nærings- og fiskeridepartementet gjennom salg av aksjer eller andre transaksjoner kan redusere eierskapet i Entra ASA helt eller delvis.

IX

Stortinget gir sin tilslutning til at Nærings- og fiskeridepartementet gjennom salg av aksjer eller andre transaksjoner kan redusere eierskapet i Telenor ASA ned mot 34 pst.

X

Stortinget ber om at regjeringen, dersom staten som eier skulle forelegges og delta i en beslutning om en endring i Kongsberg Gruppen ASAs struktur (salg av deler av selskapet eller lignende), tar med i sine vurderinger hensynet til å ivareta forsvarsmessig kompetanse og virksomhet med tanke på nasjonal sikkerhet.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til III, IV, V, IX og X ble bifalt med 57 mot 40 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 16.50.55)

Videre var innstilt:

VI

Stortinget gir sin tilslutning til at Nærings- og fiskeridepartementet gjennom salg av aksjer eller andre transaksjoner kan redusere eierskapet i Mesta AS helt eller delvis.

Presidenten: Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til VI ble vedtatt med 63 mot 35 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 16.51.21)

Videre var innstilt:

VIII

Stortinget gir sin tilslutning til at Landbruks- og matdepartementet gjennom salg av aksjer eller andre transaksjoner kan redusere eierskapet i Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS helt eller delvis.

Presidenten: Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 81 stemmer for og 9 stemmer mot komiteens innstilling.

Tore Hagebakken (A) (fra salen): Det ble ikke registrert at jeg stemte for innstillingen.

Presidenten: Det gjelder flere?
Da tar vi voteringen om igjen.

Votering:

Komiteens innstilling til VIII ble bifalt med 88 mot 9 stemmer.
(Voteringsutskrift 16.52.43)

Videre var innstilt:

II

Stortinget ber regjeringen utrede modeller, deriblant KLAS (Konti for Langsiktig Aksjesparing), slik at det blir enklere for folk flest å investere i aksjer og eierskap i norske bedrifter.

VII

Stortinget gir sin tilslutning til at Nærings- og fiskeridepartementet gjennom salg av aksjer eller andre transaksjoner kan redusere eierskapet i SAS AB helt eller delvis.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til II og VII ble bifalt med 91 mot 3 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 16.53.12)

Videre var innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen vurdere virkemidler for å styrke insentivene til ansattes medeierskap og fremme dette for Stortinget på egnet måte.

Votering:

Komiteens innstilling til I ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

XI

Meld. St. 27 (2013–2014) – om et mangfoldig og verdiskapende eierskap – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling til XI ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 2 forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om maksimale tak for lederlønninger og andre ytelser i statseide selskap, statsforetak og offentlig forvaltning.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at taket på godtgjørelse, eventuelle tillegg og pensjon ikke skal være på et høyere nivå enn de ordningene som til enhver tid gjelder for statsministeren.»

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 89 mot 4 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.54.14)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:96 (2013–2014) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken og Snorre Serigstad Valen om tak på lederlønninger – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å sette ned elavgiften til redusert sats som gjelder for industri, for datasentre med uttak over 5 MW.

II

Stortinget ber regjeringen se på mulige gevinster (økonomiske, miljømessige og sikkerhetsmessige) for norsk offentlig sektor ved konsolidering av offentlige norske datasentre.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til I og II ble med 49 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.55.08)

Videre var innstilt:

III

Dokument 8:8 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Steinar Reiten, Line Henriette Hjemdal og Kjell Ingolf Ropstad om tiltak for å skape ny grønn vekst i Norge og like konkurransevilkår med Norges naboland for etablering av grønne datasentre – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling til III ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Representantforslaget har ikke vært til komitébehandling, det har ligget ute et par døgn.

Representantforslaget tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Vedtak til midlertidig lov
om endringer i lov 10. juni 1977 nr. 82 om
motorferdsel i utmark og vassdrag

I

I lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag gjøres følgende endringer:

Ny § 4 b skal lyde:

§ 4 b. (*midlertidig bestemmelse om snøscooterløyper i tidligere forsøkskommuner*)

Uhindret av § 3 og § 4 a kan snøscooter brukes vintersesongen 2014–2015 i kommunene Vinje, Sirdal, Stor-Elvdal, Lom, Røros, Hattfjelldal og Fauske i løyper som

kommunen har fastsatt i medhold av tidligere forsøk etter lov 26. juni 1992 nr. 87 om forsøk i offentlig forvaltning.

Bruk av snøscooter i slike løyper reguleres av de bestemmelser og vedtekter som tidligere har vært fastsatt i medhold av lov 26. juni 1992 nr. 87 om forsøk i offentlig forvaltning. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om bruk av slike løyper.

Ny § 14 a skal lyde:

§ 14 a. (opphevelse av midlertidig bestemmelse)

§ 4 b oppheves 1. juni 2015.

II

Loven trer i kraft straks.»

Votering:

Representantforslaget ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over følgende forslag:

«Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kenneth Svendsen, Oskar J. Grimstad og Odd Henriksen om endringer i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. Midlertidig bestemmelse om snøscooterløyper i tidligere forsøkskommuner – vedlegges protokollen.»

Votering:

Forslaget ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 11 [16:57:04]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 16.57.